

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ekim 2005 sayı: 30

2.50 YTL 2.500.000 TL kdv dahil

kaçak yayın

veryüzüne sürgünlerin dergisi

"Ve o zaman mutsuzluk
Hey gidi güzel günler"

Mihri Belli

Hapishaneden Cizgiler

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

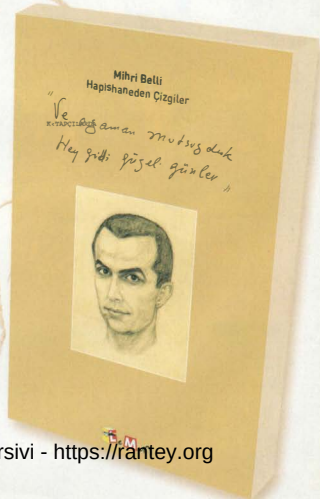

DEUTSCHLAND 3.40 - ÖSTERREICH 3.50 EUR - SCHWEIZ 6.50 CHF - NEDERLAND 3.50 - BELGIQUE 3.50 - FRANCE 3.50 - GB 2.70 - KKTC 2.750.000 TL

Mihri Belli

Hapishaneden Çizgiler

Üç kıtada
cepheden cepheye
geçen fırtınalı
devrimci bir hayat...
Ve eski tüfek bu kez
bizi desenleriyle
şaşırtıyor...

Sayı 130
Ekim 2005

Aylık yerel
süreli yayındır

Sahibi

LM Basın Yayın
Ltd. Şti. adına
Tuncay Akgün

Yayın Yönetmeni
Tuncay Akgün

Yayın Danışmanı
Adnan Özer

Ediör

Aslan Özdemir
aslanozdemir@leman.com.tr

Sorumlu

Yazışları Müdürü
Ayhan Erdoğan

Grafik Tasarım
Tanzer Ercanpolat

Fotoğraflar
Sinan Göksel

Dizgi

Nurgül Sedat Kıran

Düzeltili

Nafer Erimli

Müesses Müdürü
Ali Yavuz

Satış Müdürü
Hüseyin Gümüş

Baskı Sorumlusu
Ali Polat

Abone-Reklam
Sevinç Selvi

0212 - 292 94 50
0212 - 292 94 51 (A Hat)

E-Mail

kacak@leman.com.tr

Telefon

0212 - 292 94 50
0212 - 292 94 51 (A Hat)

Fax

0212 - 292 44 91

Adres

Finizaga Mahallesi
Deftardar Yokuşu No: 47

Baskı

LeMan Matbaası

Telefon

0212 - 858 00 93 (Pbx)

Dağıtım

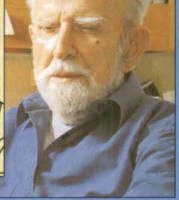
BBD Merkez

Mihri Belli Hapishaneden Çizgiler

Paulo Coelho

Neden bu kadar başarılı?

Eflatun Nuri

Dolandırıcılar kralı kim?

16 Pınar Savaş
Gabriel Garcia Marquez

Atilla Birkiye

Özlem Kumrular

Sevim Burak

Ayça Van Ingen

Bohemler Diyarında

Dekameron'un izinde Toskana

Elif Türker

Gerçeğin
gidisine
ayak
uyduramayan
yazar:

Ender Özkahraman

- 04 Afrika'daki Tanrılar ve Türklerin Çıdırma Süreci Zeki Coşkun
- 10 Rekabette Geçen Hayatlar Oktay Taftalı
- 20 Bir Korku Mekanı Olarak Anadolu Üzerine Tünel
- 27 Yol Öyküleri Cezmi Ersöz-Levent Yeşil

- 36 Paulo Coelho: Kendisi için bile bir sır Elisabeth Day
- 38 Cennetin bir köşesi: Küçükkuyu Nena Çalidis
- 46 Yeşil Yaprak Nena Çalidis
- 48 Almanya Haber Gültekin Emre

- 50 Hayat Sanatının Ustaları Sabri Özdemir
- 51 Nasıl da mutlu olmuşlardı Savaş Ünlü
- 52 Kaçak Aktif Kaçak Aktif
- 54 Eflatun Nuri Kaçak Aktif
- 61 Kitap Arkası Kaçak Aktif
- 62 Kaçak Çizgi Kaçak Aktif

Afrika'daki Tanrılar

“O asla burnundan kıl aldırmayan Türkiye insanı, ihtiyaç duyduğu parsa payını, şov bahşişini, rüşvetini kapmak için her tür müptezelliğe, aşagılanmaya, maskaralığa boyun eğecek denli modernleşmişti.”

İlkokulu Sivas'ta okudum. Dördüncü sınıftayken okulun olduğu semitten şehrin öteki ucuna taşındık. “Deneme okulu”ymuşuz meğer, müfratad farkı başka okula naklime engeldi. İki yıl boyunca şehri bir uçtan ötekine katettim. 1970'li yıllardan söz ediyorum.

Şehir meydanının hemen altındaki Mahkeme Çarşısı denen –tamlamaya dikkat; mahkeme ve çarşı!- caddede yan yana iki ya da üç büyük kitapçı vardı. Başka yerlerde de en az o cesamette üç-beş tane... On yıl önce gittiğimde onlardan biri dışında hepsi kapanmıştı. Şimdi durum nedir bilmiyorum.

Aynı manzara İstanbul için de geçerli. Lise yıllarımda, Şaşkınbakkal'dan Kızıltoprak'a, Bağdat Caddesi'nde en az altı kitapçı anımsıyorum. Kırtasiyeciler, oyuncakçı değil. Aradığınız –ve aramadığınız hemen her kitabın olduğu hakiki, sağlam kitapçı. 1980-90 döneminde hepsi sırra kadem bastı. Derken, önce Nezihe Kitabevi, son beş yıldır da D-R, Remzi, İnkilap gibi “zincir” mağaza şubeleriyle donanılcadde. Ama kitabın, kitapçının iptal ve kayıp olduğu 10-15 yıllık dönem metropol İstanbul için de geçerli.

Dönelim 1970'lerin ilk yarısındaki Sivas'a, taşraya. Mahkeme Çarşısı'ndaki birbirine bitişik iki kitapçının vitrinine hemen hemen aynı kitaplar vardı: *İnce Memed*, *Cemo*, *Memo*, *Yılanların Öcü*, *Bereketli Topraklar Üzerinde*, *Hanımın Çiftliği*, *Devlet Ana*, *Yorgun Savaşçı*, *Suyu Arayan Adam*, *Tek Adam*, *İkinci Adam* vb...

Bütün bunlar arasında asla unutmadığım birisi var ki, yazıya başlığını veren de, beni çocukluğuma, Sivas'a falan götüren de o: *Allahlar Susamışlardı*.

İlkokul çağında kitap kapaklarını seyrede seyrede sanki içlerini “okuma” alışkanlığını edinmiştim. Dedim ya, bütün o yerli kitapların arasından aklımda özellikle o kalmış. Bir de şimdi bulanık bir anımsama: *Ak Zambaklar Ülkesi* mi yoksa *Allahlar Susamışlardı*'nın yazarı Anadolu France'nin kızını *Zambak*'ı mı vardı, bilemiyorum. Zam-

baklı bir şeyler işte... Ortaokuldayken okuduğum Oğuz Özdeş imzalı dramatik/romantik roman *Çölde Açan Zambak* mı yoksa? Hayır, *Vadideki Zambak* olduğundan eminim.

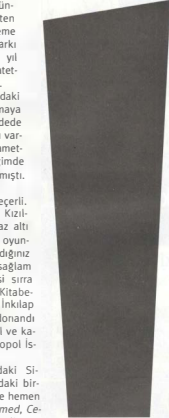
Her neyse, fakat şimdi merakım şu: 1912'de Fransa'da yayımlanan, Türkçeye ilk kez 1937'de çevrilen roman burada ilk yayımından neredeyse 37 yıl sonra bir taşra kentinde neden vitrindeydi? Çocuk aklım buraya değil de, Allahlar'ın (tek bir Allah varken hem de...) neden ve nasıl susamış olacağına takılmış olmalı.

Kitaplığımda *Allahlar Susamışlardı*'nın sahaflardan bulduğum 1947 tarihli ve Remzi Kitabevi'nden çıkma Hüseyin Cahit Yalçın çevirisi üçüncü basım var. Devrim sonrası Paris'ten savrulma manzaraları diyebiliriz roman için, aklımda kaldığı kadarıyla. Soru hâlâ orada duruyor: *Allahlar Susamışlardı*'yı 1970'lerin başlarında Sivas'taki kitapçı vitrine taşıyan neydi?

Yanlış bilmiyorsam, 2000'ler arefesiydi Hollywood yapımı bir dizi film sökün etti: *Tanrılar Çıldırıyor Olmalı!*

20. yüzyıl başında (1912; dikkat büyük savaş bir adım kala) Fransız yazar, kendi ülke tarihine ve bir yüz yıl öncesine dönmüştü *Allahlar Susamışlardı*'da. İnsanların böyle iddia ve hayal edildiği gibi eşitlikçi, kardeşçe, barışçı falan olamadığını, olamayacağını anlatıyordu hayal kinkliğiyle. Oradan gelmiştik “uygar” –Batılı ve beyaz – adanın zaman ve dünya dışında kalmış Afrika yerlileri arasında düştüğü şaşkınlığa ve komediler silsilesine. Tanrılar Çıldırıyor Olmalı faslına.

Sonra, işte o yıllardır reklamı yapılan, bambaşka bir dünya vaadini –kimi zaman da ürküntüsünü– içinde taşıyan “21. yüzyıl”a girivermiştik birdenbire. Koca dünyanın tıpkı bir köy gibi buradaki sinek vizitısının öteki ucundan duyulduğu, kaşınıtı bile yarattığı köye döndüğü; herkesin ve her şeyin her an, her yerde herkese açık, malum olduğu “küresel çağ” olduğu; 21. yüzyılın ilk dört yılını da genelde bırakılsın ki, şu kez de ve birdenbire *Şu Çılgın Türklere* çıkıverdi ortaya!

ve Türkler'in çıldırma süreci

Aptal mıyız, çılgın mı?

Geçen yüzyıl başında susayan, sonunda çıldırmış olması muhtemel Tanrılar vardı, tamam. İyi ama biz Türkler'e ne oldu da asla üstümüze kondurmadığımız "çılgın"lığı kimlik ve kahramanlık beratı olarak baştaştı ettik?

Kaldı ki, "su akar Türk bakar." Osmanlı'nın ifadesiyle "etrakı biidrak"tır Türk: Düşünce ve algıdan yoksunlar soyu. Gündelik hal ve dil, "biz adam olmayız" der. Niye buralarda doğduğuna sürekli kahreden aşırı Batılı ve küresel ve sosyalist yazarlar yelpazesi, kendilerini varolan halden, kimlikten ve insanlardan ayırmak için soydaşlarından söz ederken daimi olarak "Türkler" der, "öteki" anlamında.

Bülcümle hal ve vaziyet gösteriyor ki, buraya, buradaki ulusa atfedilen geleneksel kımık akıl yoksunluğudur. Delilik, aptallıktır Türkler'e paye olarak verilen. Özetle negatif, eksiye, eksiğe yöneliktir geleneksel vurgu. Yerine göre pozitiflik, değilse bile en azından farklılık içeren "akıl ve sıradışılık" anlamındaki "çılgın"lık pek yoktur ortada. Bu sonucunun zikredildiği Çanakkale Savaşı için bile buradaki akli selim sahipleri "köylü taburları"nın akıl, sorgu ve benlikten yoksun itaatinden dem vururlar, onca "kahramanlık" hikâyesi içinde.

Nedir biz Türkleri çıldırtan, kimdir?

Ortada bir çılgınlık olduğu açık.

Sadece kitap pazarına göz atmak bile yeterli bunu görmek için. Çok değil, üç-beş yıl öncesine gittiğinizde "edebiyat" ve her türden yazının ağırlıklı olarak aşk üzereyinden aktığını görürsünüz bu topraklarda. Gazete köşe-yazarları dahil bütün kalemsözleri seferber olmuştur, "Kadın, Şu Meçhul"ü ve de ruhanı çözmek, deşifre etmek, ona nüfuz etmek için. Tuzruhu mübarek...

Türkiye'de yazılmış en iyi aşk hikâyelerinden birinin, işte o benim çocukluk yıllarıma denk gelen -radyo tiyatrosu bile olmuştur, hatırlıyorum; Arkası Yarın- İnce Memed'in yazarı Yaşar Kemal bile isyan etmişti "Yazılanlara bakarsanız gün 24 saat, yıl 365 gün, bu memlekette insanlar aşk yaşıyor, aşk düşünüyor. Öyle bir şey yok," diyordu mealen.

Evet, yoktu öyle bir şey ama ülkenin üç büyük gazetesinin hafta sonu ekleri PaşaGalaŞamdan vardı. Aynı şekilde başa gü-reşen TV kanallarının da o hafta sonu eklerine kaynaklık eden, reyting rekorları kıran Televole ve muadili programları vardı. Oralarda; yazılı-basılı ve görsel ve devamında işit-sel medyada birileri birileriyle görüyor, ayrılıyor, yakalanıyor, çılgınca eğleniyor, kışkırtıyor, seviyor, kahroluyor, öldürüyor bir şeyler yaşıyorlardı.

Muhabet olsun, dedikodu olsun, aşk olsun, düzeyli ilişki, aldatma kaçamak "aaa" dedirecek bir şeyler... Mevzu budur gazetelerin hafta sonu eklerinde, TV programlarında. Stendhal'le, onun *Kızıl ve Kara*'sıyla ve "so-kaka tutulmuş ayna" olarak nitelediği klasik gerçekçi romanla hiçbir ilgisi olmayan gülmüş Türk yazarları, farkında ya da değil, ekran ve magazin aynasından üretti-ler romanlarını.

Entegre sistem kurulmuştu bir kere: TV, radyo, gazete ve kitap, hepsi aynı şey(ler)den söz ediyordu. Arada romantizm var, felsefe var, anatomi, astroloji ve tabii ki bunlarla birlikte yoğrulan psikoloji de...

Bütün bunların eşliğinde Türkler'in psikolojisinin bozulduğuna ilk fark edenlerden biri Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarı'ydı galiba. "Televoleleri seyredip de komünist olmamak elde değil" gibisinden sözler ettiği hafızladır. Kime söylüyordu bunu? Medya ileri gelenlerine. Mesajın anlamı: Yapmayın, etmeyin, Laylalar maylalarla milleti çıldırtmayın, zıvanadan çıkartmayın!

MİT Müsteşarı aşağıdaki -ve ithal tabirle- öteki Türkiye'deki "kopma"dan korkuyordu ama en tepelerde kopuyordu kıyamet. 2001 Şubat'ında Cumhurbaşkanı, Devlet Denetleme Kurulu'na çalıştırmadığı, yolsuzluklara göz yumduğu gerekçesiyle bütün bakanlarının önünde Başbakanı Anayasa kitapçığını fırlatıveriyordu.

Anayasa elden, ok yayan çıkmıştı bir kere. ABD doları anında iki katına çıkıverdi. Borç 1500'ü aştı. Al gülüm ver gülümle çalışan bankalar sallandı, devrildi, battı. Birçok şirket de... iflas, işsizlik dizboyu.

Tam o sırada TV'ler "yanışma programı" adı altında milleti mayınun etme, karşılığında da üç beş kuruş rüşvet verme operasyonuna girişiyordu: Dokun Bana, mesela. Alışveriş merkezinde piste yerleştirilen otomobilin çevresinde 12-13 kişi diziliyordu kadınlı erkekli, genç, orta yaş, her çevreden herkese. Özellikle de "boşta gezer" tayfasından. Gün 24 saat kameralar eşliğinde kıpırdamadan elleri otomobile yapışık duruyorlardı, kutsal kitaba el basar gibi. Yorulup, yanılıp şaşan, elini çeken "yanıyor"; eleniyor, hayallerine veda ediyordu. En son kalan otomobili kapıyordu.

Canlı yayın. Sıcak yarış. Sonsuz heyecan.

Dünyayı sarsan büyük ekomik krizle ABD'de pıtrak gibi boy veren, Horace McCoy'un *Atlari da Vururlar* romanına -ardından da filme- konu olan dans maratonlarının tıpkısının aynısı 2001 Türkiye'si'nde sahneleniyor, yaşılanıyordu. Nitekim Dokun Bana'nın yarattığı reyting, öteki TV kanallarını harekete geçirdi ve "yepyeni bir heyecan, özgün bir yarış" anonslarıyla işte o düşünce kadar dans maratonu Uçur Beni adıyla geldi ekrana.

Bitmedi, elenme-eğlenme turları Kim Gitsin, En Zayıf Halka, Sans Kapıda vb adlarla sürdük gitti. Bu arada, gün 24 saat kameralar ve mikrofonlar eşliğinde, en son kalan otomobili kapıyordu.

ren Biri Bizi Gözetliyor eğitimini, eğlencesini zaten tatmış bulunuyordu necip Türk milleti. Gözetlenme ve gözlenme işi tipki o elemeye/eglenmece yarışlarında olduğu gibi her turda yarışmacılardan birinin diskalifiye edilmesi kuralına dayanıyordu. Atları da Vururlar'da olduğu gibi.

Neden, nasıl katlanıyordu insanlar buna? Yarıştığın –kabul edildiğin- sürece varısın; görünüyorsun, bilini-

yorsun. Yokluktan, hiçlikten, meçhullükten sıyrılıyorsun. Dişini sıkıp sonuna kadar dayanabilirsen, büyük ödül var. Bakarsın "şöhret" bile var; bambaşka bir hayat. Televizyon'deki PaşaGalaŞamdan'dakilerden!

Mahsusucktan ya da havaya girmiş olmaktan dolayı aşk hikâyeleri de yaşıyordu BBG kapsamında. Dolayısıyla ortam hazır: Gençler için Benimle Evlenir misin – dollar ve yaşı geçkinler için Kalplerde İkinci Bahar operasyonları başladı. Yine kameralı ev hapsi, yine yarış, yine rekabet, yine didişme. "Onu alma, beni al".

Vatandaş TV kanalları yoluyla para araba, eşya (Hatırlayınız: Yardım edin Memedali Bey... Bifaz kaldırı mısınız Güneri Bey!), sonra sonra şöhret, eş edinirken Türkiye yıldızla rını arıyordu yine ekranlar yoluyla. Başka şeyleri de arıyordu Türkiye. Dokun Bana, Kim Gitsin vb. elemeli yarışlarla şov ve heyecan doruğa çıkmışken, ekonomik ve siyasal kriz tavan yapmışken, kurtarıcı Derviş gelmişti örneğin. Sonra, siyasal istikrar gerekiyordu ve erken seçim. Bütün iktidar partileri toptan tasfiye oldu. Gül gibi yepyeni... bir iktidar doğdu. Modern muhafazakârlık...

Ne kadar şık, ne kadar gerçekçi,

ne kadar doğru bir seçim. O asla burnundan kıl aldırmayan Türkiye insanı, ihtiyacı duyduğu parsa payını, şov bahşışını, rüşvetini kapmak için her tür müptezelliğe, aşağılanmaya, maskaralığa boyun eğecek denli modernleşmişti.

İnsanımız, namus uğruna kızını, kardeşini, eşini, en yakını sokak ortasında infaz edip kurbanını mezarı, kendini hapse gönderecek kadar muhafazakâr, "tele-görücü" usulü yarışmalı elenmeli evlilik oyununda rakiplerle didişmeyi ve bütün seyircilerden onay istemeyi hazmedecek kadar modern'di artık. Namus cinayeti-ne teşne "muhafazakâr" vatandaş, kızının/oğlunun seçilmesi aleni pezuluga canı gönül-den katılacak denli "modern"leşmişti. Bu topluma modern muhafazakâr iktidar yakışır elbette.

Oradan geldik star şer rüvenlerine. Ne kadar çok starınız ve adayınız varsa, o kadar çok eğlenmeniz var demektir. Öyle oldu, çok eğlendik. Sunucular, her turda "Başparmakla rınız çalışıyor" komutu veriyordu bütün bu elemeli evlendirme ve star yar atma yarışlarında. Cep telefonunuzdan bilmem kaç kontörle desteklediğiniz aday için oy veriyordunuz.

Roma'daki arena yarışlarında olduğu gibi evet, başparmak larımız çalışıyordu: Öldür, öldür, öldür... Kanlı bir eğlence.

Pornocu modern muhafazakârlık

Her ne olursa olsun, yarışmacıları anlayabiliriz. Hayatı tümden değiştirme vaat ve beklentisiyle orada onlar. Maruz kaldıkları şeylere bir hedef, bir amaç için katlanıyorlar. Pekli, izleyicinin taraftarlığı, istekli, gönüllü ve aktif, neredeyse savaşı katilimcılığı ne oluyor?

Muhafazakâr insanımızın "zaruret"ten; çaresizlikten teşhiri göze alması söz konusu, evet, Gün 24 saat kanlı bir yarış başlıyor; arenaya, sahneye, ek-

rana çıkıyorsunuz.... Artık kismetiniz de ne varsa. Dışarıdan ve karşından gelen her şey boyun eğeceksiniz. 10 dakikada varınızı yoğunuzu sergileyeceksiniz. Bakacaklar size ve not verecekler, oy verecekler. Vitrinde, camdan evlerde, odalarda yaşamayı; gözetlenmeyi göze almışsınız.

Evinde, ekran karşısında büyük keyif ve yerine göre heyecanla gösteriyi (teşhiri) izleyense, "seçici" olmanın, "dışarıda" olmanın ve de seyretilmenin –dikizcilik, röntgencilik- hazzını yaşıyor. Olmayan iktidardının doyumunu.

Bu noktada porno grafi her boyutuyla egemen hayatınıza. Ta en başlardaki Televizyon faslında ya da onun yazılı-basılı versiyonlarında olduğu gibi. Pornoculuğun eşlik ettiği modern muhafazakârlık böyle bir şey. Bütünü topladığınızda modern yerine postmodern dememiz gerekiyor.

Tabii bu durumda muhafazakârlık nasıl değişime uğruyorsa, onun kardeşi ve yine en sert ideolojilerden milliyetçilik de aynı akibete uğruyor. Faşizm de. Yukarıdan beri nakletmeye çalıştığımız son beş yılın panoraması, insan onurunun çiğlenmesi, evet. Dünyadaki varlığını kanındaki

aluyularla anlamlandırmaya çalışanların, bu süreçte "bize neler oluyor" şarkısını söylememesi mümkün değil.

Postun postu ithal milliyetçilik

İrk ve kan yapımız böyle şeylere izin vermediğine göre, mutlaka bir şeylerin, ilanıhaye düşmanların marifetidir yaşanan her

**Yükte hafif,
pahada ağır**

yeniHarmar

*Bol dumandır,
husussi kokulur,
filtresiz gazetendir*

**Gündemi
harmanlamaya
devam ediyor**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

LeMan Dergi Grubu

şey. Ermeni, Yahudi, Sabetaycı ve diğer dış düşmanların. İşte o noktada titreyip aslımıza dönmemiz gerekir. Sadece gündelik yaşanan eğlence düzeni de değil, Sevr'den tutun AB'ye, Kerkük'ten tutun Güneydoğu'ya, daimi olarak bizi bölüp parçalayıp yutmaya çalışanlar vardır.

Kendine toz kondurmayıp, bütün kötülüklerin kaynağını içerideki ve dışarıdaki düşmanlara yükleyen bu öz milliyetçi zihniyet, sadece bize, buraya özgü değil. Atlantik ötesinde korunaklı coğrafyadaki ABD tarihinde bir kez yaşadığı askeri saldırıya Pearl Harbor'u bütün 20. yüzyıl boyunca yüzlerce filmle, romanla, oyunla ebedileştirdi, daimileştirdi. Şeytan ve Kötülük İmparatorluğu gibi somut hedeflerden (rahmetli SSCB), uzaydan ve başka dünyalar-

manların içyüzünü ve madaralığını sergilemek koşuluyla.

Metal Fırtına ilk kez bütün bu geleneksel yapıyı alt üst ediyordu. Gerçi o da başlangıçta yabancılık, dolayısıyla ilgisizlik duvarına çarpmıştı. Fakat ABD'de çıkan bir yorum buradaki medyaya haber olunca, kitabın kaderi de seyri de değişiverdi birdenbire. ABD'liler, *Metal Fırtına*'yı "Türkiye'deki Amerikan karşıtlığının romanı" olarak etiketlendirmişti. Onunla da yetinmediler, kitabı Genelkurmay'ın desteklediği, hatta harp okullarında okutulduğu balonunu uçurdular.

Oysa "politik kurgu"ya bakılırsa, ABD Türkiye'yi işgal edip darmadağın ediyordu. Ne perhiz ne lahana turşusu, ama öyle işte. Sonuç: Buralarda kimselerin görüp bakmadığı ki-

Yedi düvelle baş etmiş bir millet... Çılgın, evet.

Kim neden, nasıl çıldırdı?

Anatole France'nın *Allahlar Susamışları* romanıyla başlamıştım söze. Onun ilk romanı *Silvestre Bonnard*'ın *Cürmü*, modern zamanların Don Kişot'u olarak nitelenebilir. Don Kişot, bildiği üzere okuduğu şövalye romanlarının etkisiyle geç ve yanlış zamanda şövalyeliğe soyunuyordu. Anatole France'ın kahramanı Mösyo Bonnard ise, enstitü üyesi bir filologdur. Kitaplarının işgü ve esiri. Nadir kitaplara ulaşmak için kataloglar karıştırır, sözcüklerin ardına düşer ve orada kaybolur. Hayat karşındaysa acemi, yabancısıdır.

Okuduklarından dolayı beyninin sulandığı söylenen Don Kişot'la aynı

dan gelecek "meçhul", hatta doğaüstü düşmanlara kadar uzandı paranoaya.

Nihayetinde bizde anayasa fırlatmayla başlayan kriz ve şov yılında ABD de 11 Eylül'ü yaşadı. Paranoaya gerçektir artık. Sonrasında komplo teorilerinin, savaş oyunlarının, kurgularının ciddi stratejist analizlerinden yepyeni romanlaş, filmlere kaynaklık ettiği görüldü.

ABD'deki her şey, dünyanın en ücra köşesine icra ve ihraç edilir. Öyle oldu. Örneğin, fantezi yönünden son derece yoksul olan edebiyatımız, 2004 yılı sonlarına doğru tarihinde ilk kez iki kişinin ortaklaşa kaleme aldığı "politik kurgu" yani fantezi romanla tanıştı: *Metal Fırtına*.

Üretim yoksa, tüketim de yoktur. O nedenle yazarlarımız gibi okurlarımız da uzaktaki fantastik anlatıya. Bilimkurgu buralara pek uğramaz örneğin. Siyasal kurgu, hadi içinde komplolar, gizli ajanlar falan varsa ilgi görür. Ama o da mutlak bizim kahramanlığımızı dile getirmek, düş-

tap biden ortalıkta kasırgalar estirmeye başladı. Politakacılar, askeri uzmanlar, diplomatlar vb vb ve sokaktaki insan "Metal" muhabbet üzerinden ABD'nin Türkiye'yi işgal edip etmeyeceğini tartışıyor ciddi ciddi!

ABD kaynaklı dezenformasyon operasyonu başarılı olmuştur. Herkes hep bir ağızdan "bizde öyle sanıldığı gibi bir Amerikan karşıtlığı, düşmanlığı" yok diye yemin üstüne yemin ediyor, kanıt üstüne kanıt sıralıyor. Dost ve müttefik Amerika söylemi yeniden yükseliyordu Metalciler sa yesinde.

MHP kökenli birileri tıpkı geleneksel "biz adam olmayız" söylemini di-tilip *Metal/Teneke*'nin parodisini yapıyordu Bıyıklı Fırtına olarak: ABD Türkler tarafından işgal edilmiş, bütün sistemi çöktürülmüştü. Ama nasıl? Trafiklin felci olduğu, bürokrasinin bugün git yarin gel, adam sen de, rüşvet, rüşvet vb Türk (türk) modelinde, "Türkçü" olmakla ilgili "çığgın" hikayeleri, bütün bunların ürünü belki de:

akıbettir aslında Bonnard'inki. Bir tür çıldırma hali.

Olagan çılgınlığımızı ekran yoluyla edinip yaşayan bizler, yine kitaplar yoluyla ne kadar çılgın -sıradışı- olduğumuzu keşfediyoruz! Bu size garip gelmiyor mu? Asıl çılgınlık bu olmasın sakın?

Son olarak, ithal fırtınacılar ve çılgınlık destanacıların bir noktayı anımsatmadan edemeyeceğim. *Allahlar Susamışları*'nın başında yazara ilişkin 13 sayfalık bir tanıtım yazısı yer alıyor. O yazının ilk paragrafında çevirmen Hüseyin Cahit Yalçın, yazarın "hayatı ve eserleri hakkında doğrtı beş yerden toplayacağım bilgiyi kendime mal ederek buraya kaydetmekten işe, Fransız edebiyat tarihçilerinden M. Gustave Lanson tarafından nesredilmiş olan tahlilini özeti ni yapmayı daha munasip ve daha dürüst buluyorum" diyor.

Kallavi, sansasyonel ve misyoner kitapları üretmiş bir soyunanlara bu sözler ilk kez yapıyor mu, ciddi den meraklıyım.

Paulo Coelho neden bu kadar başarılı?

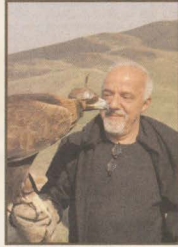
Dünyanın çeşitli yerlerinden gazetecilerden en sık duyduğum soru bu. Eğer bu soruya cevap verebileceğimi düşünen herhangi bir okuyucu varsa, şu anda bu yazıyı okumaktan hemen vazgeçsinler. Benim yaratıcılık sürecim klasik "başarı formülü" olarak bilinen her şeyin tam tersi yönünde işler.

Öncelikle kitapların hepsinde aynı tema yoktur: Örneğin *The Diary of a Magus* ve *The Valkyrie's* ruhani meselelerle uğraşır, ama *Sımyacı* ve *Veronica Ölmeğe İstiyor* bu konuya dokunmaz bile. Her kitabımda hikâyenin geçtiği dönem de birbirinden farklıdır: *Beşinci Dağ* milattan birkaç, yüz yıl öncesinde, *Piedra Irmağı'nın Kıyısında Oturdum*, *Ağladım* günümüzde geçer; *Sımyacı* ve *Şeytan ve Genç Kadın*'da ise belirsiz bir zamana değinilmiz.

Herşeyin pazarlamaya bağlı olduğunu söyleyenler var: Oysa, benim ilk iki kitabım (*The Diary of a Magus* ve *Sımyacı*) yayınevi kitabın ilk reklamını yaptığından çoktan 250,000 satmıştı. Aynı durum yurtdışında da yaşandı: Yabancı yayıncılar Brezilya'da olan biteni görünce adı sanı duyulmamış bir Brezilyalı yazarı yatırıma yapmaya gönüllü oldular; üstelik "bir ülkede tutması başka ülkede de tutacağı anlamına gelmez" diye tartışmaya bile gerek duymadan.

Peki, kitaplarda temalar, zamanlar ve yerler farklılaşıyorsa, o kritik ilk dönemde pazarlama ve reklam hiç yapılmadı, ilk kitabım çıktığında hiç duyurulmadıysa, o zaman işin sırrı nerede yatıyor? Sır falan yok. Ama benim görüşüme göre, "evreni her zaman hayallerini gerçekleştirmek isteyenlerin yararına düzenleyen" üç faktör var.

İlk faktör: Yalıtılmış seve temasıyla inanılmaz bir başarıya ulaşmış. Bunun na-

yatımı edebiyattan kazanmaya karar verdiğim andan itibaren diğer tüm işlerimi terk ettim. Söz yazarı, TV için senaryo yazarı ve gazeteci olarak çalışmayı bıraktım ve tüm enerjimi bana en çok mutluluk veren şeye kanalizetme kararı aldım. Pek çok kişi gibi benim de bakmakla yükümlü olduğum bir ailem vardı ama ailem de bu kararında benim yanımda yer aldı – çünkü her türlü başlangıcın arkasında yer alan en büyük güç sevgidir.

İkinci faktör: Hiçbir hayali tek başınıza gerçekleştiremezsiniz, bu yüzden müttefikler bulmalısınız. Benim müttefiklerim, tanınmamış bir yazarın eserini kullanan kulağa yayıp duyulmasını sağlayan okuyucularımdı. Biri bir kitabı severse onu arkadaşına, sevgilisine, çocuğuna tavsiye edecektir. Daha yolun başında okuyucudan gelen bu ilk destek, yazarın başının muhtemel saldırılarından da koruyacaktır. Bir yazarın eserini kendi kendine keşfetmiş ve bunu başkalarına tavsiye edecek kadar iyi bulmuş olan okuyucular, negatif bir eleştiriyi karşılama konusunda, kendi değerlendirmelerini tatlılayacak

ve başka etkilerle kendi fikirlerinin sarsılmasına izin vermeyeceklerdir.

Ve son olarak: Hayallerinizi paylaşmanın kişisel bir yolunu bulun. Edebiyatta buna tarz denir. Ben tarihi temaları modern bir dil kullanarak anlatmak istedim. Orijinal taslaklarım yayınlanan kitabın neredeyse üç katı uzunluktaydı ama okuyucunun olayın geçtiği sahnenin detaylarını kendi hayal gücünü kullanarak kurabilme yeteneğine inanmak için kendimi zorladım, ve bunun yerine karakterler arasındaki ilişkiler üzerine yoğunlaştım. Bu deneme beni haklı çıkardı.

Bir yazar risk almalıdır: Okuyucularını mutlu edilebilirlik ya rattığı nesnenin esiri olamaz. Yazdıklarında dürüst olmalıdır ama bundan daha da önemli kendine karşı dürüst olmalıdır çünkü okuyucu bir romani okurken bunun sadece "pazarlama güçlerini" memnun etmek için yazıldığını anlayacak ve kendini ihanete uğramış gibi hissedecektir. Dünyanın dört bir yanından, farklı kültürlerden okuyucuların okudukları kitap hakkında neler düşüneceklerini bilebilmemim imkânı yok, işte bu sebeple en iyi tanıdığım bir tek kişi için yazıyorum: kendim.

Bir kitaba başladığımda, olduğum kişi ile kendimde geliştirmeye çalıştığım parçam arasında bir savaşa da yatırım yapmış oluyorum. Her yaratıcı girişim hem acı verici hem de büyüleyici tarafları olan bir maceradır. Aynı zamanda kendi hayallerimizi keşfetme korkusu vardır; bir de sandığımızdan daha ilginç biri olduğumuzu öğrenmenin heyecanı.

Ama kaşığı kendi ruhumuzun içine daldırmak için öncelikle net olarak tanımlanmış bir yaratıcılık sürecine ihtiyacımız var; ama bu bir sonraki yazımın konusu.

REKABETLE GEÇEN HAYATLAR

otahali@hotmail.com

**Oktay
Taftalı**

**KACAK
FELSEFE**

Kendi tercihimiz midir, yoksa tabiatın veya toplumdan gelen bir dayatma mıdır, tam bilemiyoruz ama, yer yer gündelik hayatımızın acımasız bir yarış olduğu duygusuna kapılıyoruz. Sürekli olarak, zamanla, başkalarıyla, kurumlarla ve en yipratıcısı da kendi kendimizle yarışmamızı öngören bir rekabet ilişkisi, bizi tedirgin ve gerilimli kılıyor. Çoğunlukla bitkin ve yenik düşüyoruz. Herhangi bir rekabet ilişkisi sonucu, katılmayı kabul ettiğimiz bir yarıştan, zafer ve başarıyla çıktığımızda dahi yorgunluk kaçınılmaz oluyor. Gerçi başarının hazzı, büyüklüğü oranında, her türlü yorgunluğu anında unutturarak, insanı esrik bir efsane kahramanına da dönüştürmüyor değil. Ama insan tüm hayatı boyunca, kendisini bir efsane kahramanı gibi algılamasını sağlayacak kaç başarıya imza atabilir ki?

Başarıya ve performansa endeksli bir toplum yaşamı, mutsuzluğumuzun önde gelen nedenlerinden birisidir. Çoğu insana daha okul öncesi dönemden itibaren dayatılan rekabet ve yarışma kültüründen, giderek bir yaşam biçimine dönüştüğünden olsa gerek, bu mutsuzluk kaynağının farkına varmak pek kolay olmuyor. Rekabeti, hayatın bir gerçeği, doğal toplumsal bir veri olarak algılıyoruz. Aslında hayatın doğal akışı içinde belki birçok canlı türü açısından, elbette bir rekabet vardır. Ama o rekabet, acaba bizim bugün maruz kaldığımız türden insanı yıpratın, yorgun düşüren, kendisine ve başkalarına yabancılaştıran bir rekabet midir? Bunu düşünmek lazım.

ÜRETİMDE REKABET PAYLAŞIMDA ADALET

Bahçedeki tavukların, serptiğimiz bir avuç mısır kırıntısına öşüşmesini seyrediyorum. Sahilde balıklara attığım bir parça ekmeğin, balıklar tarafından büyük bir çaba ve birbirlerini zorlayan bir çarpınmayla didikleniş, bana rekabet hakkında bir fikir veriyor. İlk insan da, her-

halde av olarak peşinden koştuğu bir yaban hayvanının ardında aynı görünümü sergiliyordu. Fakat avlanmanın, yiyecek toplamanın veya ürün yetiştirme- nin tek bir insan tarafından üstesinden gelinemeyecek zorluklar içermesi, insanı, birlikte davranmaya zorlamıştır. Birlikte, insan için dış tehditlere karşı da önemli bir güvence içeriyordu. Bu nedenle hayvanlardan farklı olarak, insan bir paylaşma kültürü geliştirmiştir. Kaldı ki, topluluk halinde yaşayan hayvan türlerinde de gelişmiş paylaşım davranışlar gözlenebilir.

Demek ki, rekabet ve paylaşma etkinlikleri arasında bir ilişki var. Bu ilişkiyi insan açısından ideal bir biçimde formüle etmek istersek, "üretimde rekabet, paylaşımada adalet" gibi bir slogan bile türetebiliriz. Ama ne yazık ki, insan bir "kültür" varlığına dönüşüp, sözüm ona, ilerleyip, geliştikçe bu slogan "üretimde adaletsizlik, paylaşımada rekabet"e dönüşmüştür.

Kapitalizmin en çarpıcı niteliği, üretin insanın kendi üretimine sahip olamamasıdır. Ömür boyu bina üreten bir inşaat işçisinin kirada oturması, insan aklının aczini gösteren bir faciadır. İlerleme ve gelişme kavramlarıyla ifade edilen, bilimsel-teknolojik yenilikler ne yazık ki, bu duruma herhangi bir çözüm getirmiyorlar. Kalkınma, refah ve büyüme, pozitif hukuk kavramlarıyla amaçlanan hedef ise, toplumsal üretim paylaşımında ortaya çıkan rekabette, aslan payını kaptıranlar, belli bir doygunluğa ulaştıktan sonra, arta kalan kırıntıları rekabette yenilenlere bırakmasını içeriyor. Aynen vahşi tabiatla olduğu gibi. Rekabet ve paylaşım söz konusu olduğunda, tabiatla egemen olan doğal hukuk ile insan aklının ürünü olan pozitif hukuk arasında pek bir fark kalmıyor.

Demek ki, toplum hayatındaki paylaşım adaletsizliğinin, doğal hukuka, tabiat kanunlarıyla da yakın bir benzerliği var. Dolayısıyla işin bu cephesinde, insanla hayvan arasında, fazlaca fark olmadığını iddia edebiliriz. Farklılık insanın toplumsal üretime aldığı payı, giderek artan miktarlarda biriktirmesiyle ortaya çıkıyor. Sonuçta toplumsal üretim paylaşımındaki adaletsizlik ve birikim kültürü, topluma sınıfların ortaya çıkmasına yol açıyor. Böylece insanın tabiatteki öteki canlılardan bir basamak daha aşağıya düştüğüne tanık oluyoruz. İnsan zor durumdadır.

AKIL PAYLAŞMA VE REKABET

Batıda ve ülkemizde birçok ideolog, yazar, gazeteci, her fırsatta kapitalizmin rasyonel bir sistem olduğunu, akla uygun bir işlerlik sergilediğini, başarılı kapitalist bir uygulamanın, üretim, tüketim, istihdam, vb. süreçlerin her aşamasında akli klavuz aldığını iddia ederler. Bu kuyruklu bir yalandır. Kapitalizmin azamî kâr hedeflerine erişmek amacıyla uyguladığı kurnazlıkların, şeytanlıklarının akla hiçbir ilgisiz olmadığı açıktır. Kapitalizm çerçevesinde yüceltilen akıl, eğer hakiki bir akıl olabilsediyse, en azından hayvanlar âlemine özgü rekabet ve paylaşım sistemini, akla uygun bir şekilde düzenleyerek, insanı öteki canlılardan daha üst bir basamağa taşıyabilirdi. Çünkü akıl, eğer etik ile birlikte işliyorsa akıldır.

Görünen o ki, rekabet ve paylaşım ilişkisi açısından insan akli, hayvanlara oranla hiçbir farkı kıl kıyamamakta, hiçbir farkı uygulamayı hayata geçirememektedir. Eğer akıl sahibi insan topluluklarında da, büyük balık-küçük balık ilişkisi geçerliyse, bu akıl ne işe yaramaktadır? Demek ki, sonuçta tabiat kanunlarının geçerli olduğu toplumda, insanın sahip olduğu etikten soyutlanmış bir akla fazlaca böbürlenmesinin gerektirecek bir durum yoktur. Önce akli yüceltip, sonra kapitalizme akılcılık atfederek, bu adaletsiz durumu aklın arkasına gizlemek ise akılcılık değil, kurnazlıktır. Çünkü ahlaktan sıyrılma bir akla biz kurnazlık, salt çekim, hınlık, cinlik diyorum.

Bilindiği gibi, kapitalizmin ideologları rekabete özel bir önem atfederler. Onlara göre rekabet, ekonomik büyümenin, kalkınma ve ilerlemenin ön koşulu- dur. Oysa kapitalist toplumda tekellerin ortaya çıkmasıyla bu iddianın da kuyruklu bir yalana dönüştüğünü, rekabette sadece birkaç tekel arasındakı bir tür dansıklı dövüş biçiminde seyrettiğini biliyoruz. Fakat tüm bunlara rağmen bizden gündelik hayatımızda hâlâ, sürekli yarışmamız, sürekli birleriyle, bir şeylerle rekabet etmemiz isteniyor. Neden? Sakın bizlere pompalanan, bireyler arasındakı her türlü maddi ve manevi rekabet, birilerinin kasasına kâr artışı olarak akıyor olmasın?

RAKİBİMİ TANIMİYORUM

Eğitim hayatında, meslek edinme esnasında, iş hayatında, arkadaşlık ilişkisi-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

lerinde hâttâ aile ilişkilerinde bile, zaman zaman rekabetin tatsız ve kırıcı sonuçlarına maruz kalabiliyoruz. Belki rekabetin bizzat kendisi değil, ama bize öğretilen ve bizden talep edilen özel bir seki bizi buna yol açıyor. Çünkü rekabet sadece rekabet olarak kalsa iyi, fakat işin içine, hırs, tutku, kıskançlık, bencillik, ben merkezilik gibi yan unsurlar girdiğinde, rekabetin tahripkâr bir sekiyle karşılaşıyoruz.

Bu türlü bir rekabet dolayısıyla daha genç yaşlarda, eğitim sürecinde oluşan kırkılıklar, kimi zaman hayat boyu derin izler bırakan etkilere yol açabiliyorlar. Kapitalizmin modern iş yerlerinde, çalışanlar arasındaki rekabet dolayısıyla ortaya çıkan gerilimleri yumuşatmak ve üretimi "rasyonelize" etmek için, grup terapileri, "süper vizyonlar", vs uygulamıyor. Yine rekabet nedeniyle arkadaş ve aile çevresinde oluşan gerilimleri çözümüne iş, rastlantıya kalmış birhayat deneyimi olarak insanların hanesine yazılıyor. Futbol takımı, siyasi parti veya bir inanç tarikatı gibi, belirli topluluklara ait olma habzini, hırsı bir rekabete dönüştüğü durumlar iş bambaşka bir muamma. Bu yıkıcı rekabetin, ortamını ve şartlarını hazırlayan sistem sahipleri iş, sadece kasalarındaki birikimin miktarıyla ilgileniyorlar. Ve ne yazık ki bez onları, yani asıl rakibimiz olmaları gereklerini tanımlıyor. Kendi katmanımızda, kendimiz gibi zor durumda olan öteki insanları, kardeş emekçileri, işsizlik tehdidi altındaki insanları, komşumuzu rakip bellemeye eğilimi giderek yaygınlaşıyor. Giderek Batı'daki gibi yalnızlaşan, aynı apartmandakikomşusunasılarmak vermekten çekinen, tanıştığı her insana, elini bir rakibine uzatıyormuşçasına soğuk bir tavırla uzatan insan sayısı çoğalıyor. Türk toplumu bozulmakta ve yalnızlaşmaktadır. Özellikle büyük şehirlerimizde, sözümösa modern ilişkiler içinde yer alan insanların, önemli bir bölümü çoktan yitirilmiştir. Modern toplumun öngördüğübüçimciyle rekabet, bu yalnızlaşma trajedisini, "birey olmak", "bağımsızlaşmak", "kimliğini kazanmak", "birey olarak başarıyı yakalamak" gibi, ne idüğü belirsiz ithal tanımlamalarla örtmeye çalışıyor.

Hayatın devamı için birbirini bütünlmesi gereken kadın ve erkek cinsi, modernist sloganların ve ideolojilerin şemsiyesi altında, birbirlerini rakip olarak algılamaeğilimine giriyorlar. Farklı niteliklerin aritmetiği nasıl mümkün değilse, kadın ve erkek cinslerinin de, bölme veya çarpma işlemine tabi tutulması mümkün değildir. Ama kapitalizm tarafından saptırılmış yanlış rekabet, kadını ve erkeği önce ayrılaştırmak (eşitlemekdeğil) sonra acımasızca birbirine çarpma ve giderek bölmek niyetindedir. Kadınev erkeğiyle karşılaştıkça, o takbir rekabetzemininde bulunmaz, ka-

pitalizmin en akıl dışı (irrasyonel) tutumlarından birisidir. Buradan, kadın ve erkek arasındaki sevgi, aşk, tutku gibi ilişkilerin, bazıları için neden giderek taşınmaz bir yük haline aldığını, sonuçta birlikteliklerin, evliliklerin süresinin için giderek kısalacağını anlamak mümkündür.

METROPOLİTAN HAYAT VE REKABET

Birbirini rakip olarak algılayan milyonlarca insanın, sonsuza kadar yanyana durması mümkün değildir. Bu nedenle dağılan evlilikler, biten ilişkiler gibi "metropolitan hayat" da bir gün dağılmak zorundadır. İnsanlık binlerce yıldan beri yüzüünde sayısız şehirler kurdu. Bunların bazıları çeşitli nedenlerle yok olup gittiler, bazıları iş hâlâ görkemli veya sefil bir biçimde ayakta duruyorlar. Yani şehirlerin tarihi, insanlık tarihi kadar eskidir. Gelgelelim, insanlık tarihinin belli bir evresinde, merkezi Avrupa olmak üzere şehir yapılandırma o güne kadar rastlanmadık değişimler oldu. Gösterişli ve zarif mimari yapıların uzantısı olarak, karaköşürve metal tozuna bulanmış fabrikalar, o fabrikaların yakınlıklarına hiçbir mimari değer taşımayan blok apartmanlar, sözde sosyal konutlar inşa edilmeye başlandı. Kuzey Denizi'nin melankolik sahillerine, demir vâcilerin, kaba beton ritimlerini, dokların gölgesi düştü. Melankolinin, karabasına dönüştüğü, yaklaşıklık yüz yüslük bir süreç içinde, metropol denilen yeni bir şehir biçimi, sanayileşmenin, kalkınmanın, ilerlemenin simgesi olarak algılanır oldu.

Genel hatlarıyla betimlemeye çalıştığım bu metropol, ekonomik büyümenin görece istikrar içerdüğü dönemlerde fabrikaların ve işçi mahallelerindeki sosyal konutların mimari yapısına, sunduğu yaşam standardına da çekti düzen vermeye çalıştılar. Ancak değişik sanayi kollarındaki dönüşüm dolayısıyla gözden düşen sektörlerin, ekonomik verimliliğini yitiren veya çeşitli nedenlerle kapanan işletmelerin yakınlardaki yerleşim birimleri, yer yer hayale mahallelere dönüştü. Buraları kimi zaman göçmenler, kimi zaman işsiz alt kültür grubundan insanlar yerleştirildi, vs. Yani anlatmak istediğim: yayşayan bir organizma olarak şehirler, kapitalist hareketliliğe göre çeşitli şekiller aldılar. Fakat en önemlisi, daha önce rastlanmadık türde göçlerin, kitlesel hareketlerin yaşandığı bu şehirler, o gün bu gündür yukarıda anlatmaya çalıştığım türden bir rekabetin kanlı arenasını oluşturuyorlar.

Bu bağlamda, metropol denilen söz konusu şehirlerin yaşamına biçim veren kapitalist hareketlilik, yeterli büyüme sağlayamadığı takdirde, buraları bir kışkırtıcı sosyal ortamı yaratır.

oluşumların çözülmesi kaçınılmazdır. Dolayısıyla şehirler her zaman vardılar ve var olacaklar. Ancak şehirleşmenin özgün bir biçimi olan metropolün ömrü, kapitalizmle bağıntılıdır. Ve kapitalizm çürüdüğü ölçüde, bu yapının da çürümesi ve dağılması kaçınılmazdır. Demek ki, başka işsiz insanlarla, zaman ve ulaşımla, apartman komşularımla, süper market sepetleriyle, dostlarımızla içinde bulunduğumuz, modern şehir yaşamına özgü yanlış rekabet, bir gün anlamını yitirecek ve bizi, bu konuda yaptığımız hatalarla başbaşa bırakacaktır.

REKABET VE MARİFET

Merak duygusu, insana yaşama azmi ve heyecanı veren ana kaynaklardan birisidir. Bir çocuğun, hareketli bir oyuncakçı kırıp içine bakmak, o oyuncacığı gezimini çözmek istemesi, elini, kolunu, hatta kafasını bir yerlere sokarak olmadıktehlükelere meydan vermesi bu duygunun sonucudur. Bilinmeyi merak etmek elbette tehlike ve risk içerir. Dolayısıyla bu bağlamda türetilen kaba ödevlerde bir haklık payı da vardır. Ancak, insan için olabilecek en meşru rekabet eylemi, bu duyguyla girişilen bir rekabet olarak tasarlanabilir.

İnsanın kendisi için bir bilinmeyi keşfetmesi, merak duygusuyla yaşayarak yoktan bir icat geliştirmesi, bir sanat, bir bilgiye, ulaşması ve o bilgiyi üretmesi, rekabetin en saygın ve yapıcı biçimi değil midir? Türkmenistan'ın köylerinde dünyanın en kıymetli hallarını dokuyanlar, Anadolu'nun bir şehrinde, kendi merakı ve hazzı için el işçiliği bir otomobil yapıyorlar, Ordu ilimizde dünyanın en kıymetli el işi krametlerini üretenler, böylesi bir rekabetin örnekleridir. Burada esas ölçüt: öncelikle maddi çıkar, kâr, pratik yararlılık, vb. ahlaki sorunlar doğuran amaçların ötesinde, bir çocuğun, saf, yalın ve insani merakıdır. Elbetteki aynı merak, kanaat ahlağından gelen insan için bir rizk kapısı da olabilir. Ne yazık ki, kapitalizm ve kitlesel üretim koşullarında bir çoğumuz, böylesi bir merakın giderilmesi ulaşan hazzı asla tatmadık, bilmiyoruz.

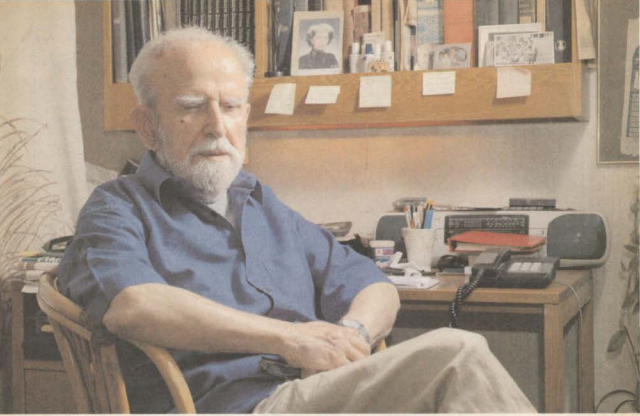
İnsanın her türlü yararı için anlayışın ötesinde, salt merak duygusunu doyurmak için harcadığı çaba ve bu uğurda geliştirdiği beceriye dedelerimiz marifet demişler. Başlangıcından itibaren yarar amaçlayan çeşitli becerilerin, çoğu zaman ahlaki sorunlara yol açmasına karşın, insan için marifet başlı başına bir erdemdir. Öyleyse erdemde rekabet etmenin hazzına yönelmek, tartışmasız bir meşruyle içeriyor.

13 Ekim'de Tüya Kitap Fuarı'ndayız.

15 Ekim'de Antalya Kaleiçi Vakfı'nda

Ekim'de

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

Mihri Belli, uzun mâhkumiyet yıllarının sonlarına doğru, cezaevinde yatarak siyasi ve diğer mahpusların resimlerini yapıyordu. Çizimlerin çoğunu poz verenlere armağan ediyordu. 2005 başında dostları, elinde kalan otuz kadar resmin sergisini yapmayı önerdiler. Onun da aklı yattı. Bir sergi yapmaya karar verdi ve sergideki insanların kısa öykülerini yazdı.

Belli, ressamlık serüvenini şu sözlerle anlatıyor: "Benim ressamlığım Orhaniye askeri cezaevinde başladı. İlkten yağlıboya ile çalışıyordum. Van Gogh'dan ve Cezanne'dan kopyalar ve portreler boyuyordum. Ressamlık iddiam yoktu. O yüce bir meslektir. Ben haddimi biliyordum."

Böyle diyor ama ardından ünlü dolandırıcı Sütlün Osman'a dair şu anısını anlatmayı da ihmal etmiyor: "Sütlün Osman'ın yağlıboya portresini yapmış, kendisine armağan etmiştim. Sevinmişti. Resmini boynuna asmış hapishane'yi dolaşıyor, teşpih satıyordu. Bir sabah erken boş avluda resim boynunda dolaşıyordu. Ben kendisini siyasi koğuşun penceresinden seyre diyordum. Osman gözetlendikten habersiz, iki de bir resmi kendine çevirip öpüyordu."

Bir ressam için bundan daha anlamlı övgü olabilir mi? Ne yazık ki bu sergide Sütlün Osman'ın resmi yok. Belli, Adana merkez cezaevine nakledildikten sonra da ressamlığa devam ediyordu: "Orada boncuk ören arkadaşlara yardımcı oldum. Kareli kağıt üzerine desenler çizdim. Daha çok manzara resimleri, dağlar, yelkenlilerin yüzdüğü denizler, uçan kuşlar vb. Sevim Belli'ye boncukla işlenmiş portresini o günlerde gönderdim."

"Ve o zaman mutsuzduk. Hey gidi güzel günler" adlı sergi, bu çizimlerin ve öykülerin ekseninde geliyor. Çizimlerin ve öykülerin kahramanlarıyla ilgili bazı fotoğraflar, belgeler, yerli ve yabancı televizyon kanallarının Mihri Belli ile yaptıkları görüşmelerin görüntüleri sergide yer alıyor.

"Ve o zaman mutsuzduk, hey gidi güzel günler" başlıklı serginin hazırlıkları için geçtiğimiz kış Bellilerin İstanbul Bostancı'daki evlerinde bir video-görüşme yaptık. Görüşmeye yer yer Sevim Belli ile apartman kamşuları ve dava arkadaşları, eski tüfeklerden Mustafa Göksu da katıldı.

Sadık Karamustafa: Dilerseniz "tütüncülerle" başlayalım, sergideki resimlerin bir kısmına konu olan hapishane arkadaşlarınızla. Yazılarınızda "tütün işçileri 1920'lerde mübadele ile Türkiye'ye geldiklerinde" diye anlatmaya başlıyorsunuz. 1957'de portrelerini çizdiğinizde göre, o zamanlar en azından ellili yaşlarını sürüyor olmalılar. Troçki Mehmet, Yakup Usta, bakkal Taşkıran gibi...

Mihri Belli: Doğru. Olgun yaşlardaydılar. Yakup Usta tütüncü değildi.

S.K. Tütün işçiliğine, Türkiye'ye gelmeden önce, Yunanistan'da mı başladılar?

M.B. Yunanistan'dayaşadıkları bölge, tütün işçiliği için çok önemli bir alandı. Tütüncüler, Yunanistan'da siyasi olaylarda çok aktif değillerdi. Yunanlı sendikacılar onları toplantıya getirmeye çalışırlarmış. Pek istekli olmazlarmış katilma konusunda. "Amaa, bu gavurların numaralarından..." diyerek

isteksizlik gösterirlermiş.

Türkiye'ye gelince bilinçlendiler.

S.K. Bir ikinci grup tütüncü daha var mı? Sözelimi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'ye gelen.

M.B. Hayır tütüncü dediklerimiz sadece yirmilerde Yunanistan'dan gelenler.

S.K. Örneğin bir Yaşar Beyaztekte var. O tütüncü mü?

M.B. Yaşar Beyaztekte romandı. Ailesi tütüncüydü. Kendisi mübadele sırasında çocuktu. Daha sonra tütün fabrikasında çalışmaya başlamıştı. Hapishaneden sonra lostra salonu açtı. Bir iskeleye giden

"Ve o zaman mutsuzluk Hey gidi güzel günler"

Mihri Belli, Türkiye'deki sol hareketin hiç şüphesiz en önemli figürlerinden biri. Türk sol hareketi tarihinin her sayfasında bugün 90 yaşlarını deviren Mihri Belli'nin attığı imzaları ve izleri bulabiliriz. Bunun yanı sıra çok renkli devrimci bir hayata şiddetli göz kamaştırıcıdır. Amerika'da Komünist Parti ile ilişkileri, boksörlüğü, Filistin, Cezayir, Yunanistan savaş ve iç savaşlarında aldığı rol, uzun hapisane mahpuslukları, sürgünler, Afrika, Asya, Avrupa, Uzakdoğu kıtadan kıtaya, ülkeden ülkeye enternasyonal devrimci dayanışmanın neferi, lideri. 12 Eylül öncesi üzerine sıkılan kurşunlara bulduğu briketlerle karşı koyması ve onca kurşun yarası-

na rağmen dimdik ayakta kalması, hiç heyecanı, coşkusu eksilmeyen devrimci kavga ruhuyla onu şu sınırlı cümlelerle anlatmak zor. Bugünlerde Mihri Belli'nin iddiası olmadığını belirttiği çoğunu cezaevinde yaptığı desenleri portreleriyle karşı karşıyayız. Bu işin üstadları Belli'nin kaleminin gücünün elini değdirdiği diğer uğraşlardan hiçte aşağı olmadığını söylüyor. Aşağıda "Karşı Sanat Galerisi"nde gerçekleşen "Hapishaneden Çizgiler" sergisinin mimarı Sadık Karamustafa'nın söyleşisini bulacaksınız. Bu söyleşi yine Sadık Karamustafa'nın elinden çıkma ve LeMan'ın kitaplaştırdığı "Hapishaneden Çizgiler" kitabından alınmıştır.

yolun başındaydı dükkânı. Şimdi hayatla olup olmadığını bilmiyorum. Olmayabilir.

S.K. Yakup Usta ne iş yapıyordu.

M.B. İnşaatçıydı.

S.K. Portreleri çizdiğinizde hangi ha-

S.K. Yine hapishanelere dönersek, Sultanahmet'ten önce Adana'daydınız.

M.B. Baştan başlayacak olursak, önce Sansaryan Hanı var. Aslında ilk kez Amerika'da tanıştım cezaeviyle. 1936'da Amerika'ya ayak bastıktan bir

releri olan bir bina. Tramvaycadesinde. S.K. O bina şimdi Mimar Sinan Üniversitesi misafirhanesi olarak kullanılıyor.

M.G. Tophane'de sekizbuçuk ay kaldık. Hapishaneden mahkemeye süngü-

pishanedydiniz?

M.B. Bunları Sultanahmet Cezaevi'nde çizdim. Adana'dan geldikten sonra. 1957-1958'de evlendiğimiz sıralar.

S.K. Otele dönüştürüldükten sonra gittiniz mi Sultanahmet'e?

M.B. Gittik. Çok lüks ve pahalı bir yer. Cumhuriyet Halk Partisi'nin düzenlediği bir toplantıda konuşma yaptım. CHP "Sultanahmet şimdi özgür!" diye adlandırmıştı o paneli. "Sultanahmet özgür", ya memleketin geri kalanının hali ne? Bir kere de otelde kahvaltıya gittik. Kahvaltıyla birlikte yemekler de "brunch" dedikleri.

hafta sonra hapse girdim. Yirmidört saat içeride kaldım. Kavga çıktı, biz de katıldık. Kavganın içinde bulduk kendimizi. Meğer kavga konusu maçmış. Karşı takımın aslarıyla dövüşülmüyormuş. O gün maç kaybettik. Çünkü takımın asları içeri atılmıştı.

S.K. Önce Harbiye Azkeri Cezaevi mi?

M.B. Önce Tophane. 1940'lar da, İleri Gençlik Birliği davası. Tophane Askeri Cezaevi, Galatasaray'a dönen yolun, Boğazkesen'in başındaydı. Daha sonra yıkıldı. Askeri mahkeme de, Gaziler

ler arasında yürüyerek giderdik.

M.B. Muzaffer Özkolçak arkadaşımız şirinde anlatır bu yürüyüşü.

M.G. O şir var bende. Muzaffer öldü yahu!

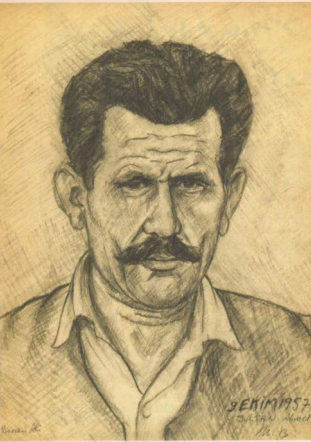
Sevim Belli: Biliyorum. O akşam, biz Hayrettin'in düğünüdenken biliyordum.

M.G. Mezari İstanbul'da olmayacak. Edirne'ye...

S.B. Kırklareline ...

Birkaç saniye suskunluk.

S.K. Tophane'den sonra ne oldu? M.B. Harbiye Azkeri Cezaevi'ne gö-

Börekçi Ali, kağıt üzerine kurşun kalem, 28 X 33 cm, 1958

türdüler. Aslında harbiye Cezaevi bizimle açıldı. Molozların temizlenmesi işinde bizi çalıştırdılar. Missouri zırhlısı İstanbul Limanına yeni demir atmıştı. Bahçedeki molozları dökerken Missouri'yi görebiliyorduk.

S.K. Anlaşılan ölüme bir hapisane kazandırdınız. Benzeri bir olay 1971'de Maltepe Askeri Cezaevi'nde olmuştu. Siyasi tutukluları getirdiklerinde, o güne kadar, disiplin suçu işleyen askeri tutuklular için kullanılmakta olan cezaevinin çevresinde duvar yoktu. Kapılan kontrplaktandı. Siyasi tutuklular gelince duvar inşaatı başladı.

S.B. Tutuklulara mı ördürdüler duvarları?

S.K. Tutuklulara ömedi, ama havalandırmaya saatlerinde avluda top oynarken, bir yandan da duvarlar yükseliyor, demir kapılar yapılıyor, pencerelerin önüne, görüşü engelleyen paneller monte ediliyordu. Ancak bütün bunlardan sonra bir tutuklu tünel kazarak kaçtı. Harbiye'den sonra?

M.G. Bizim davadaki ağır cezalıları Harbiye'ye atmışlardı. Ben bir süre orada kaldım. Harbiye'de bitti bizim işimiz. Oradan tahliye olduk.

S.K. Söz ettiğiniz, Tophane'de yargılandığınız, sonra Harbiye'ye nakledildiğiniz, 1940'lardaki İleri Gençlik Birliği davasıydı, değil mi?

M.G. Evet.

S.B. Öteki, yani 1950'lerdeki parti davasıydı. Onun Tophane ile ilgili yok.

S.K. Türkiye Komünist Partisi davasında yargılananlar hangi hapisanede tutuldu.

S.B. İstanbul Sirkeci'de, Sansaryan Han'ının üst katında. Aslında emniyetin idaresindeydi. Ama bir süre önce tahliye yapıldı. Arkadaşlar burada ilk yıl tutuldu. Ben ikinci yıl tutuldum. Baş

zıları, davanın durumuna göre, bir ay, onbeş gün, bir hafta gibi sürelerle burada tutuldular. Mahkemenin başlamasına iki ay kala Harbiye'ye geldik. Yargılama sırasında buradaydık. Harbiye'den sonra erkekler İstanbul Orhaniye Askeri Cezaevine gittiler. Ben Ankara'ya gönderildim. Temyiz davayı bozmuştu. Ben Ankara'da ikinci defa yargılandım. Mihri, hükümü kesinleştiği için Orhaniye'den Adana'ya, sivil cezaevine gönderildi.

S.K. Sultanahmet'e gelişi?

M.B. Cezaevi müdürüne hakaret etme davası için Adana'dan İstanbul'a, Sultanahmet Cezaevi'ne getirildim. Davadan sonra Adana'ya götürüldüm. Oradan tahliye oldum.

S.B. Ben daha önce Ankara'dan tahliye oldum. Kayıvalide-min evine gittim.

Gülsün Karamustafa: Ben, anneannemin evine geldiğiniz o günü hatırlıyorum. Hepimiz çok heyecanlıydık.

Mihri Belli ile Mustafa Göksu, Belli'nin İnsanlar Tanıdım kitabı üzerinde konuşuyorlar. Resimlere bakılıyor.

M.B. Resimdeki takkeli Mustafa. Yanındaki benim. Bu Oflu Hasan, meşhur kabadayı.

M.G. Mihri bilir ya, ben büyük koğuşun dibinde, dörtlül ranzanın üstünde yan yana yattırdım Oflu Hasan'la.

S.K. Başka bir konuya geçmek istiyorum. Sergi projesi için, portresini çizdiğiniz insanları anlatıyazıların temizboş kağıtlar yerine, kullanılmış kağıtlara yazıyorsunuz; ek yerleri açılıp düzleştirilmiş pencereli zarflar, kutuların baskısız yüzleriyle v.s. bu alışkanlığı nerede edindiniz? Bir tür kağıt tasarrufu mu?

S.B. Sevim Belli yöntemidir bu. Stockholm'de başladık. Bu daha çok kağıt kullanmamakla ilgili. Bizim bütçemizle ilgili değil, doğa ile alakalı.

Konuşurken bir yandan Mihri Belli'nin resimlerine bakıyoruz.

M.B. Trocki Mehmet bir dava için gemiyle İzmir'e gönderiliyor. İstanbul'dan, "Trocki geliyor, karşılayınız" mesajını alan İzmir Vali ve Kemalist Türkiye'nin karagün dostu SSCB'nin savunma bakanı, sahici Trocki zannedip karşılama töreni hazırlıyor. Ertesi gün gemiden çıka çıka elleri kelepçeli Trocki Mehmet çıkıyor!

Bu Ögüz Eren; sonradan serigrafetiket basan bir atölyesi açtı. Bir hayli başarılı oldu iş alanında.

S.B. Kuledibi'ndeydi, daha sonra başka bir yere taşındı. Ben orada çalıştım. Mustafa Göksu da çalıştı.

M.G. Ben Ögüz'un müessesesinde yedi sene çalıştım. Muhasebecilik yaptım. Oradan emekli oldum.

S.K. Resimleriniz çizdiğiniz hapisane arkadaşlarınızla ilişkileriniz cezaevinden sonra devam etti mi. Mesela Trocki Mehmet Taksim'de sokak fotoğrafçılığı yapmış. Hangi sokakta?

M.B. Mehmet'in Abdülhamit döneminde kalma bir fotoğraf makinası vardı. Taksimde helânın bulunduğu sokakta durdu. Onun tezgâhı haber merkezi ve bir çeşit siyasi kürsüyü. Kendisi propaganda yapardı. Hiç böyle fraksiyon miraksıyon ona sökmeydi.

Mustafa Arhanı genç yaşta öldü. Tahliye olduktan sonra Bursa'ya gidip benim Amerikada öğretilmiş yıllarından tanıdığım bir arkadaşımın yardımına ihtiyacı vardı.

Osman Kamucu ilginç bir kişilikti. Şeker hastasıydı. Her gece şekerli rüyaları görür, bize anlatırdı. İstanbul'un bütün şekerli dükkanlarını, içerde neler satıldığını, şeker ve tatlıların kalitesini ezbere bilirdi. Dükkanının adını da hatırlar; "baklavayı filanca tereyağla pişirir, çok lezzetlidir" diye yorumlar yapardı.

S.K. Resmini yaptığınız hapisane arkadaşlarınız içinde,

tek gerçek suçlulardan biri, iki kişinin katili Borekçi Ali...

M.B. Yaptığım resmi beğenmedi, bana bıraktı. Borekçi Ali. Suç ortağı ile birlikte, bir gece yarısı yol sormaya gelmiş iki İranlıyı para için öldürmüşler. Cesetleri önce çalıştıkları fırında yakmaya çalışmışlar, çok koku çıkmış. Bir çuvala koymuşlar. Denize atmaya çalışırken yakalanmışlar. Ali idam edildi.

S.K. Resimlerini çizdiğiniziz tutuklu arkadaşlarınızın başka, bir hakimle bir savcıya da çizmişsiniz.

M.B. Üniversiteli kızları bile falakaya yatırmaktan çekinmeyen Halil Ölçer iki yıllık tedhişin baş sorumlularındı. Mahkeme de askeri savcı olarak karşımıza çıktı. Sonradan avukat oldu. Yargıç Çebe Cebe zeki ve kişilik sahibi biriydi. Daha sonraları MİT'in önemli adamlarından biri oldu.

S.K. Yazı yazarken yaptığımız gibi bazen resimleri de atık kağıtlara yapıyoruz. Örneğin bir Sevim Belli portresini mısır gevreği kutusunun baskısız iç yüzüne yapmışsınız.

S.B. Mihri Belli bu resimleri biraz da gece gelen ilhamlara borçlu. Gece yarısı eline ne kağıt geçerse onun üzerine çiziyor. İnsan, iyi kağıt bulayım da öyle çizeyim demiyor.

S.K. Şevki Akşit'in resmine, büyük pencereli zarfı paspartu yapmışsınız.

M.B. Şevki'nin ölümünde, fotoğrafının altına, Nazım'ın "Hoşçakal dünya, merhaba kâinat" dizisini değiştirerek, "... merhaba evren" diye yazdık. Nitekim bir süre sonra da Evren geldi! Halbuki "kâinat" daha güzeldi.

S.K. Şevki Akşit'e neden Çingene Şevki diyorlardı.

M.B. Kendisi. Bir gün Dil Tarih Coğrafya'nın kantininde oturuyor. Karşı masada Turancılar var. "En asil ırk türk milleti" filan diye iddiaları vardı. Şevki faşistlerin karşısına dikiliyor ve "ben Çatalcağı Çingene Şevkiyim. En asil millet çingene milletidir. Kim aksini söylerse anasını avradını..." diye nutuk atı-

yor. Turancılar susuyor.

S.K. Bakkal Taşkıran, Taşko Hüseyin, Selanikli Hüsnü ve Ötekiler...

M.B. Bakkal Taşkıran da tütcüncü. Biraz sermaye denkleştirip bakkallık yapmaya başlıyor. Hep veresiye verdiği için iflas ediyor. Bir sene sonra da yakalanıp içeri giriyor. Taşko Hüseyin'in müthiş bir müzikal yeteneği vardı. Yine tütcüncülerden Selanikli Hüsnü bayagı yontulmuş bir adamdı.

S.K. Birlikte yaptığımız halde resmini yapmadığınız arkadaşlarınız var;

Dr. Hikmet Kivılcımlı, Vedat Türkali

Sevim Belli, kağıt üzerine karışık teknik, 22 X 31cm, 1990

gibi.

M.B. Doktordan hiç istek gelmedi. Vedat Türkali ile hep tartışırdık ve çoğunlukla dargın olurduk. O her zaman haklıydı. İnanmazsanız kendisine sorun. Onun resmini daha yeni yaptım.

S.K. Son sorum ünlü yedinci maddeden yararlanıp tahliye edilenlerle ilgili. Doğal olarak onların resmini yapmışsınız. Neler hissediyorsunuz bu arkadaşlarımızla ilgili.

M.B. Arkadaş değil. Arkadaşlığı kesiyorduk. Pişmanlık yasasından yararlanacaklarını, tavırlarından belli ediyorlardı.

141. maddenin değiştirilen 7. fıkrasına göre "hakkımdaki iddialar doğrudur, ama ben artık bu işlerde yokum" diyen sanık derhal tahliye ediliyordu.

İlk duruşmada yargıç İzzet Cebe pişmanlık yasasına sığınmış tutuksuz sanıklardan birine söz verdi. Bu adam sonraki yıllarda antikomünizmi geçim aracı yapacak olan kişiydi. Ağzını açıp bilinen tekerlemeleri sıralamaya başlar başlamaz salonda göğsürlüğünün andıran bir uğıltu yükseldi. Arka sıralarda oturan şair Ahmet Arif yerinden fırlayarak "Pis provakatör!" diye bağırdı. Yargıç Cebe provakatöre söz vermekle hata ettiğini anladı. Adam nasıl olsa konuşturmayacaktık. Sinek kovar gibi eliyle bir hareket yaptı. Provakatör yok oluverdi. Gazete muhabirleri salondaydı. Gizlilik karan henüz alınmamıştı. Gazetecilerin çoğu "provakatör" sözcüğünü bilmiyordu. Ertesi gün o sözcük gazetelerde "pis aktör" olarak çıktı. Doğrusu provakatörün mesleği aktörlüktü, ama onun aktörlüğünde de iş yoktu.

S.K. Tütcüncülerden 7. fıkradan yararlanılan oldu mu?

M.B. Pişmanlık yasasından yararlanmalar, "küçük burjuva aydın" denen kesimlendi. Hepsini evli ve çocuk çocuk sahibi olan tütcü işçilerinden hiçbir pişmanlık yasasından yararlanıp tahliye olma dönneğini yapmadı. Yedi yıl sonra Yassıada duruşmaları başladı. Eğer Yassıada'da sanıklar böyle bir imkân tanınsaydı, kaç kişi içeride kalırdı? Kaç paralıkdı, böyle durumlarda belli oluyor.

Mihri Belli anılatık kitabı "İnsanlar Tanıdım" da şöyle söylüyor:

"Bu anılatıkta bizlerin baskılar altında ezilen, dünyaya küs insanlar haline düştüğümüz sanılmasın. Devrimcinin birinci vafı yaşam sevincidir. Koşullar ne olursa olsun. Ve o bizde hiç eksik olmadı. Acıların yoğunluğuna mücadele arkadaşlığıydı bizimki. Baskılar altında da, yoksullukta da mutlu edebilir insan insanı."

Sergi Mihri Belli

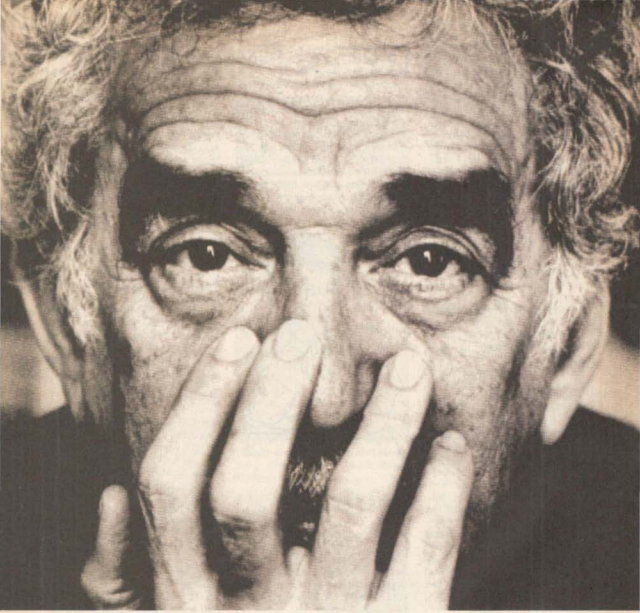
Hapishaneden Çizgiler

Karşı Sanat Galerisi 29 Eylül - 16 Ekim

"Ve oğaman mutsuzduk
Hen gitti, püsel günler"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İnsanın yaşadığı değildir hayat, aslo-
lan hatırladığı ve anlatmak için nasıl
hatırladığıdır." Gabo Anlatmak İçin
Yaşamak adını verdiği özyaşamöykü-
sünün başlangıcını hayatın ve hikâye-
nin iç içe geçişini özetleyen bu girişle
yapar. Bugüne kadar Marquez'in kale-
minden çıkma kimbilir kaç tane doku-
naklı karakterle tanıştık, kaç masal ülke-
sine yolculuk yaptık, kaç kez onun ucu
bucağı olmayan hayal dünyasının gizem-
lerine daldık? Macondo'nun yaratıcısının
bu kez kendi öyküsünü anlattığı kitabında
bu yaratıcılığın izini süreceğiz. Ama
Gabo gerçeği mi yazmış, yoksa gerçek
bir metaforun mı ibaret, orası yine oku-
ra kalmış. Aslında yazarın giriş cümlesi
bile felsefi, psikolojik, sosyolojik ve hat-
ta dilbilimsel açıdan tartışılmasına değer.
Hayatyaşadığı değil, hatırladığıdır hayat.

Pınar
Savaş

zar. Onu belirleyen, zenginleştiren ya da
yoksullaştıran ona damgasını vuran bi-
linçli ya da bilinçsiz kayıtlardan, kişi ve
olaylardan oluşur. Asolan insanın nasıl
yaşadığıdır, sonradan anlatacağımız anı-
lardır, aklımızda kalandır, oysa her yaşa-
dığımızı anımsayamayız; bilincimizin öyle
derine gömdüğü şeyler vardır ki, ne
anımsayabiliriz ne de anlatabiliriz. Kısa-
cası hayat hikâyeden ibarettir diyor Ga-
bo. Bu bize zamanın okundatındığı, edebi-
yatın okutacağına da ima tahtıdır.

kâyesini aktarıyor. Marquez'e göre iyi an-
latılmış bir hikâye yazıya deneysel bir
yaklaşımın da, tecrübeyle belirlenmiş ku-
ralları da önüne geçer. Eğer hikâye ger-
çekten iyi anlatılırsa, zaman ustaca kulla-
nılırsa, yaratılan kurgusal gerçeklik kendi-
ni 'gerçeğe' dayatır, hatta ona baskın
çıkır. *Anlatmak İçin Yaşamak* tam da
böyle kurgulanmış, ustaca anlatılmış bir
öykü; edebi olay örgüsü yazarın kendi
yaşamı olan, okurun onun tekniğini, tarzı-
nı, zamanı hiperbolik kullanımını, söz-
cük oyunlarını ve 'büyülü gerçekliğini'
hemen tanıyacağı bir roman sanki. Aynı
zamanda kitapta hem Marquez'in kişisel
yaşamının hem de dönemin sosyal, politik
ve edebi olaylarının ayrıntılarını bul-
mak mümkün.

Gabriel García Márquez'in öykü ve ro-
manları okumak her zaman

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantery.org>

Anlatmak İçin Yaşamak

Gabriel García Márquez

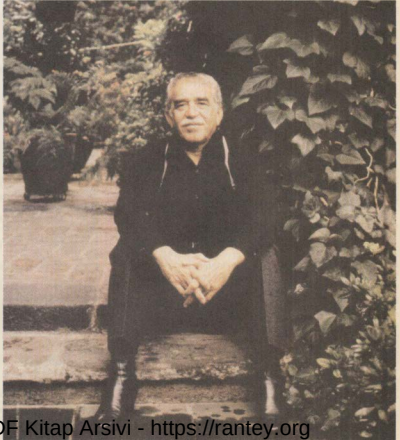
kendi deneyimleri olmuştur. Marquez anılarını yazarken de yine romanlarını yazdığı sınırsız hayal gücü ve ustalıkla, Aracataca'daki çocukluktan başlayarak bir yazar ve gazeteci olarak gelişimini, Buendiaların yüzyılını anlattığı Macondo'nun kurgulanmasında belirleyici olan yıllarını, kalabalık ailesinin öyküsünü anlatıyor, büyük yapıtlarına ilişkin göndermeler yapıyor. Büyük romanlar yazmış bu yazar bu kez kendi gerçekliğini, ailesini, doğduğu kasabayı, akrabalarını ve dostlarını bir kurguya dönüştürüyor, yaratıcı gücünün çevresindeki sis perdesini aralıyor, yaşamını bizler için gerçek kılıyor. Kitapta torun Gabriel'in elinden tutan dede Nicolás *Yüzyıllık Yalnızlık*, *Başkan Babamın Sonbaharı* ve *Albaya Mektup Yazan Kimse Yok* adlı yapıtlarındaki Albay aslında. Liberal kanada ettiği hizmetlerin karşılığında emeklilik hakkı bir türlü verilmeyen bu dede, tıpkı *Yüzyıllık Yalnızlık*'taki dede gibi torununa buzun nasıl bir şey olduğunu gösteriyor, zümrüt gözlü altın balıklarının sırlarını açıklıyor; ninesi Tranquillina (gerçeği) hayvan biçimli şekerlemeler pişiriyor, büyüler yapıp ölümlerle konuşuyor. *Kolera Günlerinde Aşk* adlı romanına konu olan anne ve babasının gerçek öyküsünü, on bir çocukla karın doyurmanın bir mucize olduğu korkunç yoksulluğun pençesinde kıvrınmanın yazarın yaratıcı gücünü nasıl körüklediğini okuyoruz. Öyle ki aradan yıllar geçip de oğlu Nobel kazandıktan sonra yazarın babasına hiç roman yazmayı düşünüp düşünmediği sorulduğunda, "Benim yazacağım romani oğlumun yazdığını fark ettim," yanıtını veriyor.

Time dergisinin yüzyılın en önemli yüz insanı arasında seçtiği, dünyanın en sevilen yazarlarından biri olduğu kuşku götürmeyen Gabo, otobiyografik yapıtında yalnızca kendi öyküsünü anlatmakla kalmıyor, çok uzagımızda olan bir kıtanın coğrafyasına, tarihine, halkına ve yaşamına da yaklaşıyor bizi. *Anlatmak İçin Yaşamak* yazarın olduğu kadar Kolombiya'nın, hatta tüm Latin Amerika'nın resmi olmayan tarihi. Yazar yaşanan her şeyin tanığı, çekilen tüm acıların ve yoksulluğun kurbanı olan o, bu destanını tarih kitaplarında bağımıztan

diye adlandırılan bir dönemin sonunda başlayan saçma ve bitmek bilmez bir savaşın tanklığına dönüştürüyor. Aslında bir türlü bitmeyen Bin Gün Savaşı muhafazakârlar ve liberaller arasında bir kör dövüşüne, ülkeyi kargaşaya sürükleyen politik karmaşaya dönüştükçe, Gabo'nun hem yaşamı hem de yapıtları boyunca nasibini alıyor. Karayıplı yazar Zıpaquir Lisesi'ne gittiği zaman ilk kez kafasında bir ulus imgesi oluşuyor ve duygularını 'hepimiz bir araya geldiğimiz zaman ülkeyi oluşturunuyormuşuz,' diye açıklıyor.

Anlatmak İçin Yaşamak'ta yazarın daha sonra kısa öykülere ve romanlara dönüştürdüğü yaşamının ilk yıllarından

anekdotların yanı sıra, edebiyat anlayışı üzerinde büyük etki yaratan yapıt ve yazarlara da önemli bir yer ayrılıyor. Hatta bir dincile döneminde Barranquilla Grubu diye bilenen gazeteci arkadaşlarının yazara gönderdiği yirmi üç kiptan bazıları ayrıntılı olarak tartışılıyor. Kitaptaki edebi referanslar bununla da kalmıyor, *tortulia* adı verilen edebi tartışmalarla tüm kitap boyunca sürüyor. Marquez'in bir grup arkadaşıyla bir genelevin bahçesinde Montecristo Kontu'nun sırrını çözmeğe uğraştığı mizah yüklü sohbet buna güzel bir örnek: Dumas cahil, saf, yoksul ve neden hapse atıldığını bile bilmeyen bir denizciyi nasıl yaptı da zamanının eğitilmiş, zeki ve zengin insanı-

Yaşamak da ölmek kadar

A.H.'ye sevgiyle...

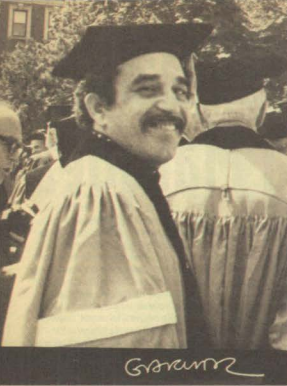
Başkasının ölümü benim cenazemi kaldırdı
hiçliğin orta yerine düştüm bir an
ezildi ruhum bakışların kahrır
başkasının ölümü üstümde eza
soluğumu kesti minaredeki ses: Ölüm var!
Sala okundu arş duydu ben duydum
mahvoldum, anlamsız kederlere karıştı telaşım
ölü evi damarlarımdaki kana yuva yaptı
sanki salacakta yıkanan ceset benimkisi
kirlî sulanım ayağımın altından akıp geçti
akıp geçti hayatın sırn...

korkum kefene sarıldı gözlerim dondu
bir sandukada yattım durduğum yer musalla taşı
herkes bana baktı içlerinden biri de ben
dualar edildi helalleşti vedalar
cenaze kalktı ben kalktım avludan
sırtıldılar götürdüler korkumu da.
Kendimi taşıdığım gibi saygıyla tuttum tabutu
Sırtımı terleten yaşayanların ağırlığıydı: Bu benim!
Hangi halimi giymeliyim kararsızım: Ölü kim!
Korkum ölçü terazisinde şaşkınlığım aynalarda tersyüz
ifadesizim ya ruhum mezaradaki ağaçta çizgli..
Kefenin üstünde ölünün yüz hatları var
benim suratımda başkalarının kederi gizli.
Karışmış dünyevi öfkeler tenimin mavisine de
yatar selviler altında tedirginliğimin renkli gölgesi.
Başkası öldü benim cenazemdi kalkan.

Ağıt:

- Başkaları ölür

korkumuz dua biriktirir kendine
iyilikten harçlık yapmak için güne
Mezaramızı kazın başkaları yatar
kabullenmez kimse kendi ölümüne.

na dönüştürebildi? Gabo'yla birlikte biz de edebi bil-mecelerin içine dalıyor, Aracataca'da ninesiyle dedesi-nin masal evinde yaşayan çocuğun, lisede takma adla şiirler yazan utangaç gencin, yazısını hazırlayamayan köşe yazarlarının jokeri acemi gazetecinin zamanının en çok okunan yazarına dönüştüğü yolculuğu izliyoruz.

Latin Amerika hâlâ gerçeğin her türlü hayalden daha inanılmaz olduğu bir coğrafya, Gabriel García Márquez de yalnızca bu coğrafyanın değil, dünyanın en çok oku-nan yazarı, büyülu gerçekliğin büyük ustası. Sorumlu-luğun ve marifetin bu sosyal, politik ve kültürel gerçek-liği inanılır hale getirmekten ibaret olduğunu, edebiya-tın insani duyarlılıkların en çarpıcı kanıtı olması gerek-tigini iddia eden bir yazar. Kariyerinin başlangıç nokta-sı olarak gördüğü Aracataca (namı diğer Macondo) yolculuğunun ardından annesine "Bu yaşamdaki tek arzum yazar olmak, babama böyle söyle, olacağım da," diyor. Üniversite yıllarında kaldığı pansiyonun kapıcısı Lacides köşe yazılarına bayıldığı Gabo'yla Avrupa'ya yapacağı yolculuğun arifesinde tesadüfen karşılaştığın-da "Bana kim olduğunuzu neden söylemediniz Don Gabo?" diye sitem edince, "Söyleyemedim ki, daha ben bile bilmiyorum kim olduğumu," yanıtını veriyor Gabo. Yaşam gerçekten de bir sır, yine Gabo'nun sözleriyle kapının eşliğinde oturup "daha gelmemiş olani bekle-menin yoğun kaygısı'dır. Gabo'ya getireceğiyle çok az insana nasip olan bir ün, sevgi ve 1982 yılında kazan-dığı Nobel ödülü olacaktır.

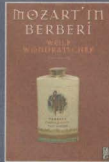
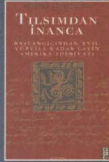
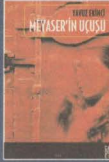

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

CADDE

Cadde Yayınları

Tüyap Kitap Fuarı B Salonu'nda

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Firuzaga Mah. Defterdar Yokuşu No: 47 Cihangir / İstanbul
Tel: (0212) 292 94 50/51-292 44 89-292 44 92 Faks: (0212) 292 44 91

Korku edebiyatının tarihini ilk yazılı metinlere, efsanelere, mitolojiye, kutsal kitaplara kadar uzatmak mümkün. Romana İngiliz gotik edebiyatıyla yerleşen korku türü, genellikle varlıkları tamamiyle hurafelerin alanına itilen cadılar, cinler, hortlaklar, vampirler ve büyülerle ilgilidir. Bu tarz metafizik öğelerin Anadolu masal ve inanışlarında özel bir yeri olmakla birlikte, korku romanları Cumhuriyet döneminde çok az yazılmıştır. İlginç olan, "yüksek edebiyat"ın fantastik öğeler barındırması övülürken, fantastik üst başlığında toplanan türlerin kendi başarına saygınlıklarını bir türlü tesis edememeleridir. Pek çok neden sıralanabilir, ama konumuz roman olduğuna göre "fantastik metinlerin gerçeklerden kopukluğu" iddiası, sanıyorum bunlardan en önemlisi. Ne var ki, barındırdığı fantastik motiflere rağmen, Çağan Ikkı'nın "Taşçı"yı bu tarz iddiaların haksızlığını kanıtlayacak türden.

Kayıp medeniyetin peşinde

Kısa bir özetle başlayalım: Bir gece vakti, Anadolu'nun ücra bir köşesinde iç sıkıntılarıyla boğuşarak otomobil kullanan roman kahramanı Oğuz, bir an önce evine dönmeyi, odasına yerleşip, kitaplara gömülmeyi ve arkadaşlarıyla biraz "geyik" yapmayı hayal ederken, upuzun uzanan yolda, kurban arayan lanetli bir kursun gibi gelen bir kamyondan kurtulmak isterken kontrolünü kaybeder. Ucuз atlattığı bu kaza sonrasında arabasının çekilmesini beklerken gördükleri, arkeoloji dalında ihtisas yapmış otuz beş yaşında bir akademisyen için belki de hayatının fırsatıdır:

"Titreyen elini yüzüne götürüp terini silerek, bir daha baktığı önündeki şeye. İki metre çapında, bronz olduğunu zannettiği parlak sarı metalden bir çemberle karşı karşıyaydı. Tam ortasında, sekgizen bir boşluk göze çarpyordu. Sanki bir taş yerleştirilmek amacıyla açılmıştı. Kenarları öyle keskin, öyle pürüzsüz işlenmişti ki... Ve buradan, genişleyerek çemberin dış sınırındaki küçük çemberlere doğru akan mavi kılcal damarlar. Damarlara, dış alana doğru bir sürü işaret eşlik ediyordu. Bunlar deliğin olduğu yerdere küçük karıncalar gibi fir-layıp, dışa doğru büyüyerek, ayakta rahatlıkla görülebilecek bir netliğe kavuşuyorlardı. Sınır çizgisi ise saat yönünde on iki farklı daireyle bölünüyor; bu dairelerin hepsinde büyük bir

şekil, sanki bir yaratık sembolü ve onu çevreleyen küçük hi-yeroglifler bulunuyordu."

Metalin yüzeyindeki yazıları ne kadar zaman geçtiğinin farkında bile olmadan bir deftere kaydeden Oğuz, araştırmanın için bir gün bile beklemeye tahammülsüz, yanına film almadığı için öfkeli, Anadolu medeniyetleri kuramlarını altüst edecek bir buluşuyla heyecanlı bir biçimde İstanbul'a dönecek, hocasının inanmazlığına aldırış etmeden, kendisine güvenen arkeolog arkadaşlarından bir kazi ekibi toparlayacaktır.

Kasvetli bir köyün yakınındaki tepeye kamp kuran ekip, bir süre sonra köylülerin tuhaf ve düşmanca davranışlarından huzursuzluk duyarlar. Kamp yerine gelen dilsiz bir genç kız, köylülerin korktukları ihtiyar bir kadın ve tapınakta gördükleri küçük bir oğlan çocuğu gerilimi daha da tırmandırır. Ekip gitme kararı vermiş tir vermesine, ama...

Bu gerilimli gecenin devamını, okuyurken duyacağınız heyecanı azaltmamak için aktarmayacağım. Ancak hikâyenin, bu yazıda özetlendiği gibi akmadığını, köyde geçen sahnelerin hikâye anlatım zamanının beş ay öncesine denk geldiğini, anlatım zamanındaki Oğuz'un "tehlikeli" bir hasta olarak psikiyatri kliniğinde gözlem altında bulunduğu söyleyebilirim.

Galip Tekin çizgilerini sevenler için

2000'li yıllarda yerli roman sayısında görülen hızlı artış içerisinde taşra'nın yeri yine çok azdı, ama ilginçtir, taşra'yı en çok hatırlayanlar polisiye, korku, gerilim türlerinde ve fantastik türde yazarlar oldu. Entellektüel faaliyetin kendi içine kapanıp İstanbul dışına çıkamadığı günümüzde, taşra'yı suçun, şiddetin ve korkunun mekânına dönüştüren bu tarz anlatılardaki artış sadece edebiyat içi dinamiklerle açıklanamaz. 80'lerden sonra esen tüketim ekonomisi ve küreselleşme rüz-gârları, yeterince tüketemeyen ve küreselleşmesi pek mümkün görünmeyen bütün kent ve kasabaları, onlarla birlikte insanlar ve hayatları da uzaklaştıran gözümüzden. Merkezin çevreyi yuttuğu ve unuttuğu günümüzde, taşra'nın edebiyatta ve medyada bir yer bulabilmesi ancak uzaklık ve ürkütücülüğüyle, normal dışılığıyla ya da oryantalist imgeleri besleyen otantik figürleriyle mümkün olabilir.

Anadolu'da geçen korku romanlarındaki artışın diğer bir nedeni, taşra'yı korkunun değişmez mekânına çeviren Hollywood sinemasının ve bestseller romanların zihin dünyamızda yarattığı etkilerde aranmalıdır. Her ne kadar yazıldığı ülkenin,

Anadolu (Çağan Dikenelli, Taşyıcı, +İkitap yay.)

yani Amerikan taşrasının zihinsel yapısı, inanç biçimlerini, birey ve toplum psikolojisini, kültür ve folklorik özelliklerini taşısalar da, özellikle Stephen King romanları ve sinema uyarlanan türlerini, içerdikleri metafizik öğeler ve genelgeçer insani duygularla, evrensel bir etkide bulunuyorlar. Onları çekici kılan, orta sınıftan saygın insanların sakini, sessiz dünyasını, merkeze uzak kasabalarlardaki pastoral hayatı, inançlı muhterem kişileri, doğanın olanca renklerini, kimi zaman insana en yakın canlı türlerini gerçekçi ayrıntıları ihmal etmeden kullanmasıdır. Estetik ile gündelik yaşam arasındaki uzaklığı yok ederek çağdaş ABD toplumunun kalbine ulaşiyor King, kapitalist toplumlarda yaşayan orta sınıfların muhafazakarlığına, ötekilere karşı evrensel endişelerini yakalayabildiği için, etkilediği coğrafya bize kadar genişliyor....

Çağan Dikenelli'de Stephen King formülünü kullanmış; okuyucuya tanıdık gelen orta sınıf saygın insanların Anadolu'nun içlerinde yaşadıkları dehşet, toplumun bilinmeyene -ötekine- duyduğu ortak endişeleri hareketlendirecek türden. Ancak haksızlık yapmak istemem; Dikenelli, bu endişeleri iyi kullanmış. Büyük kentlerdeki steril hayatlarından bir süreliğine de olsa vazgeçip şansını Anadolu kırsalında arayan bir grup akademisyenin ortak bir dili, ortak bir ulus kimliğini, ortak bir tarihi, belki de ortak bir dini paylaşıtları köylülerle karşılaşmalarını göylim ögesine dönüştürmüş. Kentlinin köylüye, köylünün kentliye duyduğu hoşnutsuzluk öyle bir noktaya geliyor ki, iki taraf da diğerini kolaylıkla yok edecek bir ruh haline bürünüyor. Şimdilerde Türkiye'nin dört bir yanında tanık

olduğumuz linç girişimlerini hatırlarsak eğer, bu fantastik korku hikâyesinin toplum psikolojisini yansıtmak konusundaki başarısını kolaylıkla teslim edebiliriz.

Korku/gerilim yaratmanın atmosfer yaratmak demek olduğunun da farkında yazar. Bir gece vakti bir rastlantıyla başlayan macera yine bir gece vakti noktalanırken, açıkça telaffuz etmedik-

ne benzemeyen kelimelerle konuşan Anadolu köylüleri, eski uygarlıkların ardında başka gezegenlerden gelen varlıklar, köye rastlantıyla gelip dönemeyen yabancılar, sona geldiğinde parçalanan bedenler vb. motifler, doğrusu Galip Tekin'in LeMan'da çizdiği hikâyelerde de deşet vericiydi.

Benzerliklerin, az üretilen bir türde ilk kez ürün veren

leri bir şeyden ürkmüş köylüleriyle, kuşku veren insanlarıyla, kazıda bulunan kurban sunağıyla, garip düşler ve kabuslarla sürekli diri tutuyor okuyucunun tedirginliğini. Dahası, iki zamanlı kurgu da söz konusu tedirginliği merak duygusuyla zenginleştirecek kadar iyi kullanılmış. Ancak "Taşyıcı"nın hikâyesi, mekânları ve insanları, bir Galip Tekin hayranı olarak, fazlaıyla taşınmış. Bu, Türkiye'de, bir Anadolu uygarlığının dili-

yazarın başarısını gölgelediğini belirtmek yerinde olur. Ahmet Haşim'in, 22 Şubat 1923 tarihli Akşam gazetesinde, korku türündeki bir başka ilk romanı -Suat Derviş'in "Ne Bir Ses Ne Bir Nefes"ini- değerlendiren kullandığı şişsel cümlelerle bitirmek istiyorum. Gerçekten de tarih bir tekrardan mi ibaret acaba?

"Haşyet hissi hayatımızı doğrudan doğruya tehdit etmiş, müstevlilerin gelmediği zaman, bir zevk

menbaı ve bir güzelliği mevzuudur. Onun için birçok çocuk masalı, halk efsanesi, ciddi sanat eserleri bu mevzudan müphem olmuştur, "Korku edebiyatı" dünyanın her tarafında en çok rağbet bulan meta'dır. Bütün medeni merakizde bir nevi tamsa müesseseleri vardır ki oraya ga yet ağır başlı kimseler, karılarile kızılarile, akşam yemeginden sonra, henüz iyi ölmemiş bir ölünün diri diri mezarı konuluşunu veyahut canlı bir insan sırtından, lime lime, et ve deri parçalarının koparılışını seyir için giderler. Son zamanlarda sinema "haşyet" merakını bütün içtimai tabakalara tamim etti. Dünyanın hiçbir tarafında artık hiçbir sinema perdesi tasavvur edilemez ki orada seyirciler, rakeden iskelet kafilelerini, cadı ve peri alaylarını, hortlak ve hayalet nümayişlerini tamsaşa mecbur olmasınlar. Kanın aktığı, demirin şıkırdadığı, meş'um rüzgâr darbelerile pencerelerin kapandığı, taze ölünün ağaçlar arasından beyaz bir bulut halinde doğup yükseldiği şeritler, karanlıkta en ziyade çehreleri geren ve gözleri çekenlerdir. Avam romanları da sinema tesirile, bu müstevli zevke uymağa mecbur oldular. Şimdi eski macera romanları yerine halkın istediği "korku" romanlarıdır. Fakat bu romanların malzemesi, son zamanlarda artık kariin enesinden sonğuk raşeler geçirecek yedü tebeşşün ettirmeğe başladı. Her fazla rağbet bulan şey gibi "korku" edebiyatının unsanc vermeğe başlıyacağı uzun degildir."

SAAAT...TIİM!

DOLANDIRICILAR KRALI KİM?

Nevizade Sokağı'nın bitiminde, adı gibi mini bir meyhane vardı. Sık sık oraya takıldım. Oktay Güzeloglu'yla çoğu kez bu meyhanede buluşurduk. İçeri girdim, boş bir masaya iliştim. Duvarda onbeş günde bir çıkardığı "Hiç" dergisinin onüç sayısının kapakları asılıydı. Haftada iki üç "Sokak Mobilyaları"ndan ölenlerin cenazelerini kaldırmaktan, artık dergiye son uğursuz sayıdan sonra taşıyacak gücü kalmamıştı. Karşı masada kapı gibi biri rakısını yudumluyordu. Yüzünün sağ tarafındaki kaşı, gözü, ağzı kıpır kıpır oynarken, sol tarafı donmuş gibi hareketsizdi.

Sanki herkesin tanıdığı meşhur bir adammış gibi rahat ve mutlu görünüyordum. Biraz dikkatedince, ben de onu gerçekten tanıyor gibiydim.

Gözüm bir yerden ısıyordu ama; bir türlü çekip çıkamıyordum.

Yan masadan birinin, devamlı onu süzmesi, iri yarı adamın ilgisini çekti. Gülerек ona:

- Ben tanırım, değil mi?

- Evet siz şey değilsiniz?

Adam yüksek sesle göğsüne vurarak:

- Ne şeyi be? Len oğlum dolandırıcılar kralı Selçuk Parsadan değil miyim?

Yan masadaki genç şaşkın ve saygılı:

- Evet efendim sizi tanıyorum!

Selçuk Parsadan'ın yüzünün yarısı güldü, yanından geçen garsona:

- İki bira, bi çerez, benden yan masaya, dedi.

Yan masada oturan genç çocuğun yanındaki tombul kız not defterini açıp, arasına bir kalem koydu. Selçuk Parsadan'a uzatırken:

- Lütfen bir imzanı alabilir miyim, dedi.

Parsadan'ın ağzı kulaklarına

doğru kaydı, bir hindi gibi ka barmıştı. Biraşın içine parmağımı soktum, içine düşen küllü çıkarmaya çalıştım, olmadı dibine çöktü. O ara gözüm Selçuk Parsadan'a takıldı, gülerек:

- Bir sorun mu var? dedi.

Yok der gibi başımı salladım. O, rakı kadehini bana doğru kaldırdı. Ben de bardağı kaldırdım. O:

- Yarasan ağbi, dedi.

Sonra yan masadaki kızla oğlanı masasına davet etti. Genç çift biraz sonra gideceklerini söyledi. O gayet pişkin, geçiğinde her gün bir sevgili değiştirdiğini söyledi. Bana meyvenin tadının başka başka olduğunu, ballandıra ballandıra anlattı. Kan kızı muhabbeti fazla uzun sürünce, sıkılan gençler kalkıp gittiler. Bana doğru döndü. Gençlerle yarım kalan muhabbeti benimle sürdürmek istediğini anladım. Ona:

- Sülün Osman'ı tanıyor musun, diye sordum. Şaşırdı, sanki hafiften rahatsız kaçargibi oldu. Hemen kendisini toparlayıp, ceketini ilikler gibi bir harket yapıp:

- Oool... Sülün Osman bizim pirimiz, üstadımız, baş tacımız. Hakikaten onun üzerine bir tane daha anasınınnı karından dogmaz. O, işte tek dolandırıcılar kralıdır. Başka böyle yok!

- Onu gördünüz mü?

- Bir kez. Çok gençtim, küçük bir vukuatım olmuştu; onu adliye koridorlarında iki polis arasında gördüm. Aynen rahmetli Kral gibi önimden geçti. Ne büyük adamdı be ağbi, dedi ve kadehini uzandı. Yerinden kalktı, benim bira bardağımın altına kadehini vurdu. Yerine otururken:

- Kral öldü, yaşasın kral, diye bağırıldı. Güldüm:

- Kendini artık Kral mı ilan ediyorsun? diye sordum.

- Ben değil ağbi, yaa! Medeni toplumun kralı değil miş bir kere.

Bu ara meyhanenin kapısında Oktay Güzeloglu'nu gördüm. Oktay:

- Oool.. Eflatun Ağbi de burada, dedi. Sarıldık, öpüştük. Bu

ara Oktay'ın gözü Selçuk Parsadan'a takıldı. Gülerек:

- Eski arkadaşım, meşhur!.. Meşhur!.. Meşhur!..

- Evet, meşhur dolandırıcılar kralı Selçuk Parsadan karşınıзда, dedi.

Oktay Güzeloglu Parsadan'a, "Otur yerine", der gibi işaret etti. Bir sandalye çekip yanıma oturdu. Bana Parsadan'ı göstere rek:

- Eflatun Ağbi, bak bu meşhur dolandırıcı Selçuk Parsadan, içeriden yeni çıktı. Hani telefonda, Çiller'i milleri dolandırmıştı ya...

- Tanımam mı? Yahu benim çok hoşuma gitmişti bu olay.

Gülüştük. Oktay:

Parsadan bak Eflatun Ağbi'min Sülün'le bir hikâyesi var, sana anlatsın vallahi donuna işersin.

Parsadan içisini alıp bizim masaya geldi, bana:

- Eflatun Ağbi anlatırsan, seve seve dinlerim, dedi.

Hiç bunu anlatmaya niyetim yoktu. Oktay'ı kıramıyordum, bir sigara yaktım, biramdan da bir yudum aldım. Oktay'a:

- Sen Sultanahmetsemini iyi bilirsin, PiyerLoti Sokağı'nın arkasında bir sokak var ya, işte orada Nuribey Hanı'nda Tonguç Yaşar'la benim, ikinci katta yanyanaçalışma yerlerimiz vardı. Bir gün Tonguç telaşa benimusun? Sülün Osman'ı... Şiddetli merdivenlerden yukarıya çıktı" dedi. Ben de: "Niye kapiyı kapadın? Aç da giderken görelim", dedim.

O: "Yahu deli misin? İçeri girerbizi de dolandırır" deyince: "Aç ulan kapiyı, bizim neyimizdolandırılacak, paran mı var, pulun mu var? Oğlum manyak mısın, bu telaş ne? Aç kapiyı, panik yapma, gel otur şuraya," dedim.

Biraz sonra Sülün Osman merdivenlerden indi. Bizim odanın önünden ge çerken içeriye baktı, masadan kalktım, arkasından seslendim: "Osman Ağbi buyur bir kahvemizi iç!" dedim. O dön-

dü gülerken içeri girdi. Tonguç ayağa kalktı; oturduğu sandalyeyi ona verdi. Sülün Osman otururken: "Yahu sen ayakta kaldın" dedi.

Tonguç yan odadan bir tabure getirip oturdu. Gazetelerde okumuştum, Sülün Osman'ın hapisinden çıktığını: "Artık dolandırıcılığa paydos; tövbe ettim, Kuran'a el bastım!" diyordu. "Geçmiş olsun Osman Ağbi," dedim. "Sağ olun," dedi.

Kahveyi nasıl içtiğini sordum. "Başka sefer alacağım olsun, daha yemek yemedim" dedi. Tonguç bana anlamlı baktı. Sülün Osman gözleriyle odanın her yerini taradı: "Çocuklar siz burada ne iş yapıyorsunuz?" diye sordu. Ben de gazetelere, mecmualara resim, karikatür gibi şeyler yaptığımızı söyledim. Sülün Osman: "Çorba parası çıkıyor mu bari?" dedi. "Eh iştel" dedim.

Muhabet köyulaştı. O istemeye istemeye, dolandırıcılık mesleğinin dayanılmaz cazibesini anlatmaya başladı: "Bir sabah Galata Köprüsü'nün Eminönü girişinde korkuluklara dayanmış denizi seyrediyordum. Bir simit alacak param bile yoktu. Önümden fötr şapkallı, siyah ceketli, yeleginin küçük cebinden saatinin köstегinden altın zinciri sarkan kalvarlı biri geçiyordu. Hemen koluna yapıştım, etrafta kimseler yoktu. Adam şaşkın, bana baktı. Ona: 'Hop hemşerim, köprü geçiş parası', dedim.

Adam elini şalvarının cebine soktu. Kalın bir demet para çıkardı: "Kaç para?" dedi. "Adamı numaranı süzdüm. Ya sen benim aynen süt kardeşime benziyorsun, sana kanım kaynadı, senden köprü parası almayacağım" dedim. Sonra koluna girdim, köprü üzerinde yürümeye başladık. Adanalitymiş. Pamuk tarlaları olduğunu, pamukları satın İstanbul'a geldiğini, felekten birkaç gece çalmak istediğini ama yol yordam bilmediğini söyledi. Ona: Helal paranı harama harcamca, gel sana köprümü satayım. Ben bu köprüden çok para kazandım. Amerika'da Beyaz S

aray'ın karşısında köşküme var. Benim çoluk çocuk arada. Hanım bana: 'Sat köprüyü gel artık yanımıza diyor. Ben da artık çoluk çocuğun hasretine dayanamıyorum. Senin gibi iyi bir insana satayım da hayrını görsün istiyorum. Bir haftada verdiğin paranın iki mislini alırsın. Bir de sırada köprüünün girişine iki odalı bir ev yap, çoluk çocuğu da getir. Ön odadan bir pencere açtır evinde oturduğun yerden köprü geçiş parasını topla' dedim. O: 'Kaç parasın?' diye sordu. Ben de: 'Kaç paran var, sen onu söyle' dedim. Neyse uzatmayalım, adamın cebinden yetmişbeş bin lira çıktı. Paraların hepsini aldım ona bir beş kağıt verdim. Mısır Çarşısı'nın kapısını gösterdim: 'O kapıdan içeri dal, sağa sal, orada çuvalcılar var bir çuval al gel, otur. Buraya gelen geçenden yirmi beşer kuruş alacaksın, tamam mı? Göreceksin akşama kadar, bir çuval para toplayacaksın' dedim. O koşar adım Mısır Çarşısı'na doğru giderken, ben de kalın para demetini koynuma soktum. Hemen kanatlarımı çirpıp uçup gittim.

Gülüştük. Sonra o: 'Tabii çocuklar, bu işin tadını alınca satış hızı verdim, oradan devam ettim. Vapur sattım, saat kuleleri sattım, Galata Kulesi'ni sattım; en son Kız Kulesi'ni satarken ahlak zabıtasına yakalandım' dedi. Yine gülüştük.

"Osman Ağbi sen bunları anlatırken benim aklıma ne geldi biliyor musun? Marko Paşa boyunda dört sayfalık hafiflik bir gazete çıkaralım. Adı da 'Sülün Osman' olsun. Başlığın yanına bir sülün kuşu çizeyim, kuşun başı karikatür portreniz olsun. Mesela bir hafta tramvayı satış tığınızı, öbür hafta başka bir şey satış tığınızı anlatsınız. Biz sizin anlattığınızı toparlayıp yazacağız. Yazıyı da karikatürlerle süsleyeceğiz." Sülün Osman'ı ayağa fırladı. Bana sarıldı: 'Hay aklınla bin yaşa, yıllardır hayal ettiğim bir şeydi bu. Tamam çocuklar oldu bu iş!' dedi. Sonra: "Buralarda kebabçı var mı?" dedi. Neyse kısa keselim. Kebablar, ezo gelin çorbalar, tereyağı ka-dayıflar, ayanlar geldi. Bir güzel karımızdı doyurduk. Sülün Osman hesabı ödedi, garsonlara da bol bol bahşis verdi. Kahvelerimizi içerken: "Çocuklar bu iş için kaç para lazım?" diye sordu. Ben de kağıt, kılış bir de matbaa parası, onu da sorar öğreniriz" dedim. O: "Peki ama bu çalışmamız için ne lazım?" dedi.

"Ne lazım olacak Osman Ağbi, kalem, mürekkep, resim kağıdı, silgi, kalemtraş, zaten onlar da bizde var", dedim. O elini cüzdanına attı: "Ölmez ben size para vereceğim malzememiz bol olsun", dedi. Bana yüz eli lira verdi. "Şimdi ben gidiyorum, bir hafta sonra uğramın", dedi.

Birkaç gün sonra da Çemberlitaş sinemasının fuayesinde Karikatürcüler Derneği'nin karma karikatür sergisi vardı. Sergi açılışına gittim. Akşama doğru arkadaşlara: "Hadî Kımkapı'ya gidiyoruz, bendensi-

hesabı ödedim. O günlerde İzmir'den çıkan Ekspres Gazetesi'nden acele gelmemi istediler. İzmir'e gittim. Orada çalışmaya başladım. Bir gün Sülün Osman Yeni Sabah Gazetesi'ne gidiyor. Gazetinin geniş salonunda oflayarak volta atıyor. Salondaki yan yana masaların birinde Altan Erbulak, Oğuz Aral oturuyor. Salona Nezihi Demirkent giriyor. Sülün Osman'a 'Hayrola Sülün, bir şey mi oldu?' diyor. O, 'Bir şey mi? Benim şerefim, hayyietim, itibarım, namım beş paralık oldu', diyor. Nezihi Bey de: 'Ne oldu?' diye sorunca, 'Dolandırıldım' diye bağırıyor. Nezihi Bey: 'Yapma ya!... Kim dolandırdı seni?' diye soruyor. Sülün Osman da: 'Osuruktan bir adam, o da ciğerimi, bir ayağı da topalı, ismi de bir renk' deyince, Altan'la Oğuz: 'Eflatunnnnn!' diye bağırıp gülmeye başlıyorlar.

Birdenbire Selçuk Parsadan kalktı edimi öptü: "Sen büyüksün üstümd" dedi. Gülüştük.

Aradan uzun yıllar geçti. Bir gün Oğuz'un rahatsız olduğunu duydum. Çatalca'daki evine gittim. O günler Hürriyet Pazar ekime yazı da yazıyordu. Geçen ilerleyen saatlerinde: "Aklımda da bir bok yok, ne yazacağım valla bilmiyorum; yarım da yazıyı vermem lazım. aklına bir şey geliyorsa söyle de yazayım" di. Ben de Sülün Osman'la ilgili hikâyeyi ona da anlattım. Hikâye o hafta yayımlandı. Pek iyi yazmamıştı. Fakat o: "Bu olayın şahidiyim, anlatılanların hepsinin doğru olduğundan adım gibi eminim ama; Eflatun o parayı arkadaşlarla yedik diyor, Yalnız bu konuda ne iligim, ne de bilğim yok!" diye yazısını notkalamış! Oktay:

- Ooooh.. Eflatun Ağbi, amma uzattım valla yaaah..

Oğlum anlat diyen sensin, daha ne anlattım ki? Sonra Kısa Filmciler Derneği'nin "Kuşadası'ndaki etkinliklerine ben de davetliydim? Orada Kuşadası Çevre Dayanışma Derneği Başkanı Dr. Ayşe Hanımla tanıştım. O gün yanımızda sen de vardın. Ayşe hanım bir ara bana: "Eflatun Bey, bir Kuşadası'na bir sahile bakiyorsunuz, dikkatini çekti doğrusu" deyince ben de: 'Ada ile sahile bağlanan bu beton yolun yerine Eski Galata Köprüsü'nü düşündüm. Göz kararıyla da köprü ada ile sahil arasında "cuk" diye oturacak. Belediyeyi razı edelim, ben oraya girerim. İstanbul Belediye reisini kafakola alalım. Zaten gözüden düşmüş, adı, sanı sarhoş çıkmış Galata Köprüsü'nü çok ucuza kapatıp Kuşadası Belediyesi'ne satılmasına yardımcı olurum ama; benim adam geçmesin, arka planda olmalıymı!" dedim.

Ayşe Hanım: "Neden ama Eflatun Bey neden" deyince, ben de Sülün Osman'la yaşadığım hikâyeyi anlatmaya mecbur kaldım! Ayşe hanım çok güldü." Oktay:

- İyi ki Ayşe Hanım'a, benim adım geçmesin demişsin, demez mi?

Oğuz'un ilgisini, bilgisini ve Sülün Osman'ın parasını yediğimizin resmidir.

Soldan sağa: Eflatun Nuri, Orhan, Oğuz Aral, Yalçın Çetin, Semih Balcıoğlu

Dekameron'un izinde Toskana

Certaldo'nun taş bir evlerinden birinin önünde gölgeye çökmüş öğle sıcağının geçmesini beklerken Boccaccio'nun bu sokaktan geçip geçmediğini merak ediyorum. Bu taş sokaklar 14. yüzyılda var mıydı? Kendi ismini taşıyan müze ev, ikinci Dünya Savaşı'ndan sonra yeniden yapılmış, çünkü savaş sonrası tam bir yıkıntıymış burası. Yüksek konumuyla 'Certaldo Alto', Alman bombardıman uçakları için kesinlikle doğal bir hedefti.

Certaldo'nun modern merkezi çok alta kaldı, buraya tramvay-asansör kırması bir cihazla çıktık. Certaldo İtalya'nın Toskana bölgesinde, Chianti adı verilen şaraplarıyla ünlü bir bölgede yer alıyor. Bölge yüzyıllar boyunca Siena ve Floransa şehirlerinin güç çekişmesine maruz kalmış, bir onun eline geçmiş bir bunun. İki komşu şehir birbirlerine neler yapmamışlar ki: Yer gelmiş kıran kırana savaşmış, yer gelmiş birbirlerine gizlice veba bulaştırmaya çalışmışlar.

Boccaccio'nun nerede doğduğu, anısinin kim olduğu belli değil. Tek bilinen, hali vakti yerinde bir tüccarın gayrimüşru oğlu olduğu. Babası onu genç yaşta ticarete özendirmeye çalışmış, fakat genç Giovanni'nin akıllı fikri edebiyatta ve yazmaktaymış. 'Pederin dirdirinden kurtulmak için' olsa gerek, hukuk okumaya çalışmışa da başarılı olduğu söylenemez. Büyük ihtimalle 1350 yılında Dekameron'u yazmaya başlar; Pisa'nın eğri kulesinin tamamlandığı sene.

Dekameron'u İtalyanca ve düzyazıyla yazar Boccaccio. Kendi çağını kırıp geçen veba belasından uzak durmak için Floransa'da şehrin iki mil ötesinde bir yere inzivaya çekilen yedi kadın ve üç erkeğin on gün boyunca birbirlerine anlattıkları hikâyelerin toplamıdır bu

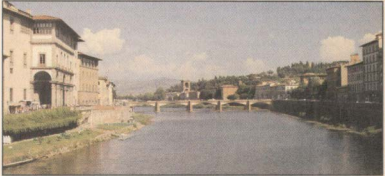

eser. Her günün konusu başkadır: Kadınlarla erkeklerin birbirlerine oynadıkları oyunlar, kadersiz âşıkların sonu, uzun süre acı çektikten sonra beklenmeyen bir mutlulukla karşılaşmaların, kendi bileğinin hakkıyla istediğini elde edenlerin, ayrılık acısı çektikten sonra kavuşmaların ve akıllıca davranıp tehlikeden kurtulanların hikâyeleri... Bu hikâyelerin esasında halkın birbirine an-

rinde yaşayan kadınlara atfetmiştir. Âşık olmayan kadınların kitabına ihtiyacı yoktur, onları el işlerinin yeterince oyalayacağını ima eder.

Dekameron ağır, zor anlaşılan bir kitap değildir, Dante'nin ilahi Komedya'sına karşılık insani bir komedya yazmak istemiş ve bunu fazlasıyla başarmıştır Boccaccio.

Boccaccio'nun ömrünün son 15 yılını geçirdiği, babadan kalma evini gördükten sonra kasabanın en güzel binası olan Palazzo Pretorio'ya ilerliyorum. 13. yüzyıldan kalma bir bina burası. Bugün sanat müzesi olarak kullanılıyor. Bazı odalarda Maryem Ana ve çocuk İsa freskolarının altında nü fotoğraflar asılı. Yirmi kadar sanatçının ortak düzenlediği bir sergisiymiş: 'Everything goes to hell' yani 'Her Şey Cehenneme gider'... Certaldo'nun sokaklarında bile

latıp durduğu hikâyeler olduğu söylenir. Boccaccio sadece bunları yazıya geçirmiştir. Bence Boccaccio yer geldiğinde din adamlarının inceden eleştirmiş, soyluların yaşam tarzıyla dalga geçmiş ve kendisinin de üyesi olduğu burjuva sınıfının değerlerini yücelterek yaklaşımda olan Rönesans'ın müjdesini vermiştir. Birçok hikâyede aşk vardır. Kitabının önsözünde bu kitabı evlerde kapalı olan, aşklarını kendi içle-

yağlıboya resimler sergileniyor. Sürekli sokak tiyatrosu ve müzik festivalleri düzenleniyor, Certaldo Boccaccio'nun hemşeriliğini hak ediyor.

Boccaccio Certaldo'da uzun zaman geçirmiş olmasına rağmen Dekameron'un burada geçen tek hikâyesi halka melek Cebraill'in kanadından bir tüy gösterme sözü verip, foyası meydana çıkınca yan çizen bir üç kağıtının hikâyesidir.

burada: Bir kaplumbağa'nın üzerine oturmuş şişman şarap tanrısı, 'Küçük Ada' adı verilen havuzla çevrili bir yükseltinin etrafına kondurulmuş, komiklikle korkunçluk arası poz veren ucubeler, dişli yunus balıkları... Bir zamanlar, büyük ihtimalle günlük stresten kurtulmak ve hoşça vakit geçirmek için yapılmış bu bahçelerde, o zamanın mi-zah anlayışına göre yapılmış heykeller-dir bunlar.

Bahçelerin labirentli yollarında yürürken ben de Floransa'nın kalabalığından kaçırıyorum esasında. Dünyanın en turistik şehri Floransa; istisnasız her millettten turist var. Uffizi Müzesi'nin önünde bir kilometreye yakın kuyruk var; Galleria dell'Accademia'nın da altına kalan yanı yok. Sabahın sekizinde gittiğimde bile kuyruk var Floransa'nın müzelerinin önünde.

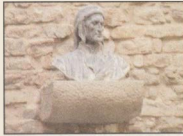
Boccaccio'nun zamanında, bugün üzerinden her gün binlerce turistin geçtiği ve turist broşürlerini süsleyen Ponte Vecchio yeni yapılmıştı. Arno Nehri'nin diğer tarafındaki Palazzo'lardan Uffizi'ye (yani ofislerine) giden seçkinler 1500'lü yıllara kadar bu köp-

rüden burunlarını tıkararak geçiyorlardı. Zira köprü'nün üzerinde 16. yüzyıla kadar kasaplar vardı ve kesilen domuzların kan ve bağırsakları Arno nehrine karışıyordu. Medici'ler kasapları buradan kovup yerine bugün de gördüğümüz kuyumcuları yerleştirdiler.

Floransa'yı Floransa yapan Rönesans... Rönesans'ı Rönesans yapanların çoğu ise Santa Croce'de yatıyor: Galileo, Michelangelo ve Machiavelli... Dante 1321'de sürgünde ölmesine ve Ravenna'da gömülmesine rağmen bu kilisede bir anıtı var. Etrafta dolaşan keşişler güler yüz ve sabırla turistlerin sorularını yanıtlıyor. İtalya'nın birçok yerinde sayısız kiliseye gittiğim olmama rağmen ilk defa bu kadar güler yüzlü keşişler görüyorum, dünyevi hırslardan arınmış ve giydikleri siyah cüppe ruhlarını karartmamış.

Floransa'nın sayısız kiliselerini görmek için haftalar yetmez. Herkes meşhur Duomo'yu görmek için Floransa'ya akın etmiyor mu? Ayrıca en güzel röne-

Dekameron'da Floransa'ya bir hayli gönderme yapılır. Ortaçağ'da uzun süre Siena'yla başa baş giden Floransa, Rönesans ile büyük bir çıkış yapmış ve tartışmasız öne geçmiştir. Dekameron'da anlatılan Floransalılar arasında her çeşit insan vardır.

Hayatın tadını çıkaran, uyanık ve bir o kadar da dalgacı tipler Bruno ve Buffalmacco esasında ressamdılar fakat basit kafalı Calandrino gibileri dolandırarak zamanın standartlarına göre iyi bir hayat sürerler. Neler yapmazlar ki Calandrino'ya: Domuzunu çalarlar, kendisinin çaldığını onu ikna eder, para koparırlar. Başka bir hikâyede de onu hamile olduğuna ikna eder, bu durumdan kurtarmak için de para koparırlar. Fahişe olduğunu bilmeden bir kadına âşık olur, Bruno ve Buffalmacco onunla arasını yapmak için devreye girerler, parasını almakla kalmaz, kadına elini süremeden karsına baskın yaptırırlar.

Dante'nin cennetinde yer alan Federigo degli Alberighi de Floransalıdır ve Boccaccio onu aşkı için servetini kuyekten ve sonunda sevdiğine kavuşan bir adam olarak anlatmıştır.

13. yüzyılda Floransa bir tekstil merkeziydi. Yün eğirerek geçimini sağlayan Floransalı fakir Simona, Pasquino adında bir gence âşiktir. Bir bahçede dolaşmak için sözleşirler. Sarmaşık yapraklarından birini çiğneyen genç oracıkta ölür, Simona da sevdiğinin arkasından aynı sarmaşığın yapraklarını çiğneyerek intihar eder.

Boboli Bahçelerinde dolaşırken Simona ve Pasquino'nun bulunduğu bahçenin burası olup olmadığını merak ediyorum. Elimdeki rehber kitaba göre bu mümkün değil, çünkü bu bahçeler 1549'da Medici'ler Palazzo Pitti'yi satın aldıktan sonra bu saraya ek olarak yaptırıldı. Belki bu tarihten önce de burada bahçeler vardı, fakat bu kadar garip heykellerle donatılmamıştı. Bu bahçelerde gördüğüm, en acı ve hayal kırık-

sans eserleri de kiliselerde. Bunun bir örneği olan, 1419'da Medici sponsorluğunda yapılmış San Lorenzo, muhteşem bir kilise. Fasadı diğer Floransa kiliselerine göre sade, süssüz. Süslemelerini Michelangelo yapacakmış fakat Floransalılar ayak oyunlarından tiksiniyor Roma'ya mimari okumaya gidine kilisenin dışı süslenmeden kalmış. Meşhur Rönesans zengini Medici'lerin anıt mezarları bu kilisede yer alıyor... Michelangelo gece, gündüz, sabah ve akşamı temsil eden dört nü heykel ve daha üstlerinde ise Medici büyüklerinin heykellerini yapmış. Galileo'ya sahip çıkan Medici ailesi gömülmek için saraylarının tam karşısına kilise yaptırmış fakat mezarlarının üzerine gerçek nü modellerden esinlenilmiş heykeller konurmuşlar. Gilliano Medici'nin mezarının üzerindeki kadın figürünün göğsünün ileri düzeyde kanser belirtisi gösterdiğini söylüyor elimdeki rehber kitap, uzmanlar buradan Michelangelo'nun gerçek modellerle çalıştığını ispatlıyorlarmış.

Toskana'nın güneyinde yer alan Siena yüzyıllarca Floransa'yla rekabet etmiş. Midye kabuğu şeklinde eğimli meydanı, artık geçmişte kalmış görkemli günlerin izini bugüne taşıyor. Turist kalabalıklarına rağmen son derece romantik ve fotojenik bir şehir. Boccaccio'nun Floransa-Siena çekişmesinde kimin tarafını tuttuğunu anlamak zor değil: Dekameron'un Sienalı kahramanları çoğunlukla basit kafalı ya da düpedüz ahlaksızdır.

Komşusunun hamile karısını ayartan, kadınla rahat görüşmek için üstüne üstlük çocuğun vaftiz babası olan, kadının kocası onları basınca da 'çocuğun kurtlarını temizleme' bahanesiyle paçayı kurtaran keşiş Rinaldo, birbirlerinin karısını ayartıp en sonunda kanlarına ortak olmaya karar veren Spinelloccio Tavenna ve Zepa di Mino ve aynı evli kadına âşık olan Tingoccio Mini ve Meuccio di Tura (ve birisi yine kadının çocuğunun vaftiz babasıdır) bu genellemenin örnekleridir. Babalarından nefret eden Angiulieri ve Fortarrigo da Sienalıdır. İkincisi birlikte yaptıkları seyahat sırasında tüm parasını kumarda kaybeder ve arkadaşını dolandırır. Boccaccio Siena'dan adam çıkmayacağına okuyucuyu inandırmak için elinden geleni yapmıştır.

Toskana'nın en güzel ortaçağ şehirlerinden birisi de San Gimignano. Bir zamanlar kuleleriyle meşhurmış bu şehir; tam 72 kulesi varmış. Bugün sadece 14 kulesi kalmış olsa da taş binaların arasında dolaşmak, Palazzo del Popolo'nun gölgesinde keskin Toskana güneşinin gazabından korunmak, 12. yüzyıldan kalma kilisesini gezmek eski zamanlara bir yolculuk gibi. Dekameron'un en hüznünlü hikâyesi burada geçer; kavuşamayan âşıkların hikâyesi... Sevd-

gi adam ağabeylerince öldürülünce, cesedini bulup âşığının kafasını bir sakı fesleğenin içine gömen Lisabetta'nın öyküsüdür bu. Gaddar ağabeyler onu da elinden alınca Li-

"İçime gir ama sigaranı söndürme!"

Çizen
Levent Yeşil

Lokalden henüz çıkmış, sokağın köşesindeki küçük büfeden sigara ve bira alıyordum. Eve mi dönecektim? Aslında hiçbir yere gitmek istemiyordum. Eskiden nedense hep benim gibi insanların gittiği yerlerden

incinmiş, yaralanmış dönerdim evime. Evim yaralarımı sardığım yendi. Şimdiyse evim her gün biraz daha yabancılaşıyor bana. Evimde yaralarım iyileşmiyor artık...

"Bu gece sende kalabilir miyim?..."
Beni evine götür ne olur,
çok üşüyorum..."

"Daha önce hiç tanıştık mı,
ben kimim biliyor musun?"

Dönüp baktım; genç, zenci bir kadın vardı yanımda. Soğuktan titreyen kalın alt dudaklarını dişleriyle eziyordu. Bütün bedenleriyle üşüyordu. Bütün tarihleriyle. Sanki bir tek gözleri üşümüyordu. Hesap soran, insanın ta içine saplanan, bütün yalanlara doymuş olan gözlerden kimse kaçamazdı... Omuzunda çuval bezinden yapılmış büyükçe bir çanta

vardı... Eski moda çizmeleri çamurlarıyla. Üzerinde tek göz alıcı ve en yeni şey boynundaki gökkuşağı rengindeki fularıydı... Gözlerinden kendini zor alıp. Simsiyah yüzünde sıcak bir gülümseme dolardı. Gözlerindeki keskin hüznün bir an yumuşadı. Dişleri titreyen alt dudaklarını serbest bıraktı.

"Hayır tanımıyorum
sizi, hiçbir yerde
de tanışmadık..."

"Çünkü sen değerlerine göre bana daha az zarar verirsin..."

Daha az zarar öyle mi?

Sesinde sanki bir alay gizliydi. Anlamıştım tanıdığını. "Peki, neden ben? Neden benim evimde kalmak istiyorsunuz?" Durdu, o yalana doymuş gözleriyle içime bir kez daha baktı. Omuzundaki çantayı hafifçe düzeltti ve vurgulayarak. "Çünkü sen değerlerine göre bana daha az zarar verirsin." Üstüne sırası bendeydi. "Daha az zarar öyle mi?" Sanki şu bugüne

dek hayatıma giren bütün kadınları simgeliyordu bu siyah derili kadın. Daha az zarar verirsin, derken, onlar adına çok eski ve belki de hiç ödenmeyecek bir sitemi dile getiriyordu. Onlar adına üşüyordu, üşütüyordu. Seni tanımiyorum derken, hayatıma giren bütün kadınlardan sakladığım o karanlık, o gizli yarımına dokunmak istiyordu... Onu yargılıyordu...

Ailesi hakkında hiç bir şey öğrenemedim. Söylemiyordu. Ailesiyle olan bütün bağlarını koparmıştı. "Merak et," diyordu sadece. İstanbul'da doğmuştu. Okuduğu üniversiteyi yarım bırakmıştı. Geçinmek için çalışmak zorunda kalmıştı hep. Geçinmek... Bütün tutkularını, arzularını, düşlerini göğzelemişti, bastırmıştı. Geçinmek. Ev kirası ödeyebilmek, karnını doyurmak, ayakkabı almak, mavi kart çıkartabilmek... Geçinmek/.. Bu kelimze, kronik bir hastalık; acımasız bir kabus gibi yıllarca

başka bir şey düşünmesine izin vermemişti... Apartmanın merdivenlerini çıkarken adımlarına, ayaklarına baktım göz ucuyla. Öyle yavaş, neredeyse ürkek denilebilecek bir şekilde çıkıyordu ki merdivenleri, uzun süre hep yabancı evlerde konakladığı hemen belli oluyordu... Onu sokaklardan kurutup, bir gece de olsa misafir eden birine minnetini ödemeye önce merdivenleri olabilecek en sessiz adımlarla çıkarak ödüyordu sanki... Evime girdik.

"Evde kimse yok, doğru sözün değil mi?"

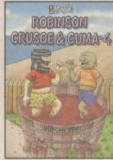
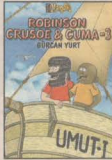
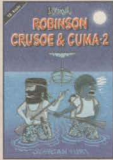
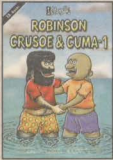
"İnsanın kapısını açıp girebildiği bir evi olması nasıl bir şey?"

Çoğu kez uğradığı aşşılanmalar o çok derin olan tahammül sınırını bile aştığında, sırtında taşıdığı evi olan çantasını alıp o evi terk etmek istediğinde derisi siyah olan birinin kanayan gururundan kendisine hakaret payı çıkartan kimseleri tarafından kıyasıya dövülüyordu... Derisi siyah oldu bu için yinze attığı yatağına girdiği o kadar çok kez ki...

hastalıklı, iğrenç, zayıf, sapkın, ahlaksız, sakat saydıkları ve taşımaktan korktukları bütün duygularını, her eğilimlerini ona yansıtır, onda görüyor bu yüzden kişiliğini ve gururunu biraz olsun korumak için yaptığı davranış bu insanlarda aklıdsı bir vahşete, inanılması güç bir gaddarlığa neden oluyordu... Bunları uzun

Tüyap Kitap Fuarı'nda

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Tel: (0212) 292 94 50/51-292 44 92 Faks: (0212) 292 44 91

"Az zararı" dokunur diye kendisini davet ettirdiği ya da çağırıldığı erkeklerin evlerinin kadınların çoğunlukla kendilerine ait bir evleri olmuyordu, sandığından daha büyük, daha derin zararları oluyordu ona... Tahmin ettiğini gibi "az zararı" dokunmak sözü onun dilinde gizli bir alayla çıkıyordu. Böyle insanlar derisinin rengi yüzünden

onu ruhu olan bir insan olarak görmüyorlardı. Yarı hayvandı, ya da ruhsuz bir cinsel objeydi onların gözünde... Bir kere hemen hepsi onunla zorla da olsa yatmak istiyorlardı... O da içini acıtsa da, bezdeni buz kesse de bu tekliflere çok da direnmiyordu zaten. Sokaklarda tecavüz edilirken öldürülmekle kıyasladığında bunu artık

daha katlanılır bulmaya başlamıştı... Sevismeyi çaresiz kabul ettiğini anladıkları anda kimi erkeklerin inanılması güç, akıl dışı, iyilikleriyle, jestleriyle karşılaşıyordu. Ama çöğü bosaldıktan, işini bitirdikten sonra

birденbire garip bir acımasızlığa, gaddarlığa bürünüyor. Aynı insanda bu iki zıttı duygunun nasıl olup bir arada bulunduğuna her defasında ürperecek şaşıyor. Bazıları onu ruhu olan, iğrenme duygusu olan bir in-

san olarak görmediği için tuvalete kapısını örtmeden giriyor, bazıları yakın bir erkek arkadaşını; "Şu an evimde zencî bir kız var, gel hadi, hep söyler durdun, bir de sen deniz," diye telefonla evine çağırıyordu...

Yaşadığı eziyetler onu bu dünyadan kopartıyordu. Kendisine, içindeki o çok gizli yuvasına gizleniyordu... Artık bencilleştiğinden ya da kendine kilitlenmiş olduğundan değil, acıların durmaksızın üzerine yağmasından bazen her şey onda bitiyor yine onda bitiyordu... Böylesi anlarda yanındakini bir an için unutup kendini

bu yüzdendi. O kendisiyle gözyaşlarıyla konuşurken bir ara kalkıp yatağını hazırlamaya başladı, aynı yatak hazırladığını görünce şaşırması, o insanın içini acıtan iri gözleriyle beni bir süre izledikten sonra; "Birlikte yatmayacak mıyız, içime girmeyecek misin?" diye merak, öfke ve düş kırıklığıyla sordu...

Evet, bana bütün yaşadıklarını, acılarını, uğradığı aşağılanmaları geçirebiliyordu bu an. Başarmak istediği buyusa başarıyordu işte... Bütün sevdiğim kadınlardan gizlediğim ve garip bir korkuyla savunduğum karanlık yanıma dokunabiliyor, onun kapisini öfkeyle zorluyordu... Vahşetimi, çaresizliğim, köleliğim isminin arkasına sakladığım ve görülmemesinden korktuğum, utanmışım bütün duygularım, bütün korkularım, bütün

saplantılarım o gizli yerdeydi işte... Ve o bunu çok iyi biliyordu. Beni bu hayatta, su birkaç saat önce tanıdığım kimsezsiz, ıssız, evsiz, bu itilmiş siyah derilili kadın kadar gerçekten tanımak isteyen kimse çıkmamıştı karşıma... O bugüne dek sevip bağlandığım ve hep "az zarar" verdiğini düşündüğüm ve bununla kendimi avuttuğum bütün kadınların ortak ruhu, ruhlarının toplamıydı sanki.. Kendini kaybetmişçesine

Beni nasıl aşağılayacağını biliyordu, ama öfkesini kontrol edemiyordu dalı "Hadi gel, gir içime, hadi hakkındır, beni evine aldin ya, beni o soğuk sokaklardan kur tırpı getirdin ya buraya, gir içime hadi..." diye bağarmaya başladı... Karanlık yerimin bu derin zorlanması öfkeden deliye döndürmüştü beni. Ona tam, "Yeter artık, yeter, bitir bu oyunu," diye bağırken, cinsel organının çevresinde, kasıklarında, karnının altında derin sigara yanıklarını fark ettim... İşte o an da öfkem gülünce geldi bana, gülünce ve acınası... O ise adeta acıyla kıvrılarak ve soluk soluğa, kendiyi konuşmaya devam ediyordu. "Gir içime, ama sigara söndürme orarında, duyarlı

yazarsın ya sen de içime gir, hadi..." Yıllardır biriktirdikleri döküyordu ağzından. Yavaşça koluna girdim. Yatağına kadar götürdüm. Hatırladığı her şey onu bitkin düşürmüştü. Pijamasını giydirdim. Üzerini örttüm, gözyaşlarını sildim... "Hadi içime gir, içime girmiyorsan, gömleklerini ütülerim, bulasıklarını yıkarım istersen," diyen dudaklarını susturdum. Yüzünü hiçbir zaman unutmamak için ona bütün benliğimle, ruhumla baktım. Sevdiğim kadınlar vardı benim bütün o "az zarar"ların yüzünde kaskatı, tesellisi imkindsiz bir acıya, acının gerçek, sahici imgesine dönüştü. Eğildim ve o acıyı öptüm, dudaklarım parçalansın,

sağı rengindeki fularını. Yanımda küçük bir de not vardı. "Her şey için sağ ol. Giderken uyandırmaya kıyamadım. Seni daha fazla rahatsız etmiş izlenimim var." Yanımda

bu acı beni ne yapacaksa yapsın ve ben artık böyle kalmalıyım, diye öptüm... Odamı çekildim sonra. Ben de onun kadar bitkin düşmüştüm. Sıkıntılı bir uykuya daldım. Sabah uyanıldığında ilk fark ettiğim yanımdaki yastığın üzerindeki en yeni ve en güzelici şeyi olan fularıydı... Yastığa boy- bu boyunca uzatmıştı gökkur-

zarların herkesten daha çok yalnızlığa ihtiyacı vardır. Senden ricam, biraz daha umutlu, iyimser şeyler yaz. Benim gibi in-

Hasine Şen

BOHEMLER

Prağ'in en yoğun zı yaretiç akınına uğradığı dönem temmuz ve ağustos aylarıdır. Şehir merkezindeki gotik saat kulesinden aşağıya baktığımda buraya daha sakin bir dönemde gelmenin çok daha iyi olacağını karar veriyorum. Meydan fikir fıkrı kaynıyor. Aşağıya indiğimde meydanın sunduğu en önemli turistik eğlenceye şahit oluyorum. Her saat başı devasa saatin yüzeyindeki bölümlerden bazıları açılıyor, oradan çıkan havari kuklalar, gösteri yapıp tekrar hücrelerine dönüyor. Çek Cumhuriyeti'nin Olomouc Şehri'nde de benzer bir saat kulesi varmış. Prag'daki saatin sosyalist dogmalara uyarlanışını gösteren bu saatte havari dansı değil, ahşap işçi kuklaların dansı sergileniyormuş. Her halde onun önünde bu kadar yoğun turist kalabalığı yoktur.

Karşımda Mozart Müzesi. Besteci 1887 yılında ünlü *Don Giovanni* eserini burada tamamlamış. 29 Ekim ise Praglı müzikseverler için çok özel bir anlam taşıyor. Bu tarihte Stavovske Tiyatrosu *Don Giovanni*'yi sahnelemiş. Orkestra şefliğini Mozart'ın kendisi yapmış. Şu anda da Stravovske Tiyatrosu'nun önünde büyükçe bir *Don Giovanni* afişi dalgalanıyor. Kale alanındaki Aziz Nicholas Kilisesi'nde ise her yıl Mozart'ın *Requiem*'ini çalma geleneği var. Bir anda *Amadeus* filmi ve filmi çeken yönetmen Milos Forman'ın da Çek olduğu aklıma geliyor. Filmin birçok sahnesi Prag'da çekilmişti, bazıları gözümün önüne geliyor ama şu andaki turist istilasına uğramış Prag sokakları kesinlikle benzer bir etki yaratmıyor.

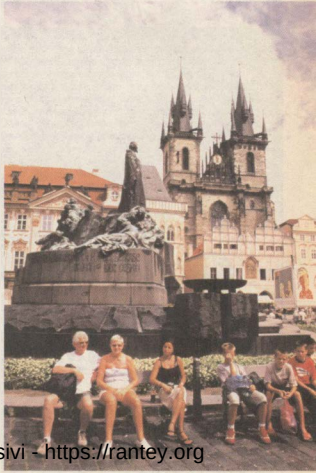
Vltava Nehri haritanın üzerinde soru işareti gibi kıvrılıyor, ben ise gideceğim bir sonraki noktayı belirlemeye çalışıyorum. Franz Kafka'nın doğduğu ev de yakınlarda olmalı. Taşralı bir Çek baba ve zengin Alman Yahudisi bir anenin oğlu olarak dünyaya gelen Kafka, üç kız kardeşi gibi, ailesinin Praglı Alman topluluğu ile kaynaşabilmesi için, Alman okullarında okur. Prag sokaklarında dolaşırken Kafka'nın Prag'ını hayal etmeye çalışıyorum. Şu andaki halinden çok daha gizemli olmuş olsa da eserlerinde yarattığı karanlık dünya, gerçek hayattan çok rüya âleminde alınan ve sürekli bir değişim içinde bulunan kişileri, gizemli Prag atmosferinden çok kendi üç dünyasının ürünü olmalı diye düşünüyorum.

Charles Köprüsü de ziyaretçilerle dolu. Köprüyü süsleyen en ünlü heykeli daha yakından görmek istesem de fotoğrafını çekmek için sıra oluşturmuş turistlerden yanına çek yaklaşılmıyor. Bu, Vltava Nehri'ne atılan bir azizin heykeli. (Jan'a hak vermemek elde değil. Bu sefer de köprüden atma söz konusu.) Kral Wenceslas rahipten kendisine günah çıkartan karısının işlediği ihanetleri açıklamasını istemiş, rahip isteğini yerine getirmeyince de onu suya atarak cezalandırmış.

Köprüyü geçtikten sonra Trziste (Pazar) Sokagı'ndan batı yönünde ilerliyorum. Şu anda Amerikan Konsoloslugu olarak kullanılan binada Kafka 1917 yılında bir süre yaşamış. Bir süre sonra ise Strahov Manastırı'na ulaşıyorum. Kafka'nın *Dava* romanı *Das Verdict* adıyla bu manastırın kütüphanesinde bulunan taş ocağında geçiyor.

Eskiden Yahudilerin yerleşim yeri olan Josefov bölgesinde de Kafka'nın izlerine rastlıyorum. Buradaki Pinkas Sinagogu'nun duvarları toplama kamplarında öldürülen Yahudilerin isimleriyle dolu. Aralarında Kafka'nın üç kız kardeşinin isimleri de yer alıyor. Staranova Sinagogu'nun hemen karşısındaki saatin ters yönde dönen akrep ve yelkovani, yarıdan kayıtsızca geçenleri geçmişe, Nazi döneminin korkulu günlerine göndermeye çalışıyor.

Çek topraklarında Nazi dönemini hatırlatan birçok mekân bulunuyor. Terezin Şehri örneğin, Auschwitz-Birceau Kampı'na gönderilen Yahudilerin bekletildiği ara bir kamp olarak kullanılmış. Pinkas Sinagogu duvarlarında isimleri bulunan birçok kişi bu kamptan geçmiş. Steven Spielberg'in *Schindler'in Listesi* filmi ile ölümsüzleşen Oskar Schindler da Svitavi adında bir kasabada doğmuş. Şehir merkezindeki levhaya göre kendisi 1200 Yahudinin kurtarıcısı.

DIYARINDA (II)*

cısı olmuş. Polonya'dan getirdiği Yahudileri şu anda da ayakta olan Brnenec Köyü'ndeki fabrikasında gizlemiş. (Tüm bu yaptıklarına rağmen Oskar Schindler'in 1935 yılından sonra Alman İstihbaratı için çalıştığı yönünde saptamalar da var.)

Nazi yıllarında yapılan uygulamaları hatırlatan mekânlar dışında Çek Cumhuriyeti'nde ölümlü anımsatan başka bir yer daha var: Kutna Hora'da bulunan Sedlec Manastırı. 12. yüzyılda bir papaz Kudüs'ten getirdiği bir torba toprağı manastırın bahçesine serpince bu kutsal topraklar binlerce insanın gömüldüğü mezarlığa dönüşmüştür. Mezarlar dönüşümlü olarak kullanıldığı için çıkarılan kemikler ayrı bir kilisede toplanmış. 1870 yılında Frantisek Rintka tarafından yapılan iş, 1970'lerde tamamlanmış. 40.000 iskelet kullanarak

bir ibadet yeri yapmış; içindeki haçları, avizeleri, şamdanları kemiklerden ve kafa taslarından oluşturmuş. Bu ilginç mimari yapıyı görüp görmeme konusunda tereddüt yaşadım. Broşürlerin sadece "ilginç" olarak tanımladığı bu yer hakkında onu gören insanlardan çok farklı tepkiler almıştım. Bazıları "çok etkileyici" derken bazıları da yapı malzemesi olarak insan kemiklerinin kullanıldığı bu kiliseyi "itici," "mide bulandırıcı" olarak tarif ediyordu. Bu yapının kafamda oluşturduğu insanî, estetik ve dinî boyutları ile ilgili soruları cevaplamadan Budvar birası ile ünlü Ceske Budejovice (Budweis) Şehri'ne yöneldim. Çek Cumhuriyeti'nin Plzen/Pilsen Şehri de dünyaya Pilsner birasını vermiş.)

Prag, beni en çok etkileyen şehirlerden biri olsa da, Ceske Budejovice Meydanı'na ayak bastığım anda o yoğun kalabalıktan ayrılmanın huzurunu yaşıyordum. Bu ferahlığın başka bir nedeni de var: Çek Cumhuriyeti'nin en geniş meydanındaydım. Dört tarafım barok tarzı binalarla kaplı. Turistik bir mekânda değil, sıradan bir gününü yaşayan sıradan bir Çek şehrindeyim. Avrupa'daki ilk tren hattı 1832'de Budejovice ve Linz (Avusturya) arasında kurulmuş. O dönemde vagonlar daha at tarafından çekiliyordu. Şehir meclisi üyelerini Prag Kalesi'nin pençesinden dışarıya atan General Jan Zizka da Budejovice'nin bir köyünde doğmuş. Avrupa'nın coğrafi merkezi de buraya çok yakın. Ormanlık bir alanda bunu gösteren bir levha bile varmış ama ben Avrupa'nın tam göbeğini gösteren levhayı aramak yerine Avrupa'nın en güzel orta çağı şehirlerinden biri olan Cesky Krumlov'u görmeyi tercih ediyordum.

Pek sık kullanmadığım "büyüleyici" sıfatını tümüyle hak eden bir şehir Cesky Krumlov, özellikle de görkemli kalesinden ve desenlerle süslü yuvarlak kulesinden sunduğu görüntüsüyle. Kaleye altında "Ayı Çukuru"nun bulunduğu bir köprüden giriliyor, çukurun içinde ise gerçekten de ziyaretçilerin attığı yiyeceklerden uzak tutulmaya çalışılan bir ayı var. Kule olan her yerde genelde güzel bir kız ile bir delikanlının aşkını anlatan efsaneler vardır. Cesky Krumlov'da da, kale girişindeki kulenin etrafında kötüye alamet, beyazlar giyen bir kadın ruhunun dolaştığına inanılıyordu. Bir Türk ziyaretçisi için bu kalenin en dikkat çekici özelliği her halde at okulunun süslemelerindeki bir detay: Kapının üzerindeki kabartmada iki melek, mağlup edilen bir Türkün kesilmiş başını ve çizimlerini ellerinde tutarken gösterilmiş.

Çek tarihinde Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu boyunca mimaride gotik tarz gelişirken, Habsburgluların Reformasyon karşıtı döneminde temel tarz olarak barok yerleşir. Cesky Krumlov sokakları her iki tarzın da örnekleriyle dolu. Bir de vitrinleri rengarenk aşıp oyuncak ve kuklalarla süslü dükkânlarla. Son dağım nehir kıyısındaki bu dükkânlardan biri oluyor. Bohemler diyarından, elimde As

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranteey.org>

Elif
Türker

GERÇEĞİN GİDİŞİ SEVİM BURAK

"Yalnızlık..." Gerçeğin neresine düşer bu sözcük? Tam ortasına mı? Yakınına mı? Yoksa kıyısından mı geçer? Belki de yaşadaki tek oyundur, onun dışındaki her şey gerçektir de bir o, yalnızlık, oyundur... Kişinin kendisine kural koymadan oynayabildiği tek oyun...

Edebiyatımızda yalnızlığın bir oyun olduğunu düşünen yazarlarımızdan biri de çok erken kaybettiğimiz Sevim Burak'tır. Sevim Burak, 29 Haziran 1931'de İstanbul'da doğmuştur. 1951'de Yeni İstanbul gazetesinde çıkan ilk öyküsü "Büyük Günah," gazetesin katıldığı Dünya Hikâyeleri Yarışması'nda ilk altı içine girer. Daha sonra bazı hikâyeleri *Yenilik* dergisi ile *Ulus* ve *Milliyet* gazetelerinde yayımlanır.

"İlk ciddi eserim" dediği *Yanık Saraylar*, 1965'te basılır. Çektiği ilgi ve yarattığı tartışmalarla yılın edebiyat olayı sayılan kitapta öykülerde Selim İleri'nin niteliğiyle "Meydan savaşının kılıç artıkları, Bağlarbaşı-Kısıklı tramvayları, Baron Baharlar, Tervat, günah dolu sahneler, çocuk kalmış kadınlar, mutsuz ve alkole sığınmış başka kadınlar, yakışıklı fakat acımasız erkekler kol geziyordu. (...) Biraz aristokrasi, biraz soylu düşkünlük, bir hayli de piyasa romanı mutsuzluğu Sevim Burak'ta olağanüstü duyarlı, bambaşka incelikli bir yapıya kavuşmuştu." Asım Bezirci, bilinç akışının başarılı örneklerinden saydığı kitapta, yazarın imgeler ve alegoriler çerçevesinde hareket ettiğini söylemiştir. Bezirci'ye karşı çıkan Murat Belge, Sevim Burak'ın simge, alegori gibi edebiyat terimleriyle uğraşmayacak kadar başına buyruk bir sanatçı olduğunu söyleyerek hikâyeleri için şu değerlendirmeyi yapmıştır: "Somut gerçeklere dolaysızca bağlı olmayan, düşsel yaşantı düzeyinde kalan fanteziler..."

Yanık Saraylar'dan sonra uzun bir suskunluk dönemine giren Sevim Burak 1982'de *Sahibinin Sesi* adlı bir oyun ve *Afrika Dansı* adlı bir öykü kitabı yayımlar. Son yazdıkları *Everest My Lord! İşte Baş, İşte Gövde, İşte Kanatlar* adıyla ölümünden sonra basılır. Oğlu Karaca'ya yazdığı mektuplar *Mach 1'dan Mektuplar'da* toplanır (1991). Sağlığında sahnelendiğini göremediği oyunları, farklı yorumlarla, çeşitli tiyatrolar tarafından defalarca oynanmıştır. Sevim Burak 30 Aralık 1983'te kalp rahatsızlığı nedeniyle yattığı Haseki Hastanesi'nde ameliyatından bir gün önce vefat eder.

Bu yazıda Burak'ın ilk kitabı, Yanık Saraylar'dan seçtiğimiz iki öykü üzerinde durmaya çalışalım.

"İki gündür karşı apartmandaki kadının intihar etmesini bekliyorum." cümlesiyle başlar "Pencere" adlı çarpıcı öykü. İlk cümleden son cümleye kadar aynı çarpıcılık devam eder. Öykü baştan sona bir iç monologdur. Bir kadının içinde yaşayabileceği fazla duygusal ya da hastalıklı bir durumun, mutsuzluğun, huzursuzluğun ve çok yoğun bir yalnızlığın ifadesidir. Bir insanın/kadının iç dünyasındaki karmaşanın anlatıldığı bu satırların sonuna doğru "Düzensiz PDF Kitap Arsivi - https://rante.org" yazısı yer alır.

kadın, yalnızlığının içinde, hayatında önem verdiği şeylerin arasında birer kurmacadan ibaret olduğunu, bunları kendisinin yarattığını ve istediği zaman da yok edebileceğinin farkındadır. İntihar etmesini beklediği kadının da kendi emrinde olduğunu düşünür. Ne zaman isterse kadın o zaman ölecek, düşüncesindedir. "İkimiz de iyi değiliz. Kendini kaldırıp atmamak için bir işaretçik bekliyor benden; benim elimden çıkmış bir insanmışcasına istediklerimi yapıyor, buna karşılık onun ölümünü göreyim istiyorum. Oysa kırmızı güllü perdemim ardında, hiçbir şeyi yönetmiyorum, içimden kadının işine kanışmak gelmiyor.

Önlemek

kurtarmak
istemiyorum..."

Ancak durum beklediği gibi olmaz: "bu işi sen yapasan nasıl olur," diyor. Düşmancasına bakıyor. "Ya caysarsa diyorum atlamaktan? Ya düş ise diyorum, kurduğum bunca şeyler, düzenliğim bozulur yıkılır. (...) geri çekilip toes vuracakmış gibi pencereye koşuyor, alay ediyor benimle, ayaklarının bastığı duvarın çökmesini diliyorum. Büyük bir güç gösteriyor duvar, kadının ayaklarını tutmak için.

Ölmesi gerekiyordu oysa.

Yerini ve zamanını ondan iyi biliyordum."

Bu cümlelerden, anlatıcının hayal kırılglığı yaşadığını anlıyoruz. Söz konusu durumun kurmacadan, imgeden ibaret olduğunu düşündüğümüzde ya da Murat Belge'nin deyimiyile "düşsel yaşantı düzeyinde kalan fanteziler" olarak baktığımızda, bu cümlelerin ilk anlamıyla anlaşıl-

maması gerektiğini ve yazarın duygulanımlarının çözümüne ihtiyaç olduğu sonucuna çıkarabiliriz.

Sevim Burak, "Hikâye ya da İmge ya da Tansık" başlıklı yazısında, Asım Bezirci'nin, *Yeni Dergi'de*, *Yanık Saraylar'a* yazdığı eleştiriye açıklama getirir. Bu yazıda geçen şu cümlelerde yazarın okuyucusuna çözümleyi bekleyen bulmaca duygular sunduğunun ifadesi vardır:

"Hikâyelerimdeki kötümserlik, yazmaya zorunlu olduğum şeyin kendisidir. Amacım eğitici değil. Kötümserlikle yazabildiğim gibi, iyimserlikle de yazabilirim: Amacım duygunluktur. Bilimsel öğretinin - geleneksel eleştirinin görevi, yapıtı çözmek, gerçekleri bulmak (bir anlamda duygunluğu çözmek). Bir imgelemde meydana gelen, bir yapıtın, bir hikâyenin çözümü - yani - bir imge'nin çözümüne - yani - bir imge'nin çözümüne - ortaya çıkan gerçek, o imge-

NE AYAK UYDURAMAYAN YAZAR,

çıkacaktır. Edebiyatın gerçekliği kısır bir döngü etrafında dönüp durmaktadır.

Sevim Burak söz konusu yazısında hikâyelerindeki gerçekliğe de açıklık getirme ihtiyacı duymuş ve şunları söylemiştir:

"Şüphesiz hikâyelerimdeki kuramsal dünya, gerçek dünyaya bağlıdır. Hikâyelerimdeki düşünceler, gerçekçi dünya görüşüne aykırı da olsa, gerçekçi dünya görüşünden çıkmıştır. Hikâyelerim, yalancılık, bilgi'ye karşı yazılmış bile olsalar, bilgi'yi doğrularlar... Ancak -hikâyelerim için çıkar yol, temelinden bağlı olduğumuz şu bilimsel dünya gerçeği değildir - hikâyelerim için çıkar yol, hikâyelerimin özünde olan güvensizlik (tıpkı kendi özümde olan güvensizlik gibi) günlük yaşamın gelişimine katılamaması - gerçeğin gidişine ayak uyduramamasıdır."

Sevim Burak'ın hikâyeleri gerçekten gerçeğin gidişine ayak uyduramayan eserlerdir. Eğer okuduğunuz metinden size yol göstermesini ya da bunun gibi

acımasızlığı vb. tüm duygulanımlarını size aittmiş gibi hissedebilirsiniz.

Tutunamayanlar'ın Selim Işık'ı, Turгут Özben'i, Huzur'un Mümtaz Bey'i, *Anayurt Otel'i'nin* Zebercet'i vb. gibi, edebiyatımızın ölümsüz yalnız karakterleri vardır. Ancak bunların her birinin benzeriyle dış dünyada karşılaşma ihtimalimiz var. Her biri gerçekçi karakterlerdir. Dış görünüşleri vardır, yaşadıkları mekânlara vardır, aileleri vardır. Fakat Sevim Burak'ın eserlerindeki insanların sadece iç dünyaları vardır. Okuyucu daha çok söz konusu kişiyi değil, duyguyu tanır ya da paylaşır.

"SİZ, Baron Bahar, Hayatın dehşetini hiç düşünmüyorsunuz:

HER ŞEYİNİZ VAR

OTOMOBİLİNİZ

YATINIZ

7 CÜCELİ EVİNİZ

BONOLARINIZ

ÇOCUKLARINIZ.

BENSE ÖLÜMDEN KORKMAYACAK KADAR YALNIZIM." Yanık Saraylar adlı hikâyedeki bu satırlar Burak'ın hayat üzerine düşündüğünü ve hayat karşısında hoşnutsuz ya da sadeceyalnız olduğunu gösteriyor.

Sevim Burak'ın şu sözleri de onun hayata dair düşüncelerini ve hikâyeciliğin kendi hayatındaki yerini işaret eder:

"Demir kapıdan girdiler" tümcəsi, bana hayatın o saçma dengesinin karşılığı gibi gelir. Hikâyelerimin yer yer kayması - yer yer şişsel bir kalıba dökülür gibi olması - o tek tümcə'nin hayata sonsuz çekilmesi - kopması - bağlanması - benim de o tümcəyle birlikte ayakta durabileceğime inanmamdandır."

Sevim Burak edebiyatımızda erken kaybedilen, ismi pek anılmasa da etkisini hâlâ sürdüren nadir yazarlarımızdandır. Sevim Burak yaşadığı hayata karşı yalnız olduğunu hatta bir oyun yalnızlığının içinde olduğunu tereddütsüz söyleyebilen gerçek bir yazardır. *Düşüne* düşünce hayatının en hurda ayrımlarına kadar ineñ Burak'ın Yanık Saraylar'daki şu sözleri onun büyük yazarlığının yanında ne kadar güzel bir insan olduğunu ifade eder sanıyorum, biraz kirgin olsa da:

"BENİMSE NEDEN AĞLAMADIM BİR SİRDIR

BU NE FEVKALÂDE FELSEFE?

HAYATIN". ÜZÜLMEDİM İÇİN KİM

lem'i kuran yazardır. Çok defa sinir durumu bozuk biridir imgelemi kuran. Bence, bir yapıtın çözümünü sonunda ele geçen gerçek imgeleme (yapıt'a) aykırı, çok bildik, gündelik bir gerçektir. Bu yalnız gerçek, Yanık Saraylar'da, daha başında, çözülmeden ortaya çıktı. Yenik bir kadın olarak... (Şüphesiz hikâyelerimdeki o kadın benim ama - yenikliğimi anlatmıyorum - Yenikliğim - tersine - o kadının, o sahici olmayan kadının - o imge'nin yerine geçmek istemenden geliyor.) Kendimin, hikâyelerimin yanında önemli olmadığını bilen biriyim. Benim edebiyat gerçeğim budur."

Sevim Burak, olmayı istediği kadınların da aslında kendisi olduğunu belirten gerçekliğe de değinir. Bir eserin gerçekliği nedir ya da ne kadar önemlidir sorusu geliyor akla. Platon'dan bu yana hep bir gerçeklik sorunsalının içindedir sanat. Mimesisler, fiktif metinler, imajlar, formlar, imgeler, göndermeler, alıcılar, göndergeler, vs hep bu sorunun çevresinde ortaya çıkan kelimelerdir. Bir eserin gerçekliğinin ölçülmesi, o esere ya da en önemlisi okura ne kazandırır? Bu sorunun cevabı da elbette çok çeşitlenebilir. Yani tarihsel bir metinden, edebi metnin farkını ortaya koymaya çalışmak, okuyucularımıza yine imgeler, kurmaca düzlem

herhangi bir şey beklemeyip sadece edebiyat hazzını duymak istiyorsanız, Sevim Burak'ın eserleri size bu hazzı doyusya yaşatacaktır.

Sevim Burak'ın eserlerinde olabilir oları yansıtmak gibi bir durum söz konusu değildir. Baştan sona bir imge dünyasının içinde, kendi yalnızlığınızla meşgul olmanız, o yalnızlığın içine girmeniz, Burak'ın hilçemiği, sekinliği,

Paulo Coelho:

Paulo Coelho on yedi yaşındayken, ailesi onu psikolojik sorunları olduğu gerekçesiyle bir akıl hastanesine gönderdi. Bugün o, dünyanın en çok satan romancısı ama ona göre hâlâ bazı insanlar yazdıklarını anlamıyor.

Paulo Coelho, sıyahlar içinde, kimi Budist rahiplerle görüşüğümüz top sakalı ile Londra'da bir otel lobiğinde oturuyordu. Büyük, kahverengi gözleriyle bana bakarak, "Her gün bilinçsiz bir şekilde evrenle iletişim kurmaya çalışıyorum," dedi aksanlı İngilizcesiyle. "Örneğin dün, burada, Londra'da yülü yüş yapmaya karar verdim. Taksiyle Piccadilly Circus'a gittim ve birdenbire Londra'nın ben olduğunu, benim ise Londra olduğumu hissettim. Bu sanki büyüü bir şekilde aniden oldu. Köprüyü geçiyordum ve 'boom'. Sonra anladım, her şeyi hissedebilirsiniz. Bu aslında çok sihirli bir şey değil mi?"

Elli yedi yaşında Brezilyalı bir adam için "Londra olmak" ne anlama geliyordu acaba?

"Aslında Londra dün oldukça farklıydı, çünkü dün Londra bendim, ama benim için Londra son derece canlı bir yer, çünkü zıtlıklarla dolu ve benim şehirde sevdiğim de zaten bu. Bazı sokaklar veya yerler bana evrenle iletişim kurabildiğim ve her şeyin durgun olduğu anları anımsatıyor. Burada insanlar yalnızlık ve diğer insanlar ile birlikte olma duygusunu aynı anda yaşıyorlar."

Paulo, insanlarla iletişim kurmakta hiç zorluk çekmedi. Aksine bu konuda çok başarılıydı. 1987'de yayımlanan ilk eseri *The Pilgrimage* ardından *Alchimia* ve *The Alchemist* beş milyon kitap satması, örneğin *Grisham*, *Tom Clancy* ve J. K. Rowling'in önünde dünyanın en çok satan yazarı yaptı.

Eserleri elli dokuz dile çevrildi, aralarında Fransa Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres ödülü olmak üzere, çok sayıda önemli edebiyat ödülü aldı. Uzak diyarlardaki bir hazineyi arayan Endülüslü bir çobanın hikâyesini anlatan ünlü kitabı *Sımyacı*, yayınlandığı 1988 yılından beri otuz milyon adet sattı.

Geçen hafta yayımlanan son romanı *Zâhir*, satıldığı seksen üç ülkede, çok satanlar listelerinde şimdiden bir numara. "Almanya hariç," diyor Coelho, "orada Da Vinci Şifresi yüzünden iki numara." Zâhir, kayıp savaş muhabiri karısını arayan bir adamın hikâyesini anlatıyor. Coelho'ya bu romanı yazdığını son "ilham perisi", kısa süre önce yazarı, "Ruhumu çaldı" diyecek suçlayan, Sunday Telegraph eski dış haberler servisi sorumlusu Christina Lamb. Bu suçlamaya karşı Coelho, "Çaldıysam bile geri verdim," diyor sırtarak. İlham perilerine gerçek bir peri muamelesi yapmak gerekir.

"Bu kitabı yazarken aşk, benimle konuştu," diyor. "Ben hem her şeyim hem de hiçbir şeyim. Ben rüzgârım ve kapalı pencereleiden ve kapılardan içeri giremem." Kitabın kahramanı, insanlara, ölmekte olan bir insanın düşündüğü son şeyin aşk olduğunu hatırlatmak için elinde ölü bir askere ait kanlı bir üniforma parçasıyla dünyayı dolaşıyor. Zâhir'de, kitabın çok satmasını sağlayacak her şey var...

Kitaplarının etkileyici satış rakamları, Coelho'nun son derece iyi koşullarda yaşamasını sağlıyor. Yılın yarısını dördüncü karısı, heykeltıraş Christina Oiticica ile Copacabana lüks altı katlı apartmanında, diğer yarısını ise Fransız Pireneleimdeki dağ evinde geçiriyor. Bir iki ev arasında ise birinci mevkiye uçuyor.

Kendisi için bile bir sır

"Elbette para sahibi olmak harika, çünkü aklınıza geleni yapabilmek önemlidir," dedikten sonra üç yüz altmış Brezilyalı sokak çocuğuna ücretsiz eğitim veren Paulo Coelho Enstitüsü'nü hatırlatıyor. "Ben her zaman zengindim," diyor Coelho, "çünkü paramın mutlulukla bir ilgisi olduğunu düşünmüyorum." Simyacı'nın da verdiği mesaj buydu.

Kehanetlere fazlasıyla önem veren Coelho, beyaz bir kuş tüyü görmeden önce yeni bir roman yazmaya başlamıştı. "Bu beyaz kuş tüyü olayı ilk romanım The Pilgrimage'den önce başladı. Kendi kendime bu kitabı yazıp yazmamam gerektiğini sordum ve eğer beyaz bir kuş tüyü görürsem bu romanı yazmaya, görmezsem de bunun benim kaderimde olmadığını düşünerek yazmamam gerektiğine karar verdim. Bir sonraki kitapta da aynı ritüeli uyguladım ve bu bir gelenek haline geldi. Şimdi beyaz bir kuş tüyü bulmadan yazmaya başlamıyorum."

Acaba dün, Londra'da olduğu sırada da bir kuş tüyü buldu mu? Sonuçta Trafalgar Meydanı'nda fazlasıyla güvercin var.

"Beyaz kuş tüyü bulmak sorun değil," diyor. "Mesele, beyaz bir kuş tüyünü ocak ayında bulabilmek. Her seferinde bunu yapmam gerekiyor işte."

Coelho'nun bütün kitapları, okuyucuya, anlaşılması çok da zor olmayan bir dille, ruhsal bir keşif yapma eğilimi taşır. Julia Roberts ve Madonna, onun kitaplarını çok sevdiklerini söylemişlerdi. Bill Clinton, Monica skandalının gündemden düşmediği dönemde Simyacı ile görüntülenmişti. Şilili eski diktatör General Augusto Pinochet'nin kütüphanesinde de üzerinde Coelho yazan kitaplar göze çarpmıştı.

"Okuyucuyu yargılayamam," diyor Coelho. "Bildığım tek okuyucu onlar. Tanıştığım, az çok tanıdığım -çok yakından tanımayan olsam da- tek okuyucum onlar. Ne mutlu bana ki ben kendim için bile hâlâ bir sırım."

"Ben kendi ruhumdan, kalbimden yazıyorum. Bu nedenledir ki eleştiriler benim üzmüyor. Çünkü o, kitaplarımdaki o şey benim. Eğer ben olmasaydım, eğer başkasıymış gibi davranıyorsa, o zaman bu eleştiriler benim kendi dünyamın dengesini bozabilirdi, ama ben kim olduğumu biliyorum ama kendisi

çin bile hâlâ bir sır: Paulo Coelho olmak zor şey. Hayatındaki olgular ve gerçekler artık dosdoğru, görüldüğü kadar yalın değil. 1947'de Rio de Janeiro'da doğdu, oldukça dindar bir evde büyüdü ve Cizvitler tarafından eğitildi. Baskıcı askeri rejim altında yönetilen bir ülkede tehlikeli kabul edilebilecek bir meslek olan yazarlığa olan tutkusu ve kararlılığının erken yaşlarda başlaması, ailesinin onu daha on yedi yaşındayken bir akıl hastanesine yatırmasına neden oldu.

"Ailem benim akıl hastası olduğumu düşünüyordu. Teşhisleri buydu. Çok fazla okuyordum, çok utangaçtım ve insanlarla kolaylıkla ilişki kuramıyordum. Benden umudu tamamen kesmişlerdi. Aslında beni icmitmek istemişlerdi ama ne yapacaklarını bilmiyorlardı."

"Onları çoktan affettim (Coelho'nun annesi artık hayatta değil ama babası hâlâ Brezilya'da yaşıyor). Bunu beni yok etmek için değil beni kurtarmak için yaptılar. Birisini çok sevdiğinizde bu hep olur. Birisini böylesine seviyor

ya eşinizle birlikte zor bir dönem geçirebilirsiniz ama sonrasında büyük bir mutluluk yaşarsınız ve aileniz ya da eşiniz de bu mutluluğu sizinle paylaşır."

"Bir süre önce Londra'ya uçuyordum. Bir aktarma sırasında sigara almak için uçaktan inmek istedim ancak host buna izin vermedi. 'Bunu yapmaya hakkımın olup olmadığı umurunda değil' deyip uçaktan indim, sigaramı alıp geri geldim ama host beni uçağa almadı. Havaalanının başındaki adamın hakemlik yapıp bu sorunu çözmesini istedim. Tabii ki hostu suçlu bulundum ama bu kez de bir özür mektubu istedim. Bu yaptığımı biraz korkakça olduğunu ve tepkimi olay anında hostun yüzüne 'Beni sigara içerken mi gördün? S...tir git!' şeklinde vermedi tercih ederdim. Böylece ruhum bütün kötü duygulardan temizlenmiş olurdu."

Sandalyesine sanki tebrik edilmeyi bekliyormuşçasına yaslanıyor ve ekliyor: "Kendimi suçlu hissettim çünkü herkes benim yüzümden yirmi dakika

ama onun değişmesini, size benzemmesini istiyorsanız, sevgi artık yıkıcı olmaya başlamış demektir. Böyle durumlarda 'Dur, seni seviyorum ama kendim için daha iyi olanı yapacağım ve sonunda sen de benim haklı olduğunu kabul edeceksin' demek yeterlidir. Bunu söyledikten sonra aileniz ve

havaalanında bekledi. Ama omuzlarımda bu kötü enerji ile Londra'ya uçamazdım."

Böyle bir hareketin ruhani bir tarafı var mıdır bilmiyorum ama belki mistik insanların da bazen tıpkı bizim gibi düşünmeye başladığını biliyoruz.

Cennetin bir köşesi: Küçükkuyu

Mitoloji tanrılarının balayı geçirdiği, Afrodite'nin Hermes'le aşk yaşadığı, Paris'in Helen'e aşkını sunduğu İda (Kaz) Dağı eteklerindeki, yeşilin mavile buluştuğu bir belde Küçükkuyu.

Çanakkale iline bağlı olan bu küçük belde, doğal güzellikleri yanı sıra denizi ve tarihi yapılarıyla da insanları kucaklıyor.

Kışın 10 bin, yazın ise 40 bin nüfusa sahip olan Küçükkuyu'nun bir başka özelliği de ağustos aylarında 'Uluslararası Zeus Kültür Sanat Festivali'ne ev sahipliği yapıyor olması. Üç gün süren bu keyifli etkinlikte Küçükkuyu'ya komşu olan Midilli adasından da pek çok gelen oluyor. Festivalin yaratıcısı, beldenin Belediye Başkanı Dr. Yusuf Aksoy. Aslen

lerini çok iyi biliyor ve en önemli çok seviyor. Belediye Başkanı olduktan sonra Küçükkuyu için daha fazla şey yapması gerektiğini düşünmüştü. Öyle ki, kültürel mirasın herkeşe ait olduğunu belirten Aksoy onu korumanın ve sahip çıkmanın gerektiğinin altını çiziyor.

Belde 1940 yılına kadar küçük bir köydü. 1944 yılında yaşanan depremle birlikte farklı bir çehre kazanmaya başlamış.

Eski bir yerleşim yeri olan Küçükkuyu yani 'Gargaron' Lidya, Pers ve Bergama kralıklarının, egemenliği sonrasında Rumların hakimiyetine geçmişti. Cumhuriyet sonrası Girit ve Midillili Türklerin yanı sıra Karadeniz, İstanbul, İzmir ve Ankara'dan yerleşenler oldu. Zeytinyağı, balık ve otların ağırlıklı olduğu bu beldenin sokakları zeytinyağı kokuyor. Sahilinde çoğumuzun nerede ise unuttuğu 'deniz kokusu'. Mavi ile turkuaz, mavi ile yeşilin kimi zaman da bu üç rengin birleştiği deniz bir harika.

Küçükkuyu'nun daracık sokaklarını zeytinyağı dükkanları, baharatçılar ve tabii ki balık lokantaları süslüyor. Denizin doyulmaz güzellikte oluşu ve denizden başınızı söyle bir kaldırdığınızda Kaz Dağları'nın eteklerinde olduğunuzu fark etmeniz ise bambaşka bir keyif.

Küçükkuyu'nun en önemli tarihi yapılarından

bir kuşkusuz Zeus Altarı (sunak). Tanrı Zeus'un Troya ile Akha'lar arasındaki savaşı bu sunaktan izlediği söylenir. Sunağın altında bulunan ve oda büyüklüğündeki, sarnıca Zeus Mağarası adı veriliyor. Homeros'un İlyada'sında Tanrı Zeus'un Hera'yı gördüğü ve âşık olduğu yer olarak anlatılan Zeus Altarı, Küçükkuyu'ya 3 km. uzaklıkta yer alan tepenin üzerinde. Adatepe de görülmeli gereken bir başka yer. Zeus Altarı'nın gölgesinde kurulan, işgal yıllarında çok sayıda Rum ailenin de gelip yerleşmesiyle Rum ve Türk kültürünün beraber yaşayıp kaynaştığı bir köy burası. Kültür Bakanlığı tarafından koruma altına alınan köy Rum ve Türk kültürünün izlerini taşıyor. Çoğu restore edilen taş binaların yer aldığı bu şirin köyün bir diğer özelliği de tarihi Adatepe Taş Mektebi'nin olması. Bölgeye giden yolun 5 km. sonrasında kar-

şınıza çıkan Mıhlı Çayı'nın güzelliklerini ve bereketinden söz etmemek olmaz. Baydegirmen'e bağlı olan çayın bereketi öyle bir yansımış ki yöreye, ağaçlardan nereden ise gökyüzünü görmek mümkün değil. Bölgede Rumlardan kalma bir değirmen de bulunuyor. Değirmenin su yolları ve taşları olduğu gibi korunmuş. Ayrıca değirmene eşlik eden bir başka güzellik de, Roma döneminden kalma kemerli köprü.

Belirtmeden olmaz, Küçükkuyu - Assos arasında halen bakirliğini koruyan çok güzel koylar bulunuyor. Bunlardan biri kuşkusuz Kadirga Koyu.

14 turistik tesisin yer aldığı bu güzel koyun bir başka özelliği de Mavi Bayrak sahil olması.

Gizli cennet yanı başımızda onu çok uzakta aramıza gerek yok.

Konyalı olan Aksoy aynı zamanda bir tıp doktoru. Belediye başkanı olmadan önce Küçükkuyu'da doktor olarak çalışan Aksoy yöre halkını, halkın istek-

Nena Çalidis

EFLATUN NURİ

BENİM ADIM EFLATUN

EFLATUN NURİ

CA
DE
E>

KİTAPÇILARDA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

CA
DE
E>

KAPLANLI BATTANİYE

Özlem
Kumrular

KACAK
ÖYKÜ

Çiğdem, Aslı ve Emos'a.

ÜÇ GÜN ÖNCE

"Benim kaplanlı battaniyem yok, ama çok sevdiğim bir arkadaşşımdan ödünç alırım isterseniz," dedim.

Kahkahalarımız uzaktan göz kırpın deniz fenerine kadar uzandı. Denizi arkamıza alıp arabalarımıza yürürken, koluma girdi ve şeytanla yarışın adımlarımı yavaşlattı.

"İnsan ömrü nefesle sayılırdı," dedi. "Acele ederek zamanı yakalayamazsın." Ertesi gün, güneş doğduğunda şeytan kovalarcasına koşmaya devam edeceğimi adım gibi biliyordum. Ama o an, ona itaat etmek hoşuma gitti. Arabamdan ona ithafen sevgiyle yazılmış ütleme bir hikâye çıkardım ve karanlıkta çok seçemediğim, ama en az gün ışığında olduğu kadar yakışıklı gözlerine derin derin bakarak uzattım: Cello, violoncello, limoncello. Saat geceyarısını vururken arabalarımız atlayıp geceye direksiyon salladık.

Denizden caddeye çıkan ara sokaklardan birinde, kırmızı ışığı yakalanmanın tek gönülçelen yanı olabildi: Yanıbaşşımda duran arabanın camının açılıverip içinden bir çift güzel sözün açık camından içeri girmesi. Aynı geçen hafta, tam bugün bu saatlerde olduğu gibi. Güzelsöze cevaben, "İyi ki bu şehirde varsınız," diyerek, bir rüzgâr gibi kıvrılarak caddeye çıkmış, ona sevgi gönderen ellerimi o bir sapaktan karanlığa karışıp, gözden kaybolana kadar sallamıştım.

Bu hafta kalbimi daha da sıkıştırdan bir şey vardı. Soluksuz bırakıyor. Az önce sıkıca aşkla sarılıp ayrıldığım adamın arabamın yanı baş-

daki varlığı, üzerinden daha beş dakika bile geçmeden beni, onu ilk gördüğüm günkü kadar heyecanlandırmayı başarması havsalamam alabileceği birşey değildi. Hemen camı açtım. Karanlıkta aklıma başımdan alan kat kat gri saçları, keskin kaşları ve kuf rengi sevgi dolu gözleri beliriverdi. "Kırmızı ışıklara bayılıyorrum", dedi gülerken.

"Sizinle sinemaya gitmek istiyorum," dedim. İçimizden gelen her şeyi korkusuzca söyleyebileceğimiz en güzel yerdi gece yarısı trafiği.

Yeşil ışık yandığında, yazdan फिर eden son ekim gecesinin ılıkığında arabasından arabama yollanan cümleli duyduğum yüzünü göremedim:

"SENİ SEVİYORUM".

Ana bir kez daha yanıliyordu. Ya da en azından Ana'nın yanıldığını düşünmek istiyordum. Son zamanlarda o kadar kötümser bir kadın olmuştu ki, benim kadar bile aşka inancı kalmamıştı. Ben en azından aşkın ideasına âşıktım. O ise aşkın ideasını bile yerle bir etmek için elinden geleni ardına koymuyordu.

Adamlar vardır, tek başınıza kalbinizi doldurururler. Başka kimselere yer kalmaz yüreğinizde. Kalbinizin dört odacıklı olması hiçbir şey ifade etmez. Kapiya elinde çiçeklerle gelen Katalanlar, size ruhunu getiren İtalyanlar, bir ömür boyu sizi sevmenin bir ibadet olacağına kanaat getirmiş en ballı adamlar, kalbinizi çalmak için dilinizi öğrenen yakışıklı Rodoslu su perileri elleri boş döner kalbinizden. Çünkü artık kalenin anahtarlarını kayıtsız şartsız O'na teslim etmişsinizdir.

Alessandro onlardandı. Jordi'nin anlatığı kadınları hatırladım. Bulundukları mekânları tek başına dolduran kadınları... Alessandro onların erkek versiyonuydu. Bulunduğu mekânlara bir peri masalı prensi gibi düşüyor, aşkı anlatan elleriyle herkesi bir film karesi gibi donduruyor, kalplerini sevgiyle dolduruyor, onlara kendisine saygı duymaktan başka şans tanımıyordu. Tatlılığı, iyiliği, yumuşaklığı, sürpriz doluluğu yanı sıra

nasıl da yakışıklıydı tanırım! Dünyada doldurulması en zor mekânı doldurmuştu o yek başına: kalbimi. Dört odacıklı birden hem del!

Aşka inanmayan ruhlarla tek cevaptı onun varlığı. Bir Cumartesi akşamı sıcak yatağımın içine mesajla girivermişti:

"Kim demiş dağların delindiği yalan diye! Bisütün'u gördüm ben, şirin yaarl!"

İKİ GÜN ÖNCE

"Bir kaplanlı battaniye lütfen," dedim dükkânın içeri adımımı atar atmaz. Bu bir sütlü kahve, iki şekerli çay, çift kaşarlı tost ya da az mayonezli elma dilim patates istemek kadar doğaldı benim için.

Akşamın geceyi bekleyen bu saatlerinde, apar topar içeri dalıp kaplanlı bir battaniye dileğini böyle heyecanla sunuveren bir müşteriyle karşılaşmaya pek alışık olmadığım halinden belli olan gençten dükkân sahibi, merdiveni kapıp en üst raflarda yumak yumak sıralanan battaniyelere uzanırken, ısrarla seslendim:

"En kaplanlısından olsun mümkünse."

"???"

Adamcağızın indirdiği tüm battaniyelere hüzünle baktıktan sonra dayanamayıp:

"Ama bunların hiçbirisi kaplanlı değil ki!" dedim, o akşam kendisine bir şey almayan babasının ceketinin ceplerini boş yere karıştıran bir çocuğun acısıyla. Adam umutsuzca siyah-beyaz bir battaniyeyi önümde boyardan boya açtı:

"Bu zebralı," diye bastırdım tüm ısrakçılığımla. "Ben kaplanlı istiyorum."

"Hayvanat bahçesine gidin o zaman hanımefendi," cümlesi kulduğuma kadar geldiğinde buna inanıp inanmamakta tereddüt edecek vakit olmadı. Dükkân sahibi hisşılma tüm battaniyeleri kasırgalar estirerek kapatırken, bana da kibarca kapıyı göstermiş sayılırdı.

Geceye yeniden düştüğümde, aklıma gelen ilk kaplanlı battaniye sahibi dostumun kapısını çalmak için

kendimi sahil yolundan şehrin öteki ucuna vurdum. Ne demişti dün akşamki radyo programındaki adam: gerçek dost, kapısını istediğiniz saat hiç tereddüt etmeden çalacağınız insandır. Gecenin bir yarısı kapıya çıkan gülümseyen dudaklardır o.

Çiğdem kapıyı açtığında beni karışısında görünce hiç şaşırmadı. Ne de olsa şimdiye kadar yaptığım tüm zıvalıklara şaşırılmayacağı öğretmişti hayat ona. Saçımda yağmurla eve girip;

"Kaplanlı battaniyeni bir günlüğüne ödünç almaya gelen bir dosta şefkat gösterirsin değil mi?" dedim. Islak çizmelerimi çıkarmama yardım ederek,

"Ona çay bile yaparım," dedi.

Ağaçların balkonuna doluştuğu, bu kötü eylemde bulunurken de elimizi atacak olsak dokunacağımız denizi kapattığı mutfağa daldık. Tembel ikindilerin leziz kahvaltılarını anımsatan bu mutfaka her girişimde küçük zaman yolculukları yapardı hafızam. Ve beni gün ışığını gören gecelerin bitmek bilmeyen eğlencelerine, lastik gibi uzayan sohbetlerine ve her seferinde kentin göbeğindeki o şaşaalı ve özel ve mikro müzik tarihimizin en bitirir parçalarını çalan barında son bulan okul yıllarına götürürdü.

Lynyrd Skynyrd, Ugly Kid Joe ve diğer kalbimizi çalan müziklerle yokuşa aşağı inen bir kızak gibi gittikçe hızlanan ve nerede duracağı bilinmeyen eğlencenin her seferinde bitkinlik tarafından bozguna uğratılması ve en yakınımızdaki evde herkesin ilk bulduğu yerde kıvrılması âdetlendi. Bu alcağı gecelerde yorgunluktan açılmayan ağızlarımızı açmayıp başaracak heyecanlı bir konu bulur, sohbet ballandıracak ballandıracak, zaman unutulurdu. Böyle gecelerden birinde bir kenarda kaplanlı bir battaniye altında sızdırdığımız sevgili bir çapkınlık klübü üyemiz, unutulmuşluğunu hatırlatmak için, apansızın gecenin sessizliğinde yankılanan bir kaplan sesiyse battaniyeyi havalandırır mı, nice delikanlıları yenemediği yüreğimizi oracıkta yerinden çıkarıp alıvermişti. Hayatımız boyunca unutamayacağımız bu an, kaplanlı battaniye literatürümüze altın harflerle kazınmış olmuştur.

Sonra, kış aylarının en kıdemli soğuklarının ortasında korku satışı günlerden birinde bir delikanlıya gelen bir sokak satıcısının sesiyse ir-

kilmiş, yattığı yerden kakkahayla boğulmamak için fırlamıştı:

"Aslanlı, kaplanlı, çiçekli battaniye varrrrrrr!"

Çay kaşığının çay bardağına düşerken çıkardığı sesin verebileceği mutluluğu yeryüzünde hangi ölümlü verebilir?

"Ben onunla sinemaya gitmek istiyorum", dedim cam bardaktaki çayımı karıştırırken.

Ben-onunla-sinemaya-gitmek-istiyorum! Hem de özellikle Kutup Çizgişi Aşıkralı'na. Dünyanın en güzel on aşk filminden biri olarak etiketlenen, kanımca Tannın sinema dünyasına gönderdiği en büyük sürpriz olan Fele Martínez'in gönülçelen filmine. Daha üç gün önce, Çiğdem'le pazar gecesini kalabalığına yara yara şehrin en cafcacı sinema salonunda sıcak gözyaşları, yüksek volümlü kakkahalar ve direk uyarıları eşliğinde şaşkınlıkla izlediğimiz şahesere... İspanyol sinemasının en sessiz yaşıksız, dikkat çekmeyen, durgun yüz hatları ve mütevazı stiliyle oynadığı keskin, bıçkın, dudak uçuklatan karakterlerin tezadını başarıyla taşımayı başaran Valencialı şöhret, yine yapacağına yapmıştı. İncecik dudakları, uzun yüzü, ela gözleri, balmumu teniyle ne kadar yaşıksız olduğunun bilincinde olmayan star! Katedrallere, kiliselere ve duvarlarında saklanan tarihe âşık adam.

Film boyunca hep Alessandro'yu düşünmüştüm. Onunda oracıkta, yarıbaşımızda olmasının arzuluştum. Bütün bir gün telefonumu hiç kaldırılmamış olmasının rövanşını aklımın ucuna bile getirmeden hem de. Onun, "sesini duymak için aradım" demeden koca bir gün geçirisine kızmadım. O bildik ciddiyetini, aşkın tam orta yerine sokuverdiği zaman daha bir karşı koyulmaz olan Fele'nin aşk hikâyesini onunla paylaşmaktan daha güzel ne olabilirdi. Onu şöyle Çiğdem'le aramıza alıverip, çocukluğunu bedelli yapmış gibi güldürmeyi çekmişti canım. Sinema salonunu terkederken Çiğdem, Fele'ye âşık olduğunu fark etmişti, ben de Alessandro'ya.

Üçüncü bardağın sonunda yatak odasındaki dolaba battaniyeyi getirmeye giden Çiğdem mutfağa eli boş dönmüştü. Kaplanlı battaniyeyi babasının evden ayrılırken kendi eşyaları arasında götürmüş olduğu gerçeğine hemen teslim etmek isteme-

Nasıl tarifleneirdi böyle bir şey,"

man?" dedim gülererek. Bu, "Bunca zaman kaplanlı battaniyesiz nasıl yaşadın?" gibi üçüncü bir şahsa birinci dereceden saçma gelecek soruya verecek cevabı yoktu.

"Olsun, üzülme," dedim. "Nereden bulacağımı biliyorum."

İlkerime kan getiren Yunanca bir şarkı çalınıyordu kulaklarımızı:

"Sirma pano, sirma kato pezo ego to bağlama"

"Hani insan otuzunda kendini tanırdı?" sorusu çıkıverdi ağzımdan.

"Bu senin için geçerli değil. Sen üçyüzünde bile ne kendin ne de başkası tarafından tanınamayacak-sın, Nosta. Sorry."

"Âşık oluyor gibiyim."

"Bunu nereden anladın?"

"Onu düşünürken heyecandan karnımın ağrmasından".

"Başka?"

"Heyecandan banyado kafamı şampuan yerine duş jeline bulamamdan. Telefona saptanamamdan. Onu görmek için normal şartlarda yarım saniye dayanmayacağım televizyon programları seyretmemden. Onun için her hafta evime gül gönderen, gereğinden fazla yaşıksız, mavi gözlü, evi gitar partiyonu ve kitap dolu bir Katalan'ın evimin iki adım ötesinden yaşamasına rağmen meyletmemi aklımın ucundan bile geçirmiyorum oluşumdan.

"O senin hayatı kimseyi aslında 600 km'den çok sevmediğini henüz bilmiyor değil mi?"

"Hayr."

"Zavallı Alessandro! Sayende bir Alfred Hitckok filmi yaşayacak!"

Çiğdem ince belli bardaklarımızı aşıla demlenmiş bir çay daha koyarken o lüle lüle siyah saçlarını iki yana sallayıp göz kırparak:

"Kötüsün işte," dedi.

"Evet. Bu devirde kötü olacaksın. Önce sen kötü olacaksın ki, karşı taraf kötülük yapıp da dünyanın kaç bucak olduğunu öğrendiğinde için rahat olacak."

"Ne korkunç bir mentalite!"

"Evet. Borges'in dediği gibi. 'Dünya maalesef gerçek ve ben maalesef Borges'im.' Duydukların maalesef gerçek ve ben maalesef Nosta'yım."

Doğruydum. Ben böyle bir seydım işte. Erkekler konusunda hayat felsefem gayet basit ve alçak çitayıldı: Erkekleri anlamaya çalışma, kalbini asla ama kimseye kayıtsız şartsız teslim etme, fakat vermiş gibi düşünme, imnel

Demek ki bana böyle bir şey,"

diye devam etti çayından derin bir hüp çekerek.

"Evet. Hiçbir şeye takmaz hale geliyorsun. Kalbin Ortadoğu alçak basınından kurtulup Balkanlardan gelen soğuk hava dalgasının etkisinde kalıyor."

"Her zamanki sensin işte. Aşk hakkındaki düşüncelerinde hiçbir gelişme kaydedememişsin."

"Aşk hastalıklı bir duygu ve insanı sadece mutsuz eder. Sen tedbirini al, kötü ol ki tepkmeden darma duman olmadan çıkasın. Ayrıca unutma ki erkekler ayaklarını yıkayan kadınlardan hoşlanmazlar."

"Evet, esas kabiliyet onlara ayaklarını yıkatabilmektir."

"Minibüs yazısı gibi konuşmayı bırak da, bana çok sevdiğim o fistic ezmesinden çıkar."

Yirmi dokuz yaşındayım ve hayatım boyunca hiç Kaybedenler Kulübü'ne üye olmadım. Büyük ihtisarslarının altında pelte gibi ezilen iyi ayaklı faunanın hiç aklını erdiremeyeceği kadar kolay bir yolu vardır oysa bu küçük başarıların: Gereğinden fazlasını istemek ve hep ne istediğini bilmek. Hayatım boyunca hiç olmayacak şeyler istemedim, çok para arzulamadım, olmayacak aşklar peşinde vakit kaybetmedim.

Ama bu sefer aşk derdest edecege benziyordu beni. Çifte piştovun karşısında buluverecektim kendimi.

"Bisütünü gördüm ben, şirin ya-aar!..."

Rüzgârlı bir sonbahar mukaddimesi öleden sonrasında, güneş iyiye battığında, onun tarafından "sümbül" olarak vaftiz edilen bir havada deniz kenarında sohbet ederken meltemin savurduğu saçları, keskin ve karşı koyulmaz kaşılarıyla karşımdaya gülümserken bir film karesinde dondurdum o güzel yüzünü. Sıcacık ellerinin o vanilya çayı tadını biliyordum. O havada bir duvak gibi uçurşurken aşkı anlatan ellerine vurgundum. Bir gece kalabalığa aldırmdan, yüzlerce kişi arasında ellerimi sıcakık ellerinin arasına alışı ve hiç bırakmayışını hatırladım, ılık ılık. Karanlık bir salonu boydan boya geçerken yapışverdiği ellerimde çıkan yangınları. Yine kalabalık bir gecede, konser başlamadan önce apansızın kimseyi takmadan yanağıma en ballısından bir öpücüğü kondurduğunu.

Bugün dımdık ayaktaydı Bisütün Dağı. Eteklelerini her dağın başına ye seslendirdi, yüreği kez geri geli-

yordu ses aşkla. Ferhat'ın sesiydi bu. Bire yedi veren bir aşkı. Anlattığı peri masallarının en yakışıklı parçasıydı.

"Şirin! Şirin! Şirin! Şirin! Şirin! Şirin!"

Ve ben tek kelime etmediği zamanlarda, artık anlatacak bir şeyi kalmadığı zamanlarda bile onu seveceğimi hissediyordum.

Acemiasan bir sevdaydı benimki. Saçmıdaki duş jeli kokusundan biliyordum bunu.

BİR GÜN ÖNCE

"İyi geceler müstesna güzeller", dedim kapı ardına kadar açılınca elimdeki az önce fırından taze çıkardığım vişneli, çikolatalı ve menekşe metaxa'lı keki masanın üzerine bırakarak. Thomas bir Fransız'ın en son giymesi gereken çizgili pijamalarını çekıştırerek gömüldüğü koltuğundan çıktı. Memleketin kurallarını öğrenmek için evlenmeyi beklemişti sanki.

"Sana bir de fiyakalı beyaz atlet aldık mı, vatandaşlık hakkı elde etmen için başka hiçbir eksiğin kalmayacak, enişte," diye şen bir kahkaha koyverdım. "Bir de şöyle bol futbol gösteren cinsten paralı bir kanal." Sonra salonun ortasına muhtemelen Thomas'ın son Çin seyahatinden getirdiği pembe ve eflatunları en güzel tonlarındaki yeni sürprizlere bakıp sevinçle ellerimi çırparak:

"Ne güzel! Çinli Çinli kırlentleri!" dedim.

Amanda son yıllarda iyi palazlandırdığı, beni Thomas'ın kapı komşusu Arjantinli Alejandro'yla evlendirme hayallerini kuma gömmek zorunda kalmıştı. Ne onun Paris'e gitmesine, benden uzak kalmasına, ne de benim çirkin ama zengin fizikleriyle evlenmemeye gerek kalmıştı. Thomas'ın İstanbul'un göbeğinde yaşamaya ikna olması uzun sürmemişti.

Sebebi-i ziyaretimi, gecenin bir yarısı hayatlarına damlayıvermemin çok müstesna olması gereken gerekçesini kimse sormayınca, ben de hazırladığım cevabı sunmakla yetindim.

"Amandacığım, şu içindeki kaplanlı battaniyelerden birini almaya geldim," dedim odaya dalıp yatağı üzerindeki battaniyeyi kaşla göz arasında katlayıp salonun ortasına koyarak.

"Bak, Alejandro olmazsa, Ales-

len lüle saçlı dostuma. "Bu kalp nasda bırakmaya gelmez."

Karlı, yağmurlu, fırtınalı kişi gecelerinin en sadık dostu: Sevgili kaplanlı battaniye! Sıcacık çayınızı alır, yatağı boylu boyunca sarıp sarmalayan kaplanın üzerine serilir, ev sakinlerinin yüz defa odanın kavisini aşındırıp kahkahalarınızdan uyuyamadığını esefle belirtmesine aldırmdan en neşeli hikâyeler arasında döne döne gülersiniz. Hele bir de yanınızda Amanda varsa insanın gülmesini ölebileceğini, bunun en güzel ölüm şekli olduğunu şartsız kabullenirsiniz. Tüm sevdikleriniz ve sevmedikleriniz Ege'den bir ada yakıştırır, onlara balı balı hikâyeler uydurursunuz. Sonra battaniyenin altına girer, bir kat inekli, bir kat kaplanlı battaniyeyle sımsıcak uyuursunuz. Biraz inek verir, berikinin kaplanınının azıcık sız alırsınız kendinize. İşte kişin kapıyı çaldığını o zaman anlırsınız.

Amanda'yla bir araya geldiğimizde o kadar komik ve eğlenceli oluyorduk ki, sınırları içinde bulunduğumuz devletin tüm komiklik ihtiyacını bir günde sağlayabilecek kapasitemiz oluyordu. Hatta bazı arkadaşlarımız son zamanlarda iyiden iyiye abartmış, kendilerini kötü hissettikleri zaman bizi yemeğe davet eder olmuşlardı. Evlere komikliğe gitmeyi düşünür olmuştuk.

O gece Alessandro'ya, yaza veda eden yıldızlar altında Amanda'yla kış gecelerinin bu bitirim saatlerinde değiş tokuş ettiğimiz hayat kesitlerini, dünyanın en komik anılarını, kötü ve iyi erkekler üzerine yaptığımız çeşitlemeleri, hepsinin o gece anlatılan öykülerin elinde birer şebeğe döndüğünü, tüm kadınların intikamını dolaylı ya da dolaysız olarak onlardan nasıl aldığımızı, nasıl fitil fitil çıkardığımızı anlatmışım. Amanda'nın çocukluğunu en albenili anılarını, hafızasının o asla tozlanmayan köşelerinden nasıl çıkarıp getirdiğini, beni boğulurcasına güldürdüğünü, onu ne kadar çok sevdiğimi, onsuz yaşamamın nasıl birşey olduğunu hiç düşünemediğimi...

O da, o yorgun ama ateş saçan gözleriyle bakıp, benimle kaplanlı battaniye üzerinde hikâyeler yazmayı nasıl arzuladığını söyleyivermişti iki demli çay arası. Parıl parıl gözlerle bunu ne kadar çok istediğini şahitti.

"Bak, karlılık battaniyem yok, ama çok sevdiğim bir arkadaşımızdan

ödünç alırım isterseniz," demiştim o olduğu mekânı aşkla dolduran güzel ellerine bakarak.

Salonun ortasına getirdiğim battaniyenin üstüne kendimi atıp, Thomas'ın minik fincanlarda verdiği menekşe çayını da elime aldım.

"Battaniyeyle ne yapacağını sormuyorum, Nosta. Çok hayırlı bir fantezi için gördüğün şu yüzündeki çapkin ifadeden anlaşıyor," dedi Amanda.

"Evet," dedim sıcak suyun içinde gül gibi açılıp salonu kokusuyla dolduran beyaz menekşeyi ağzıma atarak. "Ama durum sandığın gibi değil. Seni kıskanan biriyle hikâyeler anlatıcağız üstünde."

"Silvio'nun kalpten gitmediğini görünce güç buldun galiba, Nosta" diye kendini şen şakrak bir kahkaha eşliğinde koltuğa savurdu.

"Ben daha önce hiç bir erkekle şu sana ait enfes battaniye dakikalarını paylaşmam. Bu Alessandro'ya özel olacak. Hem zavallı Silvio'yu için içine karıştırma."

"Adam canını zor kurtardı. Kalp sektesinden gitmeden önce Shelley'nin şırlarıyla gönlünü yumuşatmaydın çoktan Tartarus'a boyalamıştı zavallı. Tek fantezisi olan seninle birlikte kitap yazma projesini gerçekleştirmeden faz değıştirdi. Oysa seni Borges'ten satırlarla ne güzel baştan çıkarmaya başlamıştı bile İtalyan fosil."

"Unutma erkek mahzende yılanan bir Ribera del Duero gibidir. Isısını iyi ayarlayan yıllar sonra en enfes yemeğe katık edebilirsin. Ayrıca Silvio fosil filan değildi. Alessandro'ya gelince, ben onu fosilden de seveceği, sayacağım."

"Bunu sen mi söylüyorsun? Unutun mu? Sen kötüsün."

"Neden kötüyümüşüm?"

"Bir sevgilinden duyduğun güzel lafları diğere satmış" için."

Thomas hemen atıldı:

"Evet, Barcelonalılardan duyduklarını Madridlilere satar. Kimsenin ruhu duymaz. Güzel laf alıp-satıcısı!"

Doğruydum. Bütün Akdenizli erkeklerin ettikleri balı iltifatları kullandığıma kızıymış, onu sevdiğim başka Akdenizlilere söylemiştim. Erkeklerle iltifat edecek kadar olgunlaşmıştı kalbim.

"Kötüsün Nosta sen. Ve korkarım bu doğuştan," diye bir tekerrüre girişti Amanda benimle birlikte tabakları masaya getirirken. "Çünkü sen de."

"Evet kötüyüm," dedim kalbime

iyice eğilerek. "Neden biliyor musun? Sevgilim onun için ördüğüm battaniyenin altına Jessica'yla girince üzülmek için."

Amanda ağzındaki tüm şarabı havada püskürtürerek olduğu yerden doğruldu.

"Sen gerçekten birinci dereceden çatlaklısın. Şimdi nereden hatırladın bu detayı?"

"Şu örnekte olduğun eflatun battaniyeyi görünce hatırlamamam mümkün müydü sanki?" dedim eskisinden daha usulca, köşede duran örgü sepeti içindeki yarım kalmış eseri göstererek.

Amanda yıllar önce aptal denebilecek bir sevgilisi için kocaman bir battaniye örmüş ve sadece örnekle kalmamış, hatta adamın ellerine bile teslim etmişti onu. Böylelikle aptallık unvanı el değıştirmiş olmuştum ve Amanda ile aramızda battaniyenin adı kalmıştı.

"Evet, ama hata sende. İçine, sıcaklık 37 derecenin üstüne çıkınca adamı çarparcak elektrikli bir sistem döşemeliydin."

"Haklısın. Şöyle iyi çarpan cins-ten."

Salona dönerken yüzümüze o masum maskeyi takmayı unutmadık. Güzel bir masa yeni insani en az yeni bir aşk kadar heyecanlandırdıyorduk. Akdeniz'in dört bir kenarından toplanıp getirilmiş peynirler, içine ançuez tıklımsı parıl parıl zeytinler, garip Çin yemişleri ve Thomas'ın neredeyse asırlık babasının her sonbahar sevgiyle yaptığı Ren kokusunu üzerinde taşıyan kan kırmızı şarap!

"Kediler yemek yemekten domuz gibi olular," dedi Amanda ortalıkta cirit atan tombulları göstererek.

"Ne yapsın zavallı kediler. Hayvanokların ölünde yirmi dört saat non-stop yiyorsunuz. Geceniz gündüzünüz yok. Hayvan bu. Ne görse yapıyor," dedim masanın üzerindeki nefis peynirden koca bir parça yollarken mideme.

"Şu haline baksana adamın," di-yerek kocasını gösterdi. "O kadar şışmanladı ki gözlüklerinin çerçevesine bile sığmıyor."

"Bak, bu da güzel lafmış. Ruznamene eklemeyi unutma. Bu arada ne peyniri bu? Tadı damagımda kaldı," dedim eskisinden daha büyük bir parça yutarak.

"Nasıl peyniri öğrenmeden önce yediğin iyi oldu, Nostacığım," dedi Amanda. "Çünkü sen de."

"Çünkü sen de."

Ağzındaki lokmayı güçlükle yutarak, fal taşına dönen gözlerimle yüzüne baktım. "Haydi anlat çatlatmadan" bakıştıydı bu.

"Çok basit. Taze bir kuzu ya bir kap süt veriyorlar. Sonra da bir kenara çekip sinsi sinsi hayvancığın sütü içmesini bekliyorlar. Bir sonraki etapta üzerine atlayıp midesini çıkarıp ağaca asıyorlar. Daha ılık olan süt orada ekşiyip peynirleşiyor. Sonra da tuzlayıp afiyetle yiyorlar. Vahşi bu İtalyanlar canım," dedi.

"Canı sıkılan bir çobanın aklına gelmiştir kesin," dedim ve bir dilim daha attım ağzıma.

Thomas elinde gazete, iyiden iyiye koltuğa gömülmüş bir pozisyonda bize kulak misafiri oluyordu. Bir kitabın başka bir bölümünde apar tapar düşer gibi tepesine dikilip:

"Ruhun altı çift çarşısı gibidir. Benim kalbimde öyle," dedim.

"Nerden duydun bunu?" dedi enişte.

"Bir filmde gördüm."

"Bu gödişle hayatı filmlerden öğreneceksin."

"Yanılıyorsun, Thomas. Bilakis, kendim bir film içine düşmüş gibiyim. Bir sonraki sahnede ne olacağını bilmiyorum ve heyecanla izliyorum."

"Evet. O kadar heyecanlı ki, 10 dakika alaska-frigo molası vermezlerse, kalp sektesinden gideceksin."

"Ona birşey olmaz," diye atıldı Amanda. "Ben Alessandro'ya üzülüyorum. Zavallı kimle dans ettiğinin farkında değil henüz."

"Evet, vardığında çok geç olacak ve dans bitmiş olacak."

Hayatı filmlerden öğrendiğim ne kadar doğruydum acaba? Sayma sayılarıyla sayılamayacak kadar çok ömre bedel film gördüğüm.

"Aşk juke-box gibi birşey Nosta. İçine atacak bozukluğun kalmadığına şes gelmez."

"Senin şu aşk hakkındaki yorumların Tarantino filmleri gibi, Thomas'cığım," dedim ayığıma çizmele-rimi geçirip battaniyemi kaparak. Kapıdan çıkarken bir öpücükle bitirdim replijimi:

"En sevdiğim yanı bitmelerim!"

O GÜN

Alessandro'yla kaplanlı battaniye üzerinde yapılabilecek en son şeyin birlikte hikâye yazmak olduğuna ta en başından biliyordum.

Bir ağustos akşamı, caddede

Günün sıcaklığı, artık biraz gerilemiş, bir akşamüstü serinliği, ama bir yaz gününün birazcık serinliği hissedilir bir biçimde... Önmüde kederle birleşmiş bir raki kadehi, buzlu, ama hep buzlu, caddenin en ünlü mekânında. Yalnızların, aşkların, arkadaşların, aşık olacıkların, yalnız kalacakların uğradığı bir merkez, bir çekim alanı.

Fısıf fısıf, harıl harıl, içkinin keyfiyle; artık hava biraz serinlemiş ya, sıcak günü geride bırakmanın huzuruyla, konuşup konuşup duruyorlar. Tabii ki suskunluğu bir yalnızbaşlılık olarak tercih edenler de var, uzak bakışlarıyla içkisini yudumlayan.

Bir ağustos akşamı; gün, ayın onu. Bir özelliği yok gibi ama, aslında var, benim için mi, kim bilir, hikâyenin sonu geçerli.

En önemlisi, ki olağanüstü an ve anılam denmeli, askılı, hafiften sırtı açık siyah elbisesiyle bir kadın, genç bir kadın demek daha doğru, tam da karşımda. Buraya kadar bildiğim bir hikâye gibi ama, hani pek böyle değil; çünkü daha ilk bakışta, ilk fark edişte, ilk algılayışta, kalbimde bir çarpma, her aranan, her istenen, arzulan bir kadın görünümünde.

Nerden çıktın şimdi birden karşıma, alıp alıp götürüyorsun beni, hayal diyarına. Şu Kaf Dağı'nın ardındaki, hani şu olmayan! Kimi ütopya der kimi düşveren! Kimi gerçeklerden kaçış toprakları, kimi mutluluk ve huzur evleri, vb. vb.

Her ayağa kalkışta, ben de bir vesile arıyorum, hani yoluna çıkıp, küçük bir gülümseme yalnızca; sanki rastlantısal, sanki aynı mekânda olmanın getirdiği bir komşuluk.

Saatlerce baksam da bıkmam. Bıkmadım da. Sarışın ama teni hafiften esmerleşmiş, bir yaz durumu çok açık anlaşılan.

Herkesin bir hayatının kadını/erkeği varsa, benimki acaba siz miydiniz siyah askılı genç kadın diye sordum, hafiften, bir meltem gibi yanına yaklaşıp. Yalnızca bakışlar, bir gülümseme, her anlama çekilebilecek.

Evet mi, hayır mı; hiç bu kadar cesur olur mu bilmiyorum.

lığın tam ortasında? Öyle ya, yanında arkadaşları, koyu bir sohbet, birdenbire nereden çıktı bu meczup, diye sormaz mı? Terslemez mi? Kızmaz mı? Bağırmasa mı? Ya kalbim! Aahah kalbim!

Ama sevgilere inanmalı insan ya da cesaret, rastlantıyı anlamlı kılmalı. Tüm yaşam rastlantı ile cesaret arasında gelip gitmeli. İki anlamın kardeşliği, iki anlamın karşıtlığı. Cesareti varsa aşka, rastlantıdan korkmamalı insan. Ya da tam tersi, cesaret yoksa, hiç rastlantının yoluna çıkmamalı, ondan buca buca kaçmalı; hele hele bir ağustos akşamıysa.

Ağustos yazdır, İstanbul'da, sıcak, tozlu; ama karanlık düşmüşse kente, ağustos akşamının tadına doyumaz, günün sıcaklığının ardından gelen serinliğin keyfini soludukça. Hele de İstiklal Caddesi'nde, o son yılların tanımsız renkliliğindeyse insan, ağustos akşamları hiç gündüzüne benzer mi?

Aslında bırakmıştım ne düş ne hayal kurgulamayı; ama bu bir düş değil, bir hayal de; bir rastlantı. Hem de cesaret isteyen bir rastlantı.

Bu rastlantının içinde yitip gitmiydim, nereye kadar gidebilirim, başıma ne gelirse, ister cangil olsun, ister gökdelenli çirkin kentler, sonuna kadar gitmeliyim. Belki de sonsuzluktur, rastlantının geldiği yer; öyle ya bir türlü bilemedik, açılışmadık

şu rastlantı denen felsefi kategoriyl.

Rastlantı beni nereye götürür bilinmez; ama ben siyah elbisesi, askılı, hafiften sırtı açık genç kadının peşinden gitmeliyim. Nereye kadını; kim bilir?

İnsan ellisini aşınca, niye korksun ki bilinmezden! Nasıl ki bir bulutlar diyarının üstüne çıkar; o da bilinmez. Ama, neden insanın, hep yaşamı boyunca aradığı hayatının bir kadını vardır? Varsa, işte o 10 Ağustos'ta, şimdi çıktı o tarihin önemi, gördüğüm genç sarışın kadın mıdır, teni esmere çalan, bir yaz durumu yanı...

Her zaman, o popüler şarkıdaki gibi, inandım ben de ilk bakışta aşka. Elimden tuttu, yoksa düşecektim, bir şiirin dizelerindeki gibi. Bir üçüncü yok değil mi, bir üçüncü şahıs yani?

Elimden tuttu, yoksa gerçekten düşecektim, güzelliği mi, kuşkusuz öyle ama, benim aklıma başımdan alan, ayaklarımdaki dermanı kesen, yüzündeki o gizemli, hayır burada büyüklü demeliyim, hatta derinlikli ifadediyi. O vurulduğum...

Ben mi yükliyorum tüm bu anlamları o genç kadına; ya da bu kalbimin yıllardır süren süssüzlüğü mudur, kırılmışlığı mıdır? Çekilen yalnız acılara/kederlere -en büyüğü aşk acısı/aşk kederidir bunların- katlanan birinin umutsuz ya da beklentili şarkıları midir, sözleri midir bu yüklenen anlamlar?

Ne önemi var, elimden tutta ya! 10 Ağustos akşamı, şimdi başka bir zaman: sonbahar yavaş yavaş iniyor kente, belleğimin tam içinde. Sonra ne oldu bilmiyorum, anımsamıyorum. Belki yine bir düşverenin içine girdim, girdik; sonrası, belki sonsuzluktur. Belki de bunlar hep olduğu gibi yine bir düş kurgusuydu. Öyleyse ne kadar da özlemişim yazmayı.

Ama genç kadın, 10 Ağustos akşamı, caddenin en bilindik mekânında, günün sıcaklığı -caddenin renkli görüntüsüne ve kalabalığına karşın- yerini karanlığın huzurlu serinliğine bırakmışken, ordaydı, rastlantıyla birlikte, yüzünde vurulduğum o büyüklü

o kıızı nerede nasıl görsem,
ahlımı başımdan alır oğzı!

saçları şıra köpüğü desem,
kaşları bıçaklı izi kırmızı!

yahut pulları mı/bu ne görkem,
kırta gözbebeklerindeki yazı!

beni nasıl büyütledi bilmem,
kırpikleri örümcek kırmızı!

kızıl demirden bir ünlem
salınması yangın yatağı!

korkmasam öpmeye eğilsem
dişleri elektrik kırmızı!

çarpılmışım başım sersem,
sevdim jilet yiyen kıızı!

göğsündeki kumrılara değsem,
gagaları zehirli kırmızı!

içerse kızılap iğir/ item
sarhoş da olmaz / azıp boz!

yasak bölgelerine issem,
tüğeri nergiz kırmızı!

gece gündüz tek düşünsem,
kasıklarındaki ince ağı!

artık kimseyle sevipemem
anladım sevimcek kırmızı!

jilet yiyen kız merih'li gecem
birlikte bulacağız belamızı!

Sonumuz kışkışız cennetnem,
kızıl ağı kırmızı!

■ Őte bu gece de, başka bir gece... Kafamda bin bir sorun var. Çözdüğüm, çözebileceğim ve hiç çözemeyeceğim bir sürü sorun... Kafamda bin kilo ağırlıkla, evime yürüyorum. Arkamdan bir sesin, adımı çağırmasıyla döndüm. Çok evvelden tanıdığım, sarışın, uzun boylu, yeşil gözlü kız arkadaş. Onu görünce bütün sorunlar kafamdan uçtu, gitti. Karşımda karanlığın içinden ışıldak gibi bakan kız arkadaş, beni içine çekti. "Nereye gidiyorsun?" diye sordu. "Hiç, evime..." dedim. "Mecbur musun?" dedi. "Yoo, kimseye karşı sorumluluğum yok" dedim. "Öyle ise bir yerlere gidelim" dedi. "Olur", kelimesini çok içten söyledim. Çünkü benim de birine ihtiyacım vardı. Ayrıca da kız arkadaşı evvelden beri çok beğenirdim. Ama hiçbir zaman uzun uzun oturmamıştık. Uzun aralıklarla, kısa kısa ayaküstü hâl hatır sorup geçmiştik. o Şimdi beni davet ediyordu. Bütün sıkıntılarımlı uçurmuştı. Yürüdük. Yürürken düşündüm de, söze nereden girecektim, onu çok az tanıyordum. Yalnızca tıp talebesi olduğunu biliyordum, o kadar. Neyse, sessiz sakın bir teras barı gittik. Terasın en dip masasına oturduk, "içkilerimiz geldi, tokuşturduk, birbirimizi şereflendirdik. Düşündüğüm gibi,

"Yaa arkadaşım, seninle tam dört yıldır tanışıyoruz" diyerek söze başladı. "Allah Allah, o kadar oldu mu?" dedim, "Evet ya, oldu diyerek" devam etti. "Senin en iyi okurun benim" dedi. "Ciddi misin, sevindim" dedim. Onurlanmıştım. "Tabi ya, senin anlattığın insanların hepsi benim kaderdaşım" dedi. "Anlayamadım, ben sokaktaki insanı, ezileni yazıyorum. Seninle ne ilgisi var?" diye sordum. "Olmaz mı!" dedi. Meraklandım, "Nasıl yani?" diye ısrar ettim. Gözlerimin kuyusuna dalarak, kadehini kadehime sertçe vurdu. o bakışlardan bütün damarlarım oynadı, uyuyan duygularım kabardı. Teras barın loş ışığı altında yeşil yeşil bakan gözleri alev gibi parlıyordu.

"Yarın İstanbul'dan ayrılıyorum." dedi. Niçin, neden, diye sormadan, o, "Beni kimselerin tanımadığı bir yerlere tayini mi istedin. Orada doktorluk yapacağım" dedi. "Hayrola, neden kimselerin tanımadığı bir yer?" diye sordum. "Hadi yaklaş!" diyerek tekrar gözlerimin kuyusuna daldı. Kadehlerimizi yine sertçe tokuşturduk, tokuşturken fısıltıyla anlaşılırı söküüp attım beynimden. Yüreğimin cehenneminde Őimşekler çakıyor. Biliyor musun?" dedi. Sözleri, kılıçtan keskindi. Hâlâ devam ediyordu: "Bir gün unuttuğum gülmeyi tekrar öğrenirsem, insanları o zaman severim" dedi. Bu konuşmaların aklımın duvarları sarıldı.

"Neden beni buraya getirdin, bunları kuskamak için mi?" dedim. Ayrıca daha neler söyledim hatırlamıyorum. Hem bu tür konuşmalar yapacak kadar tanışmıyoruz.

O ara bir Şey fark ettim, sesim yırtılmıştı. Konuşurken zorlanıyordum, Őaşkınlığımdan oldu galiba. Hemen hafif hırıltılarla genzimi temizledim ve "evet evet, niye getirdin buraya?" diye tekrar sordum. "Yok yok yanlış anlama, üstüne alma" diyerek, elimi avuçlarının içine usulca alarak, yüzümün bozkırına girerek konuşmaya başladı. Çok ya kınlaşmıştık. Cinsel dürtülerimi uyarıyordu, zorluyordu beni. Uzaktan polis düdükleri, karanlığı yara yara gelip kulağıma konuyordu. Gökyüzüne baktım. Gri duman rengiyle yağmura gebe duruyordu. "Gözlerimin içine bak!" dedi. Baktım, yağmur damlamış yeşil yaprak gibiydi. Etkilendim, farkında olmadan elim damlalara gitti, damlaları yok ettim. Gözlerini kapadı. Bir dakika öylece sessiz kaldık, içimden "Allah Allah" diye düşündüm. Sanki

PRAK

yılların iki sevgilisi gibi, birbirimizin yaralarını sarıyorduk. Gözlerini açtı, cehennem kokan ağzıyla konuştu. Ölümlerden anlatıyordu. Ayakta kalmaya çalışan aklımla dinliyordum. Konuştukça, sesi kirleniyor, çamurlaşıyor, çamur sesiyle konuştukça benim de yüzüm kirleniyordu. Birden ellerimi geri çektim. O hâlâ, 'Benim bu hayattan alacağım var, kim ödeyecek?' diyordu. Bir an sustu. Kadehinden bir yudum aldı, soluklandı ve 'sen hiç yalnız odanda, kendinin gelmesini bekledin mi? İşte ben çok

bekledim kendimi, ama gelmedim. Çünkü ben yoktum ki, nereden gelecektim.' Kız arkadaşım böyle şeyler söylüyordu ki, zorla tutmaya çalıştığım aklımla, gitti gidecek. Bir şeyler anlıyordum, bir sürü sorunu mu nasıl çözeceğim, diye düşünürken; geceyarısı aniden çıkan bu amortiyi nasıl çözecektim?

Yağmurların gözleriyle yüzüme baktı, baktı... Sessizce 'Afedersin...' diyerek, uzun parmaklı ellerini yeşil gözlerinin gölüne sokarak, yağmurları temizledi. Gözleri hafifçe kızarmıştı. Hani ben de yaşamımda ne bir ağlamayan göze, ne de sıslamamış yüreğe rastladım. Onu anlamaya çalışıyordum. Gözlerimi bir kama gibi gözlerine sapladım. Bakmadı. Bir suçlu gibi gözlerini kaçırdı, kafasını eğdi ve 'biliyor musun, her gece eski resimlerime bakıyorum. O resimlerdeki gülmelerimi arıyorum, bulamıyorum. Kendi kendime bağlıyorum, ama

sesim o kadar cılız ki, karınca'nın sesi kadar çıkıyor. 'Artık ezilmekten korkuyorum, gideceğim buraldan' dedi. Dikkat ettim, sesi cidden korkak ve cılızdı. Birden içime sıkıntı çıktı. Ama neye, bir şey anlatmadı ki, yalnızca karşımda isyan bayrağını açtı ve içtik. Aniden 'Kalk gidelim' dedi. Kalktı, yürüyerek yakındaki evine, iki sevgili gibi sarılarak gittik. Odasının ışıklarını, yakmadı. Yalnızca tuvaletin ışığını yaktı. Geniş bir odaydı, eşyasız. Bir yatak, bir elbise dolabından başka bir şey yoktu. Birlikte yatağa girdik. Göğsüme başını dayayarak sıkı sıkı gövdeme sarıldı, titiriyordu. Başını kaldırmadan, 'dikkat ettin mi, evde mutfak yok. Hiçbir gün bu evde yemek yemedim ben. Yemek yapmasını bilmiyorum, ama öğreneceğim gittiğim yerde. Evimden başka bir yerde yemek yemeyeceğim' dedi ve gövdeme iyice sarıldı. Bu sarılışlarda sığınma, güvenme

vardı. Fısıltıyla 'Seni hep gizli gizli sevdim ama...' Konuşmadan sıkıca sarıldım, nefeslerimiz yoğunlaştı.

Sabahleyin onu otobüs garajından, bir bilinmeye yolcu ettim. Hava yağmurluydu. Yürüyordum, önümden sapsarı yüzleriyle insanlar geçiyordu. Yüzlerinde hiç kırmızılık yoktu. İşlerine gidiyorlardı. Yağmurlu, yeşil gözleri düşündüm. Anlattıklarını düşündüm. Bir kırbaça benzeyen kirkpiklerinin koruduğu yeşil gözleri, otobüse binerken sönmüştü.

O gözlerde başka şeyler de keşfettim. O milyonlarca yok edilenin, açlığın, acının gözyüdü, dilydi. Namussuzların eseri. Kimsesizdi, bir dilim ekme, bir diploma, bir iş için, pezevenklerin ortaya attığı bir et parçasıydı. Şimdi kim bilir nerede, nasıldır? Dilerim mutludur. Belki bir insanoğluya evlenmiştir. Belki de...

Dudaklarında bir ezginin ısıltısıyla yürüdüm...

AKTİF ŞAİR HÜSEYİN

İyi akşamlar
Ben programızı
Mersinden arıyorum
Tayyar abi
Ben ölmüş sevgili için
Tombul tombul memeler
Adı türküyü istiyorum
Onu çok özledim abi.

Enteloldum sevgili
Senin için ağlarken
Entel oldum

Artık biliyorum Sokrates'i
Artık biliyorum mizahı
Seni düşünürken
Enteloldum sevgili

Araba kullanmak çok banal
At aldım kendime
Bir de araba verdileryanında
Senin uğruna
Enteloldum sevgili.

Eğlenemiyorum sevgili
Sensiz eğlenemiyorum
Gecerin karanlık olması
Yıldızların gökte olması
Sensiz seyrederken eğlenemiyorum

Özledimolda yürürken kıvrılmalan
Ha ha ha diyekahkaha atışın
Gözlerine bakıp yalan söylemeyi
Eğlenemiyorum sensiz

Bir kafe
seyrediyorum seni
Korkuyorumyanına
gelip konuşmaya
Dansettiğini biliyorum
Eğleniyorsunkendi kendine

Kötü Günler Acı Hayat
Parasızlık almış başını gidiyordu
Yağmuryağyor kar yağıyordu
Yaz kış olmuş ağaçlar çiçek açmıştı
Kötü günler geliyordu
Birağacaçıktımattım kendimi
Ayağım kırıldıartık misket
oynayamıyordum
Tavşan avlayamıyordum
Teyzemin kızını kaybetmiş
Amcamdaktötürüm olmuştu
Felek bir yandan vuruyor
Bir yandan gülüyordu bir oğlum
olmuş

ama bebekkensen de babamısın
lan deyip Amerika'ya gitmişti
Hayat bana o çektiyor
Birsürü Giresunlu arkadaşım
oluyordu günler süğibi geçiyor
Bir su veren olmayordu
Derelerde su bittişİSKİ
sulankesmişti karanlıkgünler
başlamış TEK elektrikleri kesmişti
günler böyle geçip gidiyordu
kendimalkılevrumuş ağlıyor
ağlıyordum.

Kitap
Yayıncılık

Kitap
Yayıncılık

24. İstanbul

Kitap Fuarı

8 - 16 Ekim 2005

www.istanbulkitapfuari.com

AVRUPA'DAKİ TÜRKİYE
TÜRKİYE'DEKİ AVRUPA

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

ULUSLARARASI EDEBİYAT FESTİVALI - TÜRK EDEBİYATI ALMANCADA - MODEL TÜRKİYE

Festivaller ve kültürel etkinlikler başkentinde bundan beş yıl önce daha alçakgönüllü bir çerçevede başlamıştı Berlin Uluslararası Edebiyat Festivali: Festival giderek kurulmuş ve kendini kabul ettirdi: 6-17 Eylül tarihleri arasında Berliner Festsplele ile Literaturhaus'ta gerçekleştirilen okuma, tartışma, açık oturum, anma, şiir gecelerine dünyanın pek çok ülkesinden onlarca yazar geldi ve Berlinli edebiyatseverlerin karşısına çıktı. Kimi yeni yayımlanan romanından ya da yeni çıkan şiir kitabından okudu. Yani 12 gün boyunca "Dünya Edebiyatı'nın kalbi Berlin'de attı. 6 Eylül akşamı gerçekleştirilen açılış gösterimiyi yine de, bir film festivalindeki gibi gazeteci ve televizyon kameralarının hücumuna uğramasa da. Yazarlar sanatçıları gibi çarpıcı, göz alıcı, etkileyici, dekolte, erotik... giyimdenlikleri için medyanın - görsel olarak- ilgisini pek çekmediler. Gazetelerin sanat sayfaları, kimi ciddi televizyon kanalları için çekilen görüntüler ve fotoğrafların ötesinde sakindi okuma, şiir, tartışma akşamları, yani, başka bir açıdan edebiyat severlere ilgili dopdolu geçti Edebiyat Festivali; adına yakışır gibi, sulandırılmadan, magazinleştirilmeden.

Sonra, şaşırp kaldım açılışa "Drama Köprüsü'nü duyunca. Sahnedeki türlü müzik grubunun gitaristi güzel bir Türk kızdı ve o iç işleyen sesiyle iki İspanyolca şarkı söyledi, ardından da bambaşka yorumladı "Drama Köprüsü"yle büyüledi Berliner Festsplele salonunu dolduran edebiyat meraklılarını.

Edebiyatla dünya barışına bir selam yollamayı amaçladıklarını söylediler festivali düzenleyenler açılış konuşmalarında. Berliner Festsplele'nin yöneticisi yazar, şair Joachim Sartorius da yazarların kardeşliğinden, savaşa karşı tavırlarından ve edebiyatla ortak bir dünya yaratmaya katkıda bulunmak istediklerinden söz etti sahneye Carlos Fuentes'i çağırmanın önce. Edebiyat Festivali'nin onur konluğu, birkaç ay önce Berlin'in fahri hemşehrisi olan, ülkemizde de romanlarıyla büyük ilgi gören Meksikalı ünlü romancı Carlos Fuentes'ti. Açılış konuşmalarının ardından söz bu büyük yazara verildi. Müzişyen Türk kızına teşekkürü ederek başladı konuşmasına Meksikalı romancı. Sonra da, "Romana Övgü" başlığı altında romana ilişkin düşüncelerini dinletti. Sözüne Don Kişot'ta...

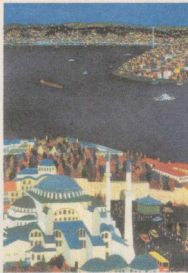

Gültekin Emre

entes, romanın doğuşuna ve geçirdiği evrelere de değinerek tamamladı 9 sayfalık konuşmasını. "Dünya Edebiyatı" kavramından Faulkner'e, Stendal'a, Balzac'a, Goethe'den Kafka'ya... uzandı yaratma ve kurmaca arasında salınan romanı ayrıntılı ele alırken. Öyküler de sözcükler de bitmez; hayatlar, kurmacalar bitse de. Çünkü başka hayatlar, başka kurmacalar ve yaratma edimleri devam ediyor romanın, romancının yüreğinde, kaleminde.

Sonra 20 yüzyıl Amerikan şiirinin önemli şairlerinden biridir Wallace Stevens. Aynı gece tanınmış Alman yazar ve şairi Hans Magnus Enzensberger ölümünün elliinci yılında Wallace Stevens'ten çevirdiği şiirlerden okudu ve şairden söz etti uzun uzun.

Ertesi gün 1. Şiir Gecesi coşku dolu geçti: Amerikalıların ağırlıkta olduğu gecede Lübnan doğumlu Fransa'da yaşayan Arap dünyasının gizemiyle içinde

yaşadığı toplumu ustaca birleştiren Vé-nus Khoury-Ghata da katıldı. Haydi şiirlerini dinledim Amerikalı şairlerin adını da vereyim: ritmi ve sesi öne çıkaran Dana Gioia, doğayı dizelerine geçiren Juan Felipe Herrera, entelektüel bir dünya yaratan Ellen Hinsey, metafiziğin sınırlarında gezinen Edward Hirsch, geçmişten günümüze bakan Mark Strand, alışılmadık uzun dizeleriyle C.K. Williams. (Konuşma ve okumalardan önce üç beş dakikalık müzik dinletileri de unutulacak gibi değildi.)

2. Şiir Gecesi'nde ise sıkı, kapalı şiirleriyle Katarina Frostenson (İsveç), duduru ve yalın dizeleriyle Seren Ullrik Thomsen (Danimarka), kıskırtıcı ve karışık çıkıcı imgeleriyle Rae Armantrout (ABD), postmodern anlatımı ve yaşadığı toplumun eleştirisiyle Ellen Myles (ABD), geçmiş ve günümüz arasındaki imgesel dünyayla Ingrid de Kok (Güney Afrika) şiirleriyle büyüdü bir dünyaya götürdüler şiir severleri.

3. Şiir Gecesi'nde katılımcılar daha geniş bir yelpaze oluşturmuyordu ve sayıca da fazlaydılar. İki kez aranın verildiği geceye caz pianisti AkıTakase ile yazar Yoko Tawad'nün müzikli giriş verdikleri hoş konuşma büyüleyiciydi. Şu sırayla da şairler şiirlerini okudular: Inger Christensen (Danimarka), Wanda Coleman (ABD), Edward Hirsch (ABD), Ko Un (Güney Kore), Kwang-Yu Kim (Güney Kore), Petr Kral (Çek Cumhuriyeti), Wolfgang Kubin (Almanya), Ccina Mhlope (Güney Afrika), Michael Pamer (ABD), Oskar Pastior (Almanya), Raul Rivero (Küba), K. Satchidanandan (Hindistan), Ryuko Sekiguchi (Japonya), Mark Strand (ABD), Paulo Teixeira (Portekiz). Özgün dilde okunan şiirlerin Almanca çevirilerini dinledi Berlinli şiir tutkunları.

"Çeçen Savaşı", "Rusya'da Medya ve Sivil Toplum", "Ekonomi ve Edebiyat", "Avrupa ve Amerika'nın Rusya Politikası", "Irak'tan Neler Duyuyorum?", "11 Eylül'den Dört Yıl Sonra", "Antonio Gramsci'nin Sivil Toplum ve Edebiyatı", "Edebiyat ve Doğa", "Futbol ve Edebiyat", "Elias Canetti'nin 'Körleşme' Romanı" ... gibi konular da ele alındı, tartışıldı Edebiyat Festivali çerçevesinde. Bir gece de Rus asıllı Amerikalı romancı Vladimir Nabokov'un ünlü romanı Lolita'nın yazılışının elliinci yılı da gündeme getirildi Bu romanın içerdigi gizem ve yarattığı büyük okur kitlesi üstünde...

5. internationales literaturfestival , berlin

6. bis 17. September 2005
www.literaturfestival.com

Internationale Kinder- und Jugendliteratur

den, şiirden ve dilden oluşan *Berlin Antolojisi* tanıtıldı. Mark Twain'in *Adem ve Havva'nın Günlüğü* kitabı da ele alındı bir toplantıda. Albert Einstein'ı anmak için de uzun bir gece düzenlendi. Yazarlara kentin sanatsal haritasını gösteren sokak sokak, cadde cadde, ev ev edebi bir gezi de düzenlendi. Nobel ödüllü Japon Kenzaburo Oe'den, Lübnanlı şair Abbas Beydoun'dan, Kaliforniyalı yazarlar grubundan, İngiliz Kazuo Ishiguro'nun yeni romanından, ülkemizde *Hayalî Yerler Sözlüğü* kitabıyla bir kez daha gündeme gelen Alberto Manguel'den... de söz etmek isterdim, ama yemirim dar.

Bu yıl ilk kez dört Türk yazarının adı da Edebiyat Festivali programında yer aldı: 12 Eylül günü (bundan birkaç yıl önce burs alarak bir yıl Berlin'de kalan ve burada *Ders Notları'nın* bir bölümünü yazan ve *Şamanlar* adını verdiği resimlerine çalışan, sonra bunları İstanbul'da sergileyen) Ferit Edgü, 14 Eylül'de de (artık Berlin'de yaşayan) Emine Sevgi Özdamar ve (Berlin'e birkaç kez burslu gelen ve *Berlin'de Sann* (1987) kitabını yazan) Demir Özlü. (Elif Şafak ise Amerika'dan gelemediği için katılamadı okumalara.)

Bitmedi. Edebiyat Festivali'nde çocuk ve gençler de unutulmadı. Onlara yönelik de okumalar, açikoturumlar ve çizim ve yazım atölyeleri oluşturulmuştu. Okullar ve müzelerle gerçekleştirilen etkinliklere ilgi büyüktü.

Kapsamlı programın içinde yer alan bir haritada ise nerede park yapılabileceğinden tutun da etkinliklerin yapıldığı yere yakın kitapçılara, akşamları gidilecek bar, cafe ve lokantalara kadar her şey oklarla apaçık gösterilmiş. Yazarların, sanatçıların gittiği Paris Bar, Florian, Schwarzes Cafe'nin akşamları nasıl tikim tikim dolu olduğunu söylemeye gerek yok sanırım. Havada dünü edebiyatına, şiirine sigara, alkol karışmış

olsa da, her dildeki unutulmaz sohbetlere ve kurulan dostluklara ev sahipliği de yaptı bu cafe-barlar.

Dedim ya, eylülün ilk haftası Berlin'in yüreği edebiyatla, şiirlerle, tartışmalarla doldu taştı, diye. *Model Türkiye* başlığı altında da 9-11 Eylül günlerinde Türkiye'deki hızlı gelişme, değişme ve yenilenmelerin ışığında yeni perspektifler oluşturma ele alındı. "Fokus İstanbul" başlığı altında Martin-Gropius Bau'da 9 Temmuz 3 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilen fotoğraf sergisinin kapanış nedeniyle bir araya gelen Türkiyeyi aydınlarla Alman gazetecilerin konferanslarına da sahne oldu Berlin: İlber Ortaylı "Türkiye Cumhuriyeti'nde Müslümanların Kamusal Alandaki Tarihi", Tülin Bumin "Türkiye'de Laik Cumhuriyet ile Demokratik Müslüman Elit Kesim Arasında 'Tarihi Uzlaşma', Cem Özdemir "Türkiye'de Modernleşme Sürecinin Avrupa'daki Görünümü"nü konuşurlarken, "Türkiye'de Müslümanların Oluşturduğu Kamusal Alanda Yeni Şekillenmeler" de bir açikoturumda ele alındı. Bir başka açikoturumda da "İstanbul'da Modern Sanatın Gelişim Çizgileri" değerlendirildi. Şu açikoturumlarla da İstanbul'a daha farklı bakış açıları geliştirilmeye çalışıldı: "Türkiye Çoğulcu Toplum Olma Yolunda mı, Yoksa Paralel Toplumlar Oluşturmaya mı Hazırlanıyor?", "Yakınlaşmalar ve Reddetmeler - İstanbul Sanat Ortamının Çerçeve Şartları ve İç Dinamikleri". Türkiye'den Berlin'e İlber Ortaylı, Ceyda Akas, Ali Akay, Tülin Bumin, Levent Çalkoğlu, Hran Dink, Fatoş Üstek, Günter Seufert, Seçil Yeresel, Dilpek Zapkoğlu geldiler. Kimlikler arasındaki yeni şekillenmeler ve kırılmaların

Carlos Fuentes

Demir Özlü

Ferit Edgü

Yüzyılın başında da aynı başlık altında, dilimizden çevrilerle bir dizi kitap yayımlanmıştı Almanca. "Tarih tekrardır", gelin de inanmayın! Neyse. Bu dizinin ilk üç kitabı Berlin'de tanıtıldı: Leyla Erbil'den *Tuhaf Bir Kadın*, Ahmet Ümit'ten *Sis ve Gece* romanlarıyla, Tevfik Turan'ın hazırladığı *İstanbul'dan Hakkan'ı*ye başlıklı öykü seçkisi. Robert Bosch Vakfı'yla İsviçre'deki Unions Verlag'ın ön ayak olduğu *Türkiye Kitaplığı* dizisi 1900'lerden günümüze uzanan süreçte Türk Edebiyatının en seçkin örneklerini Almanca konuşan ülkelerin edebiyat severleriyle buluşturmak: Dizide H. Z.Üşaklıgil'den *Aşk-ı Memnu*, H. E. Advardan *Memoiren*, M.Ş.Esential'dan *Ayaşlı ve Kıracılar*, Sabahattin Ali'den *Çimimizdeki Şeytan*, A. H. Tanpınar'dan *Huzur*, Yusuf Atılgan'dan *Aylak Adam*, Adalet Ağaoğlu'dan *Ölmeğe Yatmak*, Oğuz Atay'dan *Bir Bilim Adamının Romanı*, Murathan Mungan'dan *Doğu Sarayı*, H. A. Topaş'dan *Gölgemiz*, Aslı Erdoğan'dan *Kırmızı Pelerinli Kent*, Murat Yuruklak'tan *Tol* yer alıyor; ayrıca 2 dilli şiir antolojisi, okuma kitabı olarak Türkiye Tarihi gibi kitaplar da okurla buluşacak.

Yani Berlin'de eylül her başkadır ama bu yıl daha da bir başkaydı sanki; daha edebî ve daha şiirsel; yapraklar ise sonbaharla çoktan kardeş olmuştu!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

Hayat sanatının ustaları

'Hayat sanatının ustalarına' diyor bir rakı reklamında. Ben biray'ı tercih ederim oysa ve çayı. En çok da kızıl şarabı ve kızıla boyanmış saçları (Tam bu noktada Kostas Mourselas'ı anmalı). Uzatmadan; kimdir hayat sanatının ustaları? Bize sürekli Degüstasyon'u ve İspanyol Meyhanesi'ndeki kadını anımsatan ve sokakları ayırmayan şairler, yazarlar ve ressamlar mı? Yoksa içme sanatının ustaları aşamcılar mı. Ya da Anadolu'daki dergileri yüreklerinden damıtan yalın insanlar mı? (Tüm bunları düşünen Kürşat Başar geliyor aklıma ve Kanaltürk'teki lümpen programı.)

Anadolu'dan dergiler geldi. Dergiler bana göre sanallığı değil, hayatı ve aşkılar anlatmalı. Ve insanı... Dünyanın en uç noktadaki insanı bile yakalamalı. İnsan belki bir tek insanı yazarken global olmalı. Maki'de ve Sarı Zeybek'te bunu yapıyor hayat sanatının ustaları. Etken ise yazgımızı şiirle belirliyor. Victor Hugo'nun 'sevmek etken olmaktadır' sözünü çıkarıyorlar her sayıda ve şiirle çiziyorlar sevginin saçlarını. Gülümser Çankaya ve Hilal Karahan gibi, lobinin ve tekelin dışındaki dostlarla ve Talat Halman gibi ömrünü sanata adanmış insanlarla biçimlenmeli Türk yazını. (Bilkent Üniversitesi öğrencileri Süha Öğuzertem öncülüğünde çıkarıyorlar Kanat'ı.) Şenol yazıcı sanallıktan kurtarıp basılı olarak çıkaracak yakında Ada'yı.

Nalan Çelik 'Lorca'nın portakal ağacı koku sesini duyumsuyorum' diyor. 'Gelincik' koymuş kitabının adını. Gelincik çoğullanmış bir kırmızı. Kırmızı, hayata direnişin müthiş tınısı. Kitap İnsancıl'dan. Cengiz Gündoğdu'nun İnsancıl'da lobiye çıkışları hiç unutulmamalı.

İzmir'den bir genç kız... Üniversite öğrencisi. KÇK okuyor ve çok duyuluyor, yazıyor. Bin yıllık yaşamış hissiyatı anlatıyor tutkularını. Suların serinliğini ve ellerdeki direnişleri seviyor... Bir de aşkın vazgeçilmezliğini ve mor menekşe baharını. Bir de dağlarda dolaşmayı.

Can Yücel geldi aklıma birden. Hayatın ve sanatın gerçek ustası. 'T rabzon hurması ağacına döndüm/tüyüm tüşüm döküldü/yine de meyveye duruyorum bu cıbil halimle' der bir şiirinde. Serçeleri sever ve Güler'i ve rakıyı. (Nasıl anlatmalı hayata ilişkin bir dize, bir satır yazamayan sözde edebiyatçıları.) Herkes sevmeli hayatı ve diş ağrılarını çökerten anarşist anason tadını.

Sanatın tüm boyutları sarışın bir sirk cambazının ürkekliğinde ve estetiğinde ve o gerçeküstü dengede, aşkı tüm duruşuyla fotoğraflamalı. Ve aşk deyince Truva'ya varmalı. Ölümüne bir aşkın tahta atla simgeleşen kentinde, bir tarihi aşk kaçakçısı olup, aşkı açığatan kaçırılmalı. Manfred Korfmann yıllarca bunu yaptı, ömrünü aşkın kentini kazıyarak adadı. Çanakkale festivalinde ödül alacak, olmadı. 'Osman' adını almıştı. Hayatı Almanyada sonlandı.

42. Uluslararası Troia Festivali'nde hayat dansla buluştu. Çanakkale barış düşleriyle ve şarkılarıyla aydınlandı... Dans vardı, müzik vardı, tutku vardı. Denizin ve aşkın kentindeki dinginlik veren büyü dişilikle sarmış dolaştı. Yıldız Kenter 'Homeros' şiir ödülü aldı ve gecelerden biri 'Çav Bella' ile tutkulandı. Festivaldeki tek ve büyük hüznün Manfred Korfmann'dı. O aşkın ve hayatın ve kazılarının ustasıydı. Şimdi yıldızlara vardı...

Çanakkale'de iki Truva Atı. Biri kazılar olduğu yerde, bir marangozun gönlü tahtaları. Yalın, utangaç ve saklı. Diğer, geçen yıl izlediğimiz 'Truva' filminin yıldızı. Bu kentin sokaklarında aşk ve kırmızı şarap tadı genzinizi yakmalı. İrina'nın buzdaki dansı, Venüs'ün midyeden çıkışı, Picasso'nun o ünlü tablosunda savaşçı

anlatışı, ayın dolunaya yaklaşması, Şarapova'nın müthiş çılgılığı, düşbozmcuların kentleri yağmalaması, Rusla'nın, Natali'nin ve Lara'nın kıskırtıcı dansı, votkanın limonla tatlanması, narın sevgilinin tenine damlayışı, Troçki'nin kızıl ressama tutkulanışı, Rum müziğinin tınısı, İspanyol dansının başkaldırısı ve siyah dudakların en aykırı anları yakalaması. Aşk Çanakkale'de tüm bunların deniz kokusuyla karışımı. (Aşkın ve hayatın ustaları Ece Ayhan kadar bu kente bağlanmalı).

70198 numaralı biletle girdim Biga'da Haldun Taner'in 'Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım' adlı danslı müzikli komedisine. Perde açıldı ve Ankara Devlet Tiyatrosu oyuncuları Serhat Nalbantoğlu'nun yönettiği oyunu tutkuyla oynadı. Hep yazdım, dans hayatın çirkinliklerden arınışı. Dansla ve kırmızıyla harmanlanan oyun Lemi Bilgin'in 'şimdi oyun zamanı, deyişle örtüşen biçimde yaz gecemizi, Biga'nın Arnavut kaldırımlarını ve düş yollarımızı aydınlatı.

Biga'da her gece çingene müziği vardı. (Ve bir gece Suat Suna'dan aşk şarkıları.) Klametne aşkıttım, aşkımda daha da arttı. İbrahim Ferrer'i anımsadım, Ray Charles kulaklarını yokladı, düşlerim her gece ataktaydı ve O'connor'a çok yakındı (O'connor'in cover albümü sanırım çıktı). Çan'daki Greenpeace eylemi ve tüm bunlar Live8, Bob Geldof ve Cola'nın rock festivali saçmalığına ve New Orleans'taki ABD ırkçılığına çok iraktı.

Yaz geceleri boyunca dans, müzik, sanat, aşk ve klamet vardı.

Ve şimdi artık sonbaharı yazma ve düşlerimizi toplama zamanı.

Aşk, hayat, dans, müzik, şiirler süpürmeden aşkınlı...

Nasıl da mutlu olmuşlardı...

Bir insan düşünün yaşamını yazmaya adanmış. Boyunca kitaplar yazmış, radyodanshneyecek, oyunlara imza atmış bir yazar. Çocukluğunda Akba-ba dergisinde yazdığı yazıları okuyarak başlamış dostluğumuz. Radyo günlerinde can kulağıyla ailece dinlediğimiz yayınları nasıl unutturur. Bizler onun öyküleriyle, oyunlarıyla büyüydük. Lise yıllarında İzmirli Bahçelievler semtindeki bürosunda tanışmamız, yazıp kendisine verdiğimiz ilk öykülerimizi, bıkmandan usmadanokuması, bizlere yol göstermesi nasıl unutulur?

Kısaca anlatmaya çalıştığım kişi, ünlü yazarımız Muzaffer İzgü'den başkası değil. Sevgili İzgü'yesevdiğimiz, sempatisini bir başkade. O her zaman bizler için bir ağabey olmuştur. Onun da ötesinde, birbirbabağı sevmişimdir kendisini. Çocukluğunda düşümleri öyküleriyle, oyunlarıyla süslediğimiz bir yazarda, daha sonrasında olmanın güzelliği hiçbirseye değişimlik.

Yıllarıylan kovaladı. Muzaffer İzgü'nün ünlü ükle sınırlanmış aştı. Her başan-sına kendisinden çok sevinir olmuştum. Örnek aldığım yazarlardandı. Onun gi-bi mi zaha yatmışım, öykülerimi o alanda vermeme neden oldu. İlk kitabım çıkacak. Dosyaları incelemesini istediğimde, "Elbette Savaşoğlu'm" sözündeki sıcaklığı, doğallığı nasıl unutulabilirim ki... Sevgili Muzaffer Ağabeyim, dosyaları incelemek kalmayıp kitabıma bir de önsözünüzü. Bende ki mutluluğumun siz düşünün!

Kitapımçıktıktonsıra, Akşehir'de ilk inzımı Muzaffer İzgü'yle yapmıştım. İmza günlerine gidiyorduk. Bir yerlerde oturup ilk kadeh içiyorduk. Evine gittiğimde, ben yazmamda en çok karımı sevdim dediği, sevgilişi Gülsel Hanım, günün'ınıkıo gününün sıcaklığıyla karşıladı. İkrâm ettiği çayı, bir başkasıcaklı, yüreğinin de sıcaklığı katıp sunarken. İki yıldır Gülsel Hanım rahatsız. Kendisi-ne acele şifalar dilemekten başka bir şey gelmiyor elimizden.

Muzaffer İzgü, eşinin rahatsızlığına çok üzülüyor. Elinden geleni yapıyor...

Muzaffer İzgü'yle birçok imza gününe gittim. Hepsini başka bir güzelliğletdi. Onlarıfalgili anılamız sayfalara. 1994 Temmuz'unda Bodrum'da İzmir Kitaplığı imzagünü düzenlemiş. Bu kitaplığı Osman, Yaşar, Hıdayet adlı genç arkadaşlar kurmuştu. İzmir'de iş bırakacaklar yapılmışlardı. Akşama doğru okulun bahçe-sinde imzaya oturduk. Muzaffer İzgü'nün adını duyanlar geliyordu. Sıcak bir Bodrum gününde, aynı sıcaklıkta imza günü yapıyorduk. Kolejdeki öğrencilerim de beni yalın bırakmadılar. Muzaffer İzgü'nün tüm dostlarıyanına uğradım ede-nmedir. Türkân Şoray gelmiş önce. Ben o sıra öğrencilerimle dışarıya gittiğim. Daha sonra Mehmet Zaman Sağcıoğlu, Suzan Samancı, Ahmet Yurdakul, Namık Kuyucu daha adını sayamayacağım kişilerlestanda uğramışlardı.

Gecenin geç vakline dek imza sürmüştü. Muzaffer İzgü sayesinde benden de kitaplanları oldu. Çoğu kişiyyide, genç arkadaşdan da kitap imzalatın, diyerek barıyanılenindim. Geceleyin saat 23'ü geçiyordu. Kitap standına ikisi kız, biri erkek üç Norveçli yaklaştı. Kitaplara şöyle birgöz attılar. Bana yanışıp bir ki-tapsordu, kızlardan biri. Yerimden kalktım, yabancı kitapları olduğunu raflanara-dık, bulamadık. Şaka olsun diye, size Türkçeki-tap verelim, ünlü yazarımız da im-zalasın, dedim. Kim o yazar, diye sorduklarında Muzaffer İzgü'yi gösterdim. Ya-nına gelip üçü de sevinçlesanldılar. Bendim dündüğüne sevgili İzgü'yi anla-tım. Onları soruyor, ben yanıtlıyordum. O yıllardaki-tap sayısı 70'i aşmış, ünlü ük-le sınırları dışına taşmış bir yazarı tanıttık çok mutlu olmuştuk. Kızlardan biriniklenizin Cervantes'i demişti. Ne mutlu sizebölüyü bir yazarın var, demeden de edemedim. O sıralar Muzaffer İzgü, yazdığı kitaplarıyüzünden narkeme ka-pıların aşındırmak meğsüldü. Kitaplarından aldılar, hem de kendi anıla-riyatarak. Fotoğraflar çektilerdi gecenin anısına. Beki de Bodrum'a gelmekten dolayı en büyük kazançları, lütfünü bir yazarımız tarımakolmuştu.

Günün yorgunluğunu deniz ke-narında. Bodrum'un gürültüsün-den uzak bir yerde bir iki kadehle atarken konuşuyor, gülüşüyor. Bizi Bodrum'a davet eden sevgili Yaşar da çok mutlu. Yıdılar gökyüzünde iyl işil parlayıp, bizlere göz kırparken ünlü yazar-ımızla kadeh tokuşturmanın keyfini yaşıyor. Muzaffer İzgü'nün yavaş se-rüvenini kitapların geçişiyle anı-lıyor. Sevgili İzgü, sözübir ara bana getirdi." Savaş bizlere göre daha şanslı. Yabancı dil bilmesi ne güzel. Bi-zim zamanımızda yabancıdile gereken önemleniyordu. Bizlerde öğrenseydik ne iyi olurdu. Şimdi denizlerin bir isteveçerim. Saltmizah öyküsü yazmakla ye-tinme. Çocukve gençliköyküleri de yazacaksın. Tamam mı?" dedi.

O günden sonrakendimeğerebildim, çocuklar içinde yazmaya başladım. Ba-na bu cesareti veren, Muzaffer İzgü'den başkasıdeğildi. Şimdi bile her gördüğün-de "Aman ha, yazmayı ihmal etme. Yurdumuza karşı görevimiz yazmak, daha çok yazmak" der. Ben büyük insanları anlatırken, onları üç beş sayfayla anlatmak ok-yanusuşieye doldurmayla benzer. İşte Muzaffer İzgü de onlardan biridir.

ÇANDARLI'DA FESTİVAL

Yaz mevsimi, şenlik ve festival ayları. Ülkemiz bir uçtan bir uca festivale ke-siyor. Her yerdesenlik. Şen insanlardan oluşmuşkenizade imdibaşışenlik. Ö-y-leolyor,ko, çoğuyun gülmeye denk geliyor. Çağrılmış olduğumuz üçbeş yerden biriniseçimden zorunda kalıyoruz.

Ben yaşadığım kentin çok uzaklarında gezerken, burumuzun dibeğinde festi-valiere ulak kalıyorum

Ege bölgesi de yaz mevsiminde şenlenip renkleniyor. Sözüni ettigim şenlik-ler, plajlardaki üçbeş şarkıcı, türkücü, mankenleriplanlarıdeğildi. Sanatla kültü-r-leşenlen beldele. Edirmit, Altınoluk, Çeşme, Çandarlı, Dikili, Didim akıma ge-lenleribazılan...

Aylaröncesinden sözüni almışlardı; 21-26 Temmuz tarihleriarasında Çandar-lı'da olacaktı. Bu tarihe rastlayan festivallere gidemedim. Geçtiği Rahip Özcan ve Yusuf Ziya Bahadiri'nin sözleştik. 23-24 Temmuz'da Yozgat Bahadiri'de bir-likte olacaktı. Sözümiiz gelecek vılasarktı. Gidemedim

Çandarlı, İzmir'e bir buçuk saat uzaklıkta. Tertemiz denizi, serin havasıyla "Ege'nin parlayan yıldızı" Dokuzuncusu yapılan festivale ilk kez kültür girdi. Bu yıla dek tek bir sanatçı (kültür adamı) yazar çağrılmamış. Savaş Ünlü, Hüseyin Yurttaş ve Muzaffer İzgü ilk konuklardı.

Söyleyi ve imza günlerimiz olacaktı. 30 Temmuz'da Hüseyin Esinti Büfe'de yapıldı. İmza-lar ise Marti Öteli önünde gerçekleştirildi. 23 Temmuz'da "İnsanımı Neler Güllü-yor?" konusuna Savaş Ünlü ve Muzaffer İzgü konuştular. 24 Temmuz'da "Ço-cuklara Yazın Sonumlukluktur" konusunu konuşmacıları ise Savaş Ünlü, Hü-seyin Yurttaş'tı

Yapılan söyleşilere ilgi fazlaydı. Katılanlarıyanı zamanda konuşup düşünceler-inidile getirdiler. Çandarlı Belediye Başkanı Hasan Aksoy etkinlikleri izleyip ka-tılımcılara Çandarlı'nın şilidini verdi. "Bundan sonra Çandarlı'yı yazarların, şairle-rin uğrak yeri yapacağız. Sadece festivale değil, yıl içinde de sizlerle birlikte ol-mak bizim mutlu edecek." diye konuştu Belediye Başkanı Hasan Aksoy. Berga-malı EğitimciSair Mustafa Yaman, söyleşilerdeki dileritelerini şirlerinünü. Ki-taplarını imzaladı. Kaldığı gün içinde gece saat 24'e dek kitap imzalıyor. Daha sonra yemek faslı başlıyordu. Muzaffer İzgü'bu konuda çok duyarlı. Önce iş, yemek nasıl olsa yenir, der her zaman, her yerde. Gece yanısı baslayan söy-leşilerabahın üçüne denk sürüyordu. Masada dörtlük oluyordu.

YücelYelkencioglu, Mustafa Yaman, ben ve Muzaffer İzgü. Yeri geliyor hü-zün-leniyor, yeri geliyor kahkahalarla geceyi bölüyor. Mustafa Hoca "Hayatımda böyle geceyaşamadım," diyor. Yücel Abiyle dostluğumuz yirmi yıl öncesine da-yanır. Muzaffer İzgü detanır, sever. Avukat, öğretmen, tiyatrocu. Daha öncekiy-larda Akşehirigölüne bakar, kadeh tokuştururduk hep birlikte. Yaşam insanı alıp sürüküyor. Söyleyan Efendi nasıl ki nasımdan kekişseye, biz de iyi niyetimizden çekiyoruz.

Yücel Abi'yi suskun düşünceli yalalayınca o geldi ki amine. Eminim ki, o da 10-15 yıl önceşey dalmıştı. Her şeyimizi yitsek de sanata kültüre olansevgi-miz bitmiyör

YücelYelkencioglu, Çandarlı'da çocuklara gençlere kitapokumayı sevdimenin savasınımı veriyor. Çoğu kişi, "Ne iyi oldu da gelmiş buraya. Çocukları okumayı, ki-tabı sevdi," diyor

Ertesi akşamlarda aynı düzen. Murat... İzgü gitti Hüseyin Yurttaş geldi. Bir masada oturup da söyleşiler... zekv aldıkları Çandarlı'da gençleri bir sevgili Hüseyin Yurttaş. Konu alar başını gider, mızahı su gibi ıyerir. Yeri bir yaynevi kurmak için kolları sıvamış sevgili Yurttaş. Başaracağına eminim...

Toplumcu bir edebiyat dergisi olarak 12 Eylül kanunlarını masaya yatırmazmış çok güzel olmuş. Yalnız bu insanlık dışı döneme dair bende tiksinti yaratan bir başka nokta var. 12 Eylül kimilerinin hayatın karaktirlerini, kimilerini edebiyat dünyasında şöhrat sahibi yaptı. 25 seneden beri 12 Eylül'ün rantını yiyen 12 Eylül'den beslenen şairlere yazarlara sahip olduk. Oğlunu işkence tezgahında kaybetmiş annelerin gözyaşlarını edebiyat malzemesi olarak kullanan şairlerimiz, yazarlarımız oldu. Cezaevlerinde, karakollarda hayatını kaybedenler bazı uyanık, entel solcuların malzemesi değil de yazık ki. Genç kuşaklar da bu çıkarıcı yazarları hayran hayran baktı hep. Oysa, çoğunun samimiyeti yoktu. Evet sözün kısası 12 Eylül'cülerden katillerden, işbirlikçilerden hesap sorulmalı. Ama o karanlık günlerden, sokaktaki kardeş kanından sanat adına beslenmelerden de hesap sorulmalı. Toplumun acıların sümrünü çıkarılardan da hesap sorulmalı. Oktay Taftalı ve Adnan Özer'e sevgi ve saygılarımı gönderiyorum. İyi çalışmalar...

Emin Bolbol

Kaçak Yayın'da ne varsa ...kadar yakışmış ki; ama yine de bu güzelliğin aşırılık soluklarması- nı isterdim. Her zaman göyetmek sevdim, beslemek, büyütmek kaçaka hayat vermek... İşte benim ruhumdaki Kaçak. Bir şeylerin içince her şeyi bulduran tüm Kaçak Ya... yazarlarına teşekkürler.

N. Derya AKALIN/TEKİRDAĞ

Sevgili Aslan

Kaçak Yayın'ın Eylül sayısı geçince telaşlandımdı doğrusu. Ama elime de ulaşınca, bunca beklentiye değdi, Çünkü yine içeriyle çok güzeldi. Yoksul duygularını varsil içeriyle doydu. Ben son mektubumda, intihar eden şairlerden söz etmiştim ya. Cezaevi Şairleri dosyasında, Soy-sal Ekinci'yi görünce fahiş bir hata yaptığımı anladım. Çünkü Soy-sal Ekinci de yaşam yerine, intihar seçen bir gonca güldü. Yine yaptığım başka bir hata, doğacak oğluma Enver Tuna ismini koymak isterken, adası büyük şair Enver Gökye'yi unutmadım. Hatırasından ötürü düzeldim.

Nevzat Çelik hakkında yazmak istiyorum. Nevzat Abi, cezaevinde mektup yazgını protesto için Yeni Dünden Dergisi'ne mesajı yollamıştı. Ben de ona mektup yazmıştım. Bana bir zarf yazı yazmışsın şağırsın. Şafak Türküsü ve Muebbet Türküsü kitaplarını, yatılı okudum, bağnaz öğretmenlerden gizleyp, nasıl hatmettiğimi anlatmam. Eylülüst rejim 80 sonrası gençliğini de vurdu. Ye depolitizasyon, vızlaşma sarmalında ömürlerimiz telef oldu. Eylülüst rejim, öncek devrim kaçanların için bulunmaz Hint kumusu oldu. Bir ahtapot gibi, medyaya, borsaya sardı. Rekamlı oldular, işveren oldular. Kapitalizme hisim akabra oldular. Hatta, kimileri, eski yoldaşlarına karşı, Kapitalizm'in etkisi oldular. Bugün kimileri, pişmanlık kitapları yazıp, günah çıkartıyorlar. En büyük devrim düşmanları, onlardan çok. Eylülüst rejim, bir tumosol kâğıdı işlevi gördü. Kimin ne mal olduğunu ortaya çıkardı değil mi?

Dr.İbrahim ÖRMANCI

Merhaba Kaçak Yayın;

Hepinize güzel bir mevsim, güzel bir sonbahar

dilerim. Sonbahar geldi çatırla, gönüllerinde koyu bir renk olan herkeşe se- lamlar ederim. Ve sonra dergi- ni sonbahar ya- murun dansla derginin üzeri- ne düşüp de yü- zünde n ederim. S... baha- edim. Umanın güzel kardeşlerime selam ederim. Mutlu bir mevsim

HİKAYELERİN GARİPLİĞİ

Mercan balığı inceliği ve kimsesizler orkestrası. Yaşamın yalan olduğu mevsimlerde söylendi bunlar. Hiçbir aşkı kiletmedi bunlar. Sessizce yaşamın içindeki yerlerini aldılar ve sessizce ölüp gittiler sarayların kapısı kapanana kadar.

Aşk eskidi kalmayan adamların nazikliğinde ve aşk uçupmaları alıp gitti uzaklara.

Bir hikâye değildi koynun ve koynunun kirliliği kısımlarında Leylan'ın eli dolaştığından beri tren lere binmez oldum.

Nicedir kaçarlığın içindeki sessizliğini gün yü züne kırmadım. Onun içinde her şeyin yaşama- la bir kulağın duymaması.

Seni hak istemedi ve sen halin karanlık ko- kan göğsünde bir buloluksun artık.

Esikyalının yalnızlığında türkü söyleyen adam- ların bıyıklarının kaybolmasından sonra koptu ki- yamet.

Şiire ara ver diyorum kendil kendime. Çünkü hiçbir alıcısız sevmeyi ellerimi.

Kaynasma kaybetmiş gelinlerin neşesiyle mutlu olduğum.

Sigarayı aç diyor adam, ben uyuturucu kulan- mayı düşünürken.

Salıncağılarda salınmasını bilmeyen adamların aşkıydı benim ilgilendim

Çocuk ödim. Geride gözü yaşlı bir anne ve bir yatırı bıraktı.

Hani sen yaşamı ortadan ikiye bölüp öyle se- vecetkin mutlu olduğum.

Kız arkadaşın olmayan bir evliyanın yaşamıydı sensizlik.

Uçurumun kıyısında bir kirliliği ağıyorsa, o an tann bütün kainatı lanetleyecektir.

İlker Gören • 2005 Mersin

Sevgili "KAÇAK," bu sana;

Yine uyandım bir sabah senin hayalinle nefes nefese...

İniltir; uzaklardan, gittikçe yaklaşan anlaşırlı- lığıyla kulaklarını okuydu. Melekler bagıno- du sanki kaçınıncasına. "SEN" soğuruyordu tüm anlamı; yalnızlığını.

Sefere her ederken tüm tinselliğini acı çeken özlemine, hep sen oluyordun yanı başında an- lamın içiçliğini taşıyan. Tıpkı annem gibi elle- rin kurtarıyordu beni kederlerimden. Bilinen her yolu deniyordum sana bir adım daha sokulmak için ama keşmekeşliğimin zalim feryadı seni ben- den alam- için pençelerini bir lahza olsun çekmi- yordu bedenimden...

Neyse ki sen vardın en nihayetinde bana kalan, sen vardın yüreğimi ısıtan dargın tüm edalan- mı eleven,

sevgiline beni doruklarda gezdiren, neyse ki sen vardın en nihayetinde yanımda

"KAÇAK İNİLTİ"... neyseki sen vardın...

ORHAN YALÇIN

Bir Şarkının Düşündüğüdür

Durduk yerde bir şarkı mıldanmaya başlıyo- rum.

Bilinçsiz bir şekilde...

Yavaş yavaş sesimi yükseltiyorum ve şarkının sözlerini bilinçli bir şekilde söylemeye devam et-

tiğim fark ediyorum.

Göküzündeki yıldızlardan bahsediyor şarkı...

Sitem dolu...

Göküzündeki yıldızlardan daha yalnız ol- mak...

Gözümün önüne bir kadın geliyor.

Kızıl saçlı, güven uyandıran bakışlara sahip bir kadın...

"Yok," diyorum,"bu şarkıyı bu kadından de- ğil, başka birinden duydum."

Hafızam zorluyorum.

Hayat bir erkek ses sanatçısı geliyor gözleri- min önüne.

"Evet," diyorum, "işte bu sanatçı söylüyor." Dönemin en aykırı kişiliklerinden biri...

Sırf aykırılığı yüzünden öldü (ölümünden son- ra bile) eşleştiriliyor, sırf aykırı olduğu için (sana- tına bakılmaksızın) sevilmiyor.

Dudakların arasından şarkı sözleri çıkmaya devam ediyor.

Ancak aykırı bir kişilik bu şarkıyı söyleyebilir! Yalnızlığın hüznünü ruhumda hissediyorum.

Şarkıyı tekrar tekrar söylerken, yalnızlığı hatırla- yan yazarlar, şarkıcılar, şairler geçiyor aklımdan.

Bir film sahnesinden, bir kitaba giriyorum, bir şiirden çıkıp, bir öyküde buluyorum kendimi.

Oylarlar, yerler, kişiler değişiyor, fakat hisset- tiklerim değişmiyor.

Dudakların hâlâ şarkıyı mıldanıyor, fakat tek fark;arlık gözyaşından da dudakların açılıp kapanmasında göre yön değiştirerek, hislerimi da- ha da derinleştiriyor.

Kim demişti, ben ne zaman yalnız kaldığımı biliyordum,

her zaman yalnızdım onun biliyordum, diye.

Kalabalıklar etrafında yalnızlığın unutan şair kimdi; Murathan Mungan mı?

Yalnızlığını Senfonisi'nin kim yazmıştı?

Bir anda Özgür Atay'ın bir öyküsünde buluyo- rum kendimi. "Korkuyu Beklerken" yalnızlığın derinleşiyor.

Lars von Trier'in bir filmine giriyorum. Korku- yu beklemeyi bırakıp, her dakika korkuyla yaşa- mayı başlıyorum.

Ve tabii yalnızlık hep içimde...

Bir filmde, bir kitapta, bir şarkıdan çıkıp normal hayatıma dönüyorum. Çünkü normal hayatımdan içinde buluyorum.

Teke fark; bunlar sayesinde normal yaşamımdan acısını daha da derinden hissediyorum.

Yavaş yavaş sesim kısılıyor.

Gözyaşların izlediği yollarla kuruyor.

Ağzıma tuzlu bir tat bırakıyor bu şarkı. Tekrar söylemeye cesaret edemiyorum.

otuzbirtekmuzikbinbeş, yirmioctuzbir

Tuna Başar

SÖSLÜ CÜMLELER

Babama Sevgilerim...

...asia unutamadım ve nakaratından başka hiçbir notasını hatırlamadım, hikâyesi yarım kalmış bir şarkının ilk hecesisin. Hatırlamadım ısız geçişimin kırık cam parçalarından ve acımdan damarımı parçaladığımla illetten daha gerçek olabilir mi üzerine göğeller düşen yü- zün. Gidişin mi daha çok yer kaplıyor aklımın karanlık ormanlarında, varlığını inanmışım ama, ancak bir hayal kadar gerçek olan sesin mi? Deniz sen sanıyordun, hangi kıyısında olu- sam olayım karşı kıyıda olduğuna düşünüp avutuyordum hâlâ kanayan yararı. Yüzümden kimsesizliğe inat daha çok güllüp, daha da düş- ünüyordum, daha az sorguluyordum yaşamakta inat ettiğim hayatımı. Düşlerimi oaktan çok attım, gemileri yaktım, hayal kurmuyordum, daha az

uyuyor, daha çok nefes alıyorum, az okuyup, hiç soru sormuyorum.

Vazgeçtim çocuk olmaktan.

Ömrümün her köşe başında tanıdık bir hüznün çıkıyor karşıma. Bir şiöforinin gördüğü hayaller diyor ve cevap vermeden, konuşmadan geçiyorum yanlarından.

Aklımın dehşetli dereye ayak izlerin var, eski, solmuş, biraz kanamış belki, ya da yamın ve ... Kimse bilmeyecek nedenini, kimse sormayacak, kimse merhemde olmayacak...

Kadavra masasına ölmeden önce uzanıp boyu boyunca, hâlâ yaşamak için direnen kalbimi söküp almaya çalışıyorsun, yerimden bir kalırdır kafam kanları içinde durduran sol yanıma bakıyor ve bir kez daha lanet ediyorun terkedenlere...

Giden mutlu olmak için gider. Kalarak mutlu olmadığımı içi gider... Gittiği yerde mutlu olmalı, arında kalanı düşünmemeli...

Gittim ben, gittim. Gittiğim yerde mutlu olacağım yani mutlu olacağımı sanıyordum... Sevinilecek içimde her gün ukala, haylaz bir çocuk uyanıyor, kıpır kıpır oradan oraya koşuyor ve aklıma gitme fikrini getiriyor. Haylaz bir çocuğun aklına uyup yola koyuldu. Giderken cesurdum. Oysa şimdi, ne kadar pişman olduğumum kendime itiraf edebilece kadar bile cesur değilim...

Her yerden ve herkesten kaçabiliyor insan ama kendisi hep yanındadır. İçindeki ses her orada bir yerde... İçindeki ses susmuyor, kendi karlanıyorsa çekiyor beni...

O karanlılıkla ne zaman karşılaşırsam günahlımları affettirmek içi süslü cümleler yazıyorum sana. Hiçbir işe yaramayan bir sürü süslü cümle var şimdi çantamda.

Hiçbiriyolun sonunda sen yoktun. Her yol sana gelmek için başlıyordu ama hiçbirisana ulaşmıyordu. Yanından bile geçmezdi çoğu zaman. Ama olsun, her yolda sana bir kez daha bakmak içi yürüyordum ben. Ve sonuç ne olursa olsun başlamanı değerdi.

Şimdi avuçlarımdan yitkinlikler adlandı. Biraktığın hiçbir şey yerinde değil. Bu kez ayrılık çok uzun sürdü. Başka hiçbir ayrılmışlık bu kadar uzun sürmüştü. Benim suçum değildi... Nasıl olabildi ki, ben daha yeni öğreniyordum yalnızlığı, biliyordum gidişimin ardından beni hiç hatırlamayacağına.

Ben biliyordum gidişimin sensizliğini ilk anı olduğunu. Biliyordum söylediğimiz şarkıların tekrannın olmayacağına

O gece, o otobüs beni sensizliğin şafağına götürdü. Bir gün geri dönmek isteyeceğim hiç aklıma gelmemişti, bunun hiçbir ihtimali arasında yer yoktu. Belki o yüzden yaktım bütün geceleri. Her öyle oluyorum mu zaten, önce bütün geceleri yakıp, sonra geri dönmek için yollar aramıyor muyum?

Gururumun kambur sırtı karşılamıyor mu beni, mahvettiğim her güzel günün ardından?

Ve ben inadin yaslanıp o kambura, sebeplerimi sıralayıp kendimi haklı çıkarıyor muyum?

Sensiz bir evi terk etmemek mümkün değil. Anlamız. Sensiz evler terk edilmemiş çünkü. Bu yüzden sevmedim o evi terk ediyordum. Uçurumun ucunda böylece duruyorum, aslında durduğum yer uçurum da değil. Ardındaki her şey göçtü. Bir parça toprağın üzerindeyim, önüm, arkam, sağım, solum boşluk. Geri dönmek istesem de artık çok geç. Artık yapacak tek şey var, atlamak...

Kısır bir umut besledim yine de, gelmen için. Küçük, sönük, belli belirsiz bir ihtimal yarattım.

Ve bu ihtimalket sebebi oldu o toprak parçasının üzerinde dumandan, kendimi boşluğun kollarına teslim etmemem.

Güneş yine her gün doğuyor, mevsimler geçiyor, şarap yine kanımda doluyor, yine her ilk baharda leyla oluyor. Dünya benden, ben dünyadan habersiz yaşıyorum. Uyuyorum, uyanıyorum, işe gidiyorum, içiyorum, ağlıyorum ve her gece her karanlık mahmur bir sızı uyanıyor içimde...

Ki o mahmur sızı tek dostum artık... tek şingnam...

Çiğdem Güvendi

Kaçak'a dair...

Sevgili Kaçak,

Kaçak'ın bu ayki sayısını aldım tabii ki. Güni gününe gelmişti ve hemen bayide binbir heye canla, sayıları karşılamaya başlaştım. Parka da gidebilirdim, kütüphaneye kapalı olduğu için sabırsızlığa yenilmiştim. Alavay'ı (Can Yücel'in) almıştım Pendik Kütüphanesi'nden Temmuz ayında. Ve şiirleri okuyup incelerken, tanışık içinde kaçma gösteriyordum. Diğeryanında, bu sayıdan Can Yücel'e yer verilmesi ile pekişmiş oldu tanışma.

Kaynaşma... Cezmi Ersöz'ün anlatışı ile sağlanıyor. "Sevgi Duvarı" ile başlıyorum. Can Yücel Antolojisi'ni incelemekten önce, bir Aslan Özdemir yazısına bakıyorum. Aklım, Kaçak Yayın'ın Eylül 2003 sayısına gidiyor. Cemal Süreya ile ilgili olduğu ve Necati Güngör'ün yazısı olduğu için okumamı olmalıydı. Hafızama o kadar güvenmediğim için önce yazıyı okuyup sonra eski Kaçak sayısına bakacağım tabiidir. Başka şiirler bunlar. Atilla Birikiyeyazısında, bir şiiri inceleyip ona akacakmış. Bunu, yazarın kız, çalışan aktifliği ile karşıyoruz Can Yücel'in "Hayırsız Ada" şiirine kapılıyoruz. Paulo Coelho'nun, Dağ Tırmanma Kılavuzu, sanırım Kanat Alıştıranlar ve Aktifler için de geçerli. Ne olsa, Kaçak Yayın'la başlamış bir serüven var ve heyecan her ay devam etmekte. Kaçak Yayın, okurumun, takipçisinin yazılarından. İzmir imbatı, sağladı Aziz Nesin karakterinin hakkındaki bilgilerini. Her sayıda artan bir beklentiye. Verilen bilgilerle, tanıma olasılığı artıyor ne olsa. Turgut Uyar şiirleri ve öteki şairlerin şiirleri. Göge Bakma Duruşu'nda dinlenmeden, solumdan kim geçebilir ki! Kalabalık oluyoruz okurken. Bir şairi en güzel şekilde tanımanın biricik yolu, diğer şair dostlarından okunup en sade, en tek, en içten vurucu anlamlı dokümü varsa ödünlen Arife. Ece Ayhan şiiriyel yalnızlığına göyü gözü köşesine pek çok yalnızlık balakalıkları dahil oldu. Tabiidir de. Oktay Taftalı yazısına uyan gözlemler. Aklım Enis Batu'la yapılan konuşma.

Fikret Ötym anlatıyor... Yazan kitabındaki yazarlar şairlerden keske kısa notları düşsü idi ne güzel olurdu. Fikret Ötym şöyleşi Kaçak'ta daha fazla yer bulmalıydı. Kitabındaki eserlerini tanıdığım edebiyatçılar ile ilgili olanları merak etmeye canları, Kaçak'ta okumak zevkli olur. Ayramak zorlu... Salt Faik, Adalete Ağaoglu, Mahmut Makal, Oktay Rifat, Orhan Veli, Mustafa Şerif Onaran...

Kaçak'a dair... (Koleksiyondan)

Şubat2005 sayıs: Edebiyat uğraşısına gönlü ve yön verenerle de açık fikirliliğe, açık davette bulunana, Nafer Erimiş'in roman yazısını herkes okudu. Ekim 2004 sayıs: İlk söz, ilk öpücük taklidi gününe. Okur kimliğine göre içip içilen ve yazılan şifreli okura varmalarının güzel bir özeti. Eylül 2004 sayıs: Aşkın ilk Sulan, beğenilerek okundu. Cezmi Erosöz, Küçük İskender, Aslan Özdemir, Nafer Erimiş öykülerini bir ağz-

dan, kısık gözlerle ama enginleredalarak, günün ortalardan ferahlayarak okuyorum. Öyle bir çrpda okunamayacak, baş-son ikilemine göz atılmayacak öykülerle çıkartmayayıyor, en güzel yolları böyle adlandırdığını fark ediyorum. Özyeyle, öyle arıyor ve geçmiş sayılan, orlar için kanşırıyorum. Okurken bu öyküleri yazanlar, yazdıklarının birilerinin hayatında, işte günün ortalarında ya da gecelerin ayanları seyrederken, bireraylı görünüştüne bürünen kayenular olduğunu hissedeler mi acaba diye düşünüyorum. Anlar var, yakalanabilir ama o kadar da ruh halleriyle alakalı.

Şubat 2005 sayıs: Cezmi Erosöz'ün Atilla Kannaça öyküsüneaykalanmışım, kaleimede yazıyayınayorum. Hemen baş ucumda yadın ne olsa, bir dondurmaarası veriyor, rızadan yükselen müzik seslerine kulak kabartıp, aklım öyküde, öyle bir kacak, küçük bir zaman geçiyordum aydınlıktan. Yaşam öyküyle seçme çabası. Belki de belirgin olmayan bir bakışla yazılanlar, yaşamın süzgedinerturturmak çabası. Güne, evreneyayma yeniden. Zeki Müren'in sesinden, Agora Meyhanesi'ni de dinliyorum bir yandan. Bir paragraf beni nehrın akıntısına brakıyor. Bütün bir yaşıntının önsüzü. Süreçdevamda. İçimeyayın bu öyküyle pek çok hüznülerlesonlandırıyorum. Dokunana, var olan tanımlamalar, sırtına güzel bir paltoyu geçirmiş gibidir sonbaharda. Mart 2005 sayıs: Kaçak anlatıda Cezmi Erosöz'ün bütün işaretler, oralaradasaklıydı. Okunmadan o gizem, o butünlük, o eşsizinsan açılmanın aktaklanğıbı değildir.

Sevilen, seven ve sevinen bir üleme dayanan öyküler. Başka başkızdeleribulurum onlarda. Vazgeçilmez ve kaçınılmazdegildir. Zengin zamanlar yaşamaya dileğim. Mesakkat çekerken, mesut olma hayalini de taşır ya insan, saadet her dem vardır aslında.

Bir Kaçak okuru, bu ayda, Kaçak'ın izini sürdü sayfa sayfa. Geçmişdedündü. Sıraladı peş peşe diğerlerini de.

İkbal var olsun zamanlarda. Sevgiler çoğul, yalnızlıklar tekdiler, paylaşılamaz degildir. Bu sıcak ağustos gecesinde, yannan, özgür ve uzo yolları adımlar önderliğinde varılırsa gözün çarpır.

Yaşantımdaki mevkiiin izi, imhal edemiyorum yine sizi. Bu arada Aktif Şair Hüseyin'in hem ağustos sayısındaki hem de temmuz sayısındaki şiirlerini okudum beğenerek. YineKaçak Aktifte Zeynep Olgun'un ilk şiirini severek okudum. Nisan 2005 sayısında, Küskün Dünyalılar isimli şiir de Gülcün Akay'ın çok güzeldi. Okumamışım, tavsiye sonucu okudum. Ocak 2005 sayısında Ali Haydar Haksal'ın Uçurumisimli öyküsünde, biryaşamı yaşadım ben de. Yine okumalarıma döneceğim. Kitaplar okudum. Dergileri de okuyorum artık. Kaçak nezdinde tüm Leman çalışanlarına kolaylık...

Varındıyine! Artık susacağım.

Beyhan Pektaş

Örün Gönderenler

Erel Mez - Ankara, Zübeyde Ayaz- Antalya, Mahmut Celaloğlu- Sivas, Beyhan Pektaş, Cemile Boztimer, Cemal Bostancıoğlu - Ankara, Ferdi Ucar - İzmir, Atilla Ayata - İstanbul, Nilgün Çelik, Cüneyt lan, Çiğdem Güvendi,, Kürşad Çetin, Onur Yücel, Orhan Yalçın, Burak Orkun, Mehmet Serin, Alper Büyükkarak, Mehmet Çiftçi, İlker Gören, Özcan Balpetek, Berdar Doğan.

Türk mizahının duayeni, Eflatun Nuri'den
kayıtsız kalınamayacak bir eser:

Benim Adım Eflatun

Adnan Özer

“Biz içimizden bir şey koparıp koyuyorduk. Bir şiirdeki, bir öyküdeki gibi. Bir çizginin fazlalığı rahatsız ediyordu. Olmazsa atıyorsun, bir daha yapıyorsun. İçine sinene kadar çiziyorsun. Mesela bugün iki tane adam balon yazıyor, bir ton yazı... O balonların altında eziliyor insanlar. Bunlar karikatür değil, başka bir şey.”

1980'lerden sonra yaygınlaşmaya başlayan karikatür; kimileri çizgili mizah diyor, sosyal karikatür deniliyor, yerli karikatür deniliyor, bu tarzın gelişmesi nasıl oldu?

İlk önce şöyle oldu. 40'lı yıllardan sonra, yani biz Babıali, Cemal Nadir vefat ettikten sonra... Biz tabii gözü-müzü açtık Cemal Nadir'i, Ramiz'i gördük. Onlardan evvel Cem varmış. Onu göremedik. Son günlerinde ancak birkaç karikatürünü gördük. Bizim için Cemal Nadir bir mitti. Bu arada Walt Disney hediye ediyorlardı. Bir insanın karton filmleri, resimli romanları, bantları bizi çok etkiliyordu. Türkiye'de o günkü karikatür, hatta dış ülkelerdeki karikatürler de resme yakındı. Cemal Nadir'in çizdiği karikatürler çok sevimli oluyordu, değişik kompozisyonlar, detay da vardı.

Yerli diyebilir miyiz Cemal Nadir'e?

Evet, tam manasıyla yerli. Okuyucusu müthiş çoktu. Tabii biz de karikatüre yeni başlarken o tarz karikatür yapmanın etkisinde kaldık. Kopya etmiyoruz. Öyle bir stil var. Bir arkadaşımızın karikatürünü nasıl çalışıyorsak onun gibi insanları karikatürize ederek çalışıyorduk. Öyle, resim ağırlıklıydı. Böyle başladık amatör olarak. Dergilere karikatür götürüp getirmeye. Tabii karikatüristler çok genç yaşıydılar. Resme meraklı olan kişiler eğer bu mesleği, karikatürü sevmişse espriye bakmadan acele çizip Babıali'de kapı kapı dolaşıyorlardı. Kolay olmuyordu.

O zamanlarda bir karikatüristin iş olanakları neydi?

Hiçbir şey değil. Adam mesela içimizden birkaçını kabiliyetli gördüğü zaman, neyse ben düzeltirim diyor alt-

yazı, “oğlum bunlara ne istersin” diyor. “Efendim para istemeyiz” diyoruz. İlla basılsın. Neredeyse biz kaparo vereceğiz. Olur mu oğlum dediğinde, yok efendim biz maddiyata kıymet vermiyoruz gibi laflar böyle. 13, 14 yaşında çocuklarız. Ve tek tük karikatürlerimiz çıkmaya başladı. Bu karikatürler Cemal Nadir çizgisine yakın fakat yine kendimizden bir şeyler vardı. Tiplerimiz değişti, kendimize göre, Walt Disney'in de etkisi, Cemal Nadir etkisi...

Sonra ben akademiye girdim. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun öğrencisiydim. 46 yıllarında benim karikatür yaptığımı, dergilerde çıktığımı söylemişler. Dedi ki “Bu işin temelini bilmen lazım. Ben seni boş bırakacağım” dedi. Yani, istediğin gibi çalışacaksın sen dedi. Fikret Otyam vardı. O benden bir ya da iki yıl daha kıdemliydi orada. Bana dedi ki:

"Gıt kütüphaneden Güliwer'in kitaplarını getir. İşte ilk karikatürist bunlar. Otur bir köşeye sindire sindire bak" dedi. Ben bunları yaparken kendi kendime daha çok gelişmeye, bir şeyler yakalamaya başladım. Onlardan bir şeyler kaptım diyebilirim.

Fakat orada hocamız resim hakkında konuşmaya başladığı zaman yaptığın resim oğlum senin fotoğrafı gibi dedi. Bu resim değil, sen kendinden bir şey katacaksın buna diyor. Mısır resimlerini örnek gösteriyor, değişik resimler yani modern resimlere doğru bize örnekler gösteriyor. Anlatımlarında da resmi aşmanız lazım, kendinizden bir şeyler katmanız lazım gibi şeyler söylüyordu. O konuşmalarını hep dinliyordum, kitaplara bakarken, bir kenarda karikatür yaparken onları dinledim. Ve yaptığım karikatürlerde değişik bir şeyler, kompozisyonlara aramaya başladım. Tipleri, şekilleri değiştirdim. Eller uzun-yor, boynular uzun-yor öyle değişik şeyler araya araya...

Sizde sadece tip yok, çevre de var...

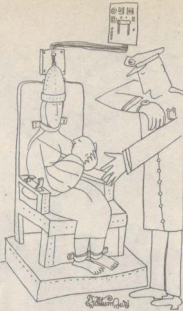
Dekorları da önemli var. Mesela diyor ki perspektif diye bir şey var. Masa yamuk olmuş havaya doğru ama senin içinden geliyorsa, sen onu öyle görürsün diye yapacaksın. Yani fotoğraf gibi resim yapmak, kaidelere uymak yok diyor.

Grafik ama Picasso değil, başka...

Tabii. Kendini ara, bul diyor. Öyle şeyler göster ki bana ben o zaman peşinde koşayım diyor. Ben bu hızla modern karikatür yapmaya başladım. Aydede, ilk Halit Karay'ın *Akbaba'sı* çıkıyordu. Gerçi düşüncelerime aykırıydı ama fantezi karikatürler yaptım. Bana diyorlardı "Oğlum, bunlar Avrupa gibi, anlamazlar. Bir de yazısız yapıyorsun" diyor. Sonra basıldı *Akbaba'da*. İlk kan karikatürüm yazısızdı. Fakat imzam var altında. Altına Fransız karikatür yazmış digiciler.

Para almaya gittim oraya. Tamam dedi, bu hafta mî çıktı. Sıra olmuş insanlar paraları ödeniyor çıkıyorlar. Dedi ki senin makbuzun yok. Göster bakayım karikatürünü, nasıl böyle bir şey olmuş dedi. Sonra çevirdim, gösterdim. Dedi ki "Bak ama altında Fransız karikatürü yazıyor. Ama imzam var, onlar kendileri yanlışlıkla yazmışlar" dedim. "Yazmadıklarına göre makbuzu ödeme yapamam," dedi. "Sen çok yap gel çok para al. dedi, omzumda da okşadı. Ve adam bana para vermedi. Çok kahroludum. İlk karikatürüme para alamadım.

Pek isteksiz gittim, birkaç karikatürüm daha çıktı. Sonra kestim. Karikatürde benim bu çizgilerim ilgi çekti. Tef dergisi çıkmaya başladı sonra. Burada ben yine modern karikatürler çizmeye

başladım. Onlar bir modern karikatür albümü çıkardılar. Burada Ferruh Doğan, karikatüristler hakkında bir yazı yazdı. O yazı hemen hemen birçok yerlerde yayımlandı. Türk karikatür tarihi hakkında bir bilgi verdi.

Türk karikatür tarihi mi yoksa genel mi?

Cemal Nadir döneminden sonra gençlerin durumu hakkında araştırmaya yaptım. Bu araştırmada Türkiye'de ilk modern karikatürü çizen diye benden bahsediyor. Benden sonra o da, Tonguç Yaşar, Yalçın Çetin, bir sürü gençler ve de ondan sonra da Turhan Selçuk o çizgilere yöneldi. Tabii Dolmuş dergisi çıkarken daha Turhan Selçuk kendi çizgilerini atamadı. Çünkü çok klasik, çok değişik çizgileri vardı onun. *Akbaba'da* çıkan karikatürleri kendine göre bambaşka güzel bir üslubu vardı. Fakat tabii resim ağırlıklıydı.

Dolmuş dergisi çıkarken, lıharı Selçuk çıkıyor, Türkiye'nin en büyük tarihe geçmiş mizah dergisi kabul edildi.

yordu. Kalem dergisinden sonra. Dolmuş'ta yazı da var çizgi de var. Arada tabii derginin sahipleri olduğu için o derginin kapak resimleri, karikatürleri biraz resme yakın oldu. Bir süre öyle devam etti. Sonra o da modern karikatüre döndü. Yani bunun öncülüğünü ben yaptım.

Bu arada da mizah anlayışım, karikatüristlerin bir tadı vardır, o da mizah anlayışıdır. Yahut kendine göre bir anlatım tarzı vardır. Benim daha ziyade bilmeyerek, kara mizah yaptığım ortaya çıktı. Yine kara mizahın öncüsü olarak benim isim geçerken, Marko Paşa'da o zaman bir arkadaş da orada sosyal karikatürlerle o da kara mizah örnekleri arasına girdi, ki çok da doğru bir şeydi.

Adnan Menderes karikatürü de kara mizaha benziyor.

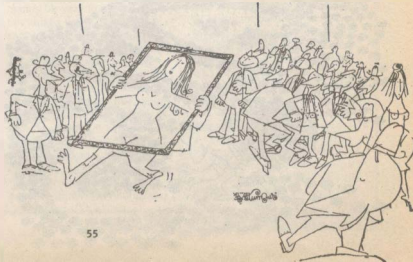
O da benim eskiden yazısız karikatür, yazısız içinde deyince o ıvır zıvır danteller içinde yazılar arıyorlar. Kaçmasaydım başım müthiş bela içindeydi.

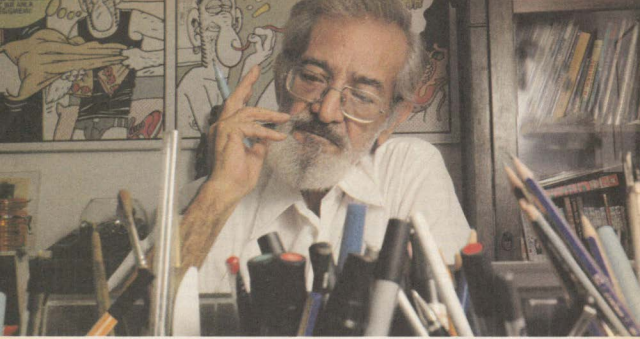
Anlarnızı okurken art arda dergiler çıktığını gözlemliyoruz. *Ses dergisi* mesele.. İzmir'e gidiyorsunuz orada bir dergi çıkıyor. Bu dergilerin bolluğu o zaman neden ileri geliyordu?

Ses dergisi biraz daha böyle magazin ağırlıklıydı. Kapaklarını ilk önce Firuz yaptı, sonra Bedri yaptı. Kendine göre zamanla bir tarz buldu tabii Bedri de ama herkes bir karikatüristin etkisinde kalmıştır. O kapaklarla dergi satılıyordu. İçinde de biz modern ve yazısız karikatür yapıyorduk. Bizi bir avuç insan bizi anlıyor ve alkışlıyor. Biz çok tanındığımızı ve çok büyük işler yaptığımızı düşünüyoruz. Ama bir yağlı boya resim gibi karikatür yaparken o endişeleri taşıyoruz.

Kategorik olarak o zaman demek ki yaşanmamış karikatür...

Bir çizimden bir şey koparıp koyu yorduk. Bir şiirdeki, bir öyküdeki gibi. Bir çizimin fazlalığı rahatsız ediyordu.

onu kaldırıyorduk. Araştıryorduk gözü-müze hoş gelecek bir şekilde. O kompozisyonu yakalıyorsun. Olmazsa atıyorsun, bir daha yapıyorsun. İçine si-nene kadar çiziyorsun. Mesela bugün iki tane adam balon yazıyor, bir ton yazı... O balonların altında eziliyor in-sanlar. Bunlar karikatür değil, başka bir şey. Ona isim koymak lazım aslın-da.

Ne olablılır? Resimli öykü...

Evet resimli öykü. Bunlar, bir resimli roman karesi gibi. Bizim zamanımızda *Tef dergisi* de bir yerde satama-

dı, kapandı. İlhan Selçuk bir yıl sonra *Dolmuş dergisini* çıkardı. Onun da ka-pakları resme yakındı, klasikti. Fakat yine biz modern karikatürü daha da sadeleştirip, daha da olgunlaşmıştık o zaman, öyle şeyler yaptık ki Picas-so'nun desenleri sanki halt eder gibi oldu. Diyorlardı ki "yahu sizin yaptığnız resim." Bunların yeri ayrı yerler di-yorlardı. Çünkü biz içinde şilir var ede-biyat var, her alanı dolu dolu yapıyor-duk.

Gerçi bugünlerde tekrar başladı da, uzun bir dönem, 80'den sonra ben şa-hidim, edebiyatçılarla karikatüristler pek buluşmazdı. Şimdi yeni yeni işte tekrar buluşuyoruz. Ama o dönem, başlangıçta ressam, karikatüristler şairler, yazarlar kültürün herhangi ala-nından herkes birlikte.

Bu, şundan ötürü oldu. Bir kere bir dergide karikatüristlerin birer ikişer toplanıp yavaş yavaş o kadronun oluşması. O kadar

birbirimizi sevdi ki çünkü sevdiğimiz işi yapıyorduk. Her zaman beraber-gezmeye başladık. Bir yere gidiyorsak hep beraber gidiyorduk. Ada'ya gidiyoruz, bütün karikatüristler Ada'ya gidiyor. Meyhaneye... Ya *Vatan gazetesinde* buluşuruz, ya *Dolmuş'ta*, ya *Tef'te* ya da *Akbaba'da*. 10 tane karikatürist bir-den ayaklanıyoruz gece yani.

O dergilerde yazı da var ya... Yazı da olduğu için buluşuyorsunuz.

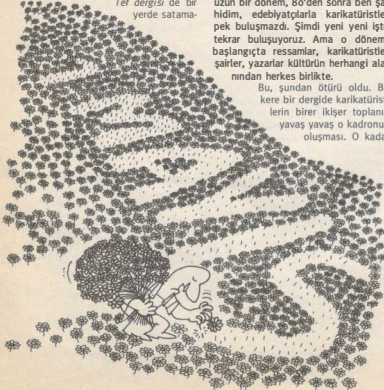
Yazarları görüyoruz ama yazarların çoğu ihtiyar. Yaşlı yazarlardı. Mesela Çetin Altan bize uyuyordu. İlhan Sel-çuk çoğu zaman uyuyordu. Rifat Ilgaz bizden yaşıydı. Biraz da hasta olduğu için...

Çetin Altan, Bülent Orhan, Metin Elo-ğu...

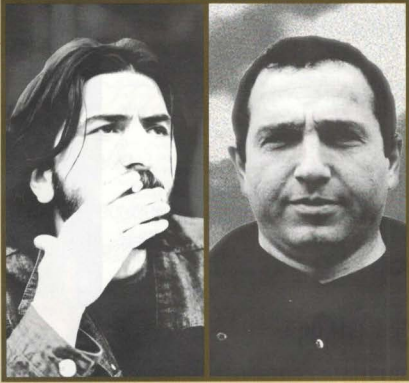
Metin Eloglu, şir dergilerinde oldu-ğu için. O benim ortaokul arkadaşım. Aynı semtlerde, O Kısıklısıyyu'nun ya-nında küçük bir evde oturuyordu. Ba-bası Millet Park'ının bekçisiymiş. Şim-di Millet Parkı diye bir park, Atatürk koymuş onun ismini.

Edebiyat dergilerinde anılarınızı oku-dum. O dönemi dergilerde güncel ola-rak da takip ettiğiniz anlaşıyor. Yani çıkan şeyleri okuyorsunuz, takip edi-yorsunuz. Bizim için o dönemde edebi-yat anlamında ne almadık, şunlar ol-saydı, şunlar geçseydi dedığınız bir şey var mı?

Mesela Sait Maden benim çok iyi bir arkadaşım. Onun bir yeri vardı. Va-tan'da çalışıyordu. Sonra oradan ayrı-lınca Çağaloğlu'nda bir yer tuttu. He-men hemen bütün şairler oraya gelirdi. Hepsi de bizim yaşlarımızda onlarla iç-li dışlı olurduk. Onların içinde bazıları vardı politikanın çok dışında şairler

Kaçak Yayın ve Cadde Yayınları yazarları Tüyap Kitap Fuarı'nda

Söyleşi ve İmza

OKTAY TAFTALI

13 Ekim Perşembe Saat: 18.00-19.00
Marmara salonunda

NİHAT GENÇ

15 Ekim Cumartesi - 16 Ekim Pazar
Saat: 18.00-19.0 Marmara salonunda

İmza saatleri: 15.00-17.00 arası LeMan standındadır.

yazarlardı. Mesela Celal Sılay karışık, o bir korkaktır. İçine dönüktür. Tedirginliği vardır. Onun hoş tarafları vardır. Hem korkar hem de kızdığı zamani küfür edebilir. Bazi önemli şeylere karşı, gök-yüze diyelim... Korktu ya. Böyle entere san insanlardı bunlar. Celal Sılay'ı çok beğenirim, Metin Eoğlu da çok iyidir.

Bu arada Nazım'ın şiiri ezberimizdeydi. Onunla yatar onunla kalkardık, Onun da yegeni benim ilkokuldan arkadaşımı. O, ablasına Nazım geldiği zaman bir ara çıkardılar- onda kalırdı, kaldığı zamanların birinde masanın üzerine bir şiir yazmış. Adam yatıyor, sabahleyin gidecek. Şiiri görüyor, ben de resim yapıyorum ya o da beni çok seviyor Nazım'ın yegeni. O şiiri alıp bana getiriyor ve bak ben yazdım diyor. Ben okuyorum, Allah Allah sen bunu yazmamışsındır, yalan söyleme doğru söyle diyor. Kimin şiiri bu? Dayımın şiiri diyor.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu vardı. O *Adam* dergisini çıkarırdı. Bir de küçük Rusya'dan tercüme hikâyeler... O zaman biz Rus edebiyatını o hikâyelerden okurduk, çocuk hikâyeleri yazdı, tercüme ettiler. *Kıbrıç Kızı*' bile çıkar dılar. Bunlar okullarda satıldılar. Minicik kitaplar ama okumayı aşladı bize çok. Onlar bizi yönlendirdi diyebilirim. Bugün daha mı az okunuyor?

Bugün az okunuyor. Nedenine gelince onu da çok iyi biliyorum. İnsanın korkunç bir şekilde televizyonu vaktini alıyor. Bir de gençler içkiye çok düşkün. Hemen hemen yüzde 75'i sokaklarda yarasa lar gibi. Beyoğlu'nun ara sokaklarında gece oldu mu ben hep onları yarasalara benzetiyorum. Ama sadece onlar değil. Kadirılar da içki sofrasının rengârenk, ışı ışı cazibesine kapılıp pervane gibi oralara gidiyorlar. Kızlar da erkekler de. Boyuna iç babam iç.

Bir de bunun şeyleri var. Bizim za manımızda biz hep bahçeli, ahşap evlerde büyüdük. Kumeslerimiz vardı. Ke dimiz, köpeğimiz... Zengin değildik ama varlığımız vardı diyorsunuz...

Toprak odalarda büyüdük, varlık de ğil. İkinci dünya harbi devam ederken karne zamanında bile bir tavuğumuz vardı onun yumurtası... Bir keçimiz vardı onun sütünü sağardık.

Kitabımızda çok önemli insanlar var. İnsan şaşırıyor. Şans bu. Kemal Tahir, bir sürü insan... Peki bu anekdotların dışında o günlerin edebiyatını, edebiyatçıların daha geniş anlatmayı düşünür müsünüz? Çok yakından tanışmışsınız...

Düşünürüm tabii Orhan Kemal diyelim. Orhan Kemal hakkında bir sürü şey çıktı. Yeterince tanınıyor mu, iyi tanınıyor mu?

Tabii Orhan Kemal'i, birçok kişinin iyi anladığını biliyorum. Ve de Orhan Kemal'in kitapları hâlâ satılıyor. Hiçbir şey kaybetmemiştir. Çünkü o çok içten her şeyi anlatır. Gördüklerini o kadar sade bir dille vermiştir ki halen daha o günleri yaşayan kesimler var. O yüzden babası, oradaki o acıyı çektiğini görüyor fabrikada. Bir yerde okuyan bir çocuk... Ne yapıp edip Orhan Kemal'in kitabını alıyor. Onu okuyor. Orada o ikisinin çektiği acıyı yani Orhan Kemal'in çektiği acıyı, onun babasının çektiği acıyı... O zaman daha çok seviyor hem babasını hem Orhan Kemal'i.

Şimdi benim yazılarımda mesela büyük bir yazardan bahsettiğim zaman ufak tefek anıları dile getiriyorum ve detaya girmiyorum. Uzun uzun anlatmıyorum. Tabii bunları ben Kemal Tahir'le karşılıklı bir iki yıl oturmuş adamım. Neler anlattı bana. Yapayalnız adam. Hapisten çıkmış, bunalıma girmiş.

Yalnız mıydı o zamanlar?

Yalnızdı tabii. Otellerde kalırdı. Arkadaş evlerinde kalırdı, sıkıntılı. Bir gün dergide yazı yazıyor. Ben de karikatür çiziyorum. Kapı açıldı Naci Sadullah geldi. İçmiş. O da meşhur bir komünist. Muthiş bir yazar. Bunun ayda bir de *Yarım* da şurada burada röportajları var. Kalemî çok kuvvetli bir adam. Çok zengin bir ailenin oğlu ama böyle. İki yüzünden de oturup doğru dürüst kitap çıkaramadı. Çıkarıyadı bugün herhalde o da bir Yaşar Kemal falan olabilirdi. Orhan Kemal, Kemal Tahir olabilirdi. Herkesin tadı aynı tabii.

Atilla Abi şey demiş: Alkol Tüdebiyatından çok şey göttürdü. Doğru mu?

Doğru söylemiş. Atilla benim arkadaşım, yıllarımız geçti. Ben onunla bir kere gidip bir yerde içemedim. Ona bir gün, "Ya Atilla sen oturuyorsun patir patir yazı yazıyorsun ben kalemî alıyorum bir şeyler yazmaya kalkıyorum, ilk cümleyi bir türlü topalayamıyorum," dedim. Aynı şeyi Kemal Tahir de demiş.

Bülent Ecevit'in mizah dergisi çıkarması... Bayağı genç o zaman değil mi? O zaman hiç siyasetten bahsediyor muydu?

Gençti. Bahsediyordu.

Normal bir vatandaş gibi...

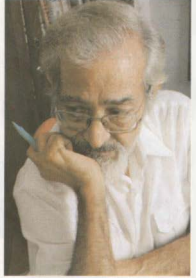
Hayır. Sanki yazar dasiyla bahsediyordu

Sonra da Ulus'ta yazmaya başladı?

Tabii Ulus'ta beraber çalışıyorduk. Yıllardır Ulus'ta.

Ankara'da mıydı?

Ben buradaydım, Ankara'ya gönderiyordum. O Marko Paşa'nın etkisinde kaldı. Çünkü aynı boy çıkardık biz. Kutlu ile karşılaştım geçen gün. Ya Eflatun Abi dedi, biri olayı sormuş Ecevit'te demiş dedi. Hatırlamıyorum demiş. Bülent Ecevit ile arkadaşlığınız var...

iyice izahat veriyor, anlatıyorum. Herkes anlasın diye Eflatun dedi. Ve bu senin söylediğin dedi, hiç aklımdan çıkmadı dedi.

Tabii bu sefer ben düşünüyorum. Ben Türk karikatürüne resmen bir yerde bu fikri koyarak çocukları böyle yönlendirdim.

Sonra Gırgır oldu...

Tabii Gırgır oldu. Ve hakikaten herkes okuma bilmeyen bile Gırgır'ı aldı. Ve çok sattı. Biz baştan öyle yapacaktık.

Biraz da tuluat gibiydi. Kahvehane var derginin içinde...

Yani... Bu sözünden yola çıkarak bu duruma geldi. Eskiye dönmek lazım. Biz satamadık, hepimiz aç kaldık. O çıkan dergiler de ziyan etti, kapandı. Şimdi Ögüz, Cemal Nadir'den sonra bir ekole imza atmış bir adam. Cemal Nadir ekolünden sonra Ögüz, bir ekoldür. Şimdi tabii tasvip ediyorum muym, etmiyorum. Ama ön ayak olan da benim.

Yenini tasvip etmiyorsunuz?

Çünkü o bizim yaptığımız karikatürlere doğru bir kayma oldu ve bugün yani Gırgır, yavaş yavaş bizim ileri karikatür dediğim, yeni karikatüre doğru bir iniş yapsaydı fark etmeyecekti genç okuyucular. Ve biz o kadar hamallık yapmayacaktık. Hem o kadar yazı hamallığı, balon hamallığı yapmayacaktık hem de o kadar detaya girmeyecektik. Lüzumsuz detaylar var karikatürlerde. Halbuki biz ufak bir taş koyduğumuz

zaman yere o taş dikkati çekiyor, espiyi kaybediyor diye o taşı kaldırıyoruz. Böyle bir açmaza düştüm ben Çünkü benim düşündüğüm tarz karikatür halen dünyada yapılıyor. Hâlen karikaturistler derneğinin genç üyeleri tabii hiçbir gazetede onlara imkân verilmiyor. Bunun da çok karşındayım. Bu kadar spor sayfaları olan... Birini de gençlere ayırsan, Türk karikatürünün geleceğini rahatlıkla hazırla işte. O modern karikatürler çıksın orada. Yazısız karikatür yapıyor adamlar. Ancak bunlar yarışmalara karikatür yapıyorlar. Sergilere gönderiyorlar ve karikatür derneğinin sergilerinde kullanılıyorlar. **Çok kavramsal onlar. Barışçılar bir tema veriyor, yarışmayapıyor... Çok grafik karikatürler, iyileri de var da...**

Evet. Kafası kesilmiş horoz gibi oldular. Çünkü bugün o işi çok iyi bilen hocaları, orada da yok. Onlar yarım yamalak bu işi yakaladılar. Bazı dış karikatürlerin, mesela soyut karikatürler, adam bir şey yapıyor, anlaşılan yahut yersen gibi oluyor. Bizimkiler de galiba pek fazla şeyine gitmiyorlar yani, önüne gelen bir şey çiziyor. İçinde bir şey var gibi. Başkası düşünüyor. Ben de bulamıyorum bazı şeyler. Ben de onların karşındayım. Gidip oturup arada bir konuşmak lazım. Onlarla karşılıklı oturup söyleşiler yapmam lazım geliyor. Ben de boş bıraktım. Benim de yardımcı olmam lazım. Dedğiniz gibi o gençleri yönlendirmek lazım. Bir yerde

ne yaptığını sormak lazım. İçlerinde çok iyileri var ama bunun yarısı da pirincin içinde taş gibi kalıyor. O zaman sen bir türlü sevdiremezsin.

Peki kitaba öncek olursak, arkası gelecek mi?

Evet. Anılar devam edecek. Çünkü notlarım var. Yazacağım şeyler de sıralanmıştır kafamda. Tabii bu arada da yazdığım çocukluk anılarım vardı. Onu artık bir isim altında yazacağım. Çocukluğumu yazacağım. Aşağı yukarı o kitap hazır gibi. Beş altı hikâye ile onu bitirebilirim. Fakat anılara devam edeceğim arka arada. Günümüze kadar getirmeye çalışacağım. Günümüzü de yazmak istiyorum. Çünkü günümüzde de çok değerli insanlar var. Onlarla da biraz evvel dedığınız gibi, siz ortalar-dasınız oraya buraya gidiyorsunuz, beni bir şeyler çekiyor ki gidiyorum. Gençlerde Çağçağ, arkadaşlarıyla bir grup olduk bir yerde, orada neler konuş-tuk. Tabii ben bu konuşmaları, orada anlatılan şeyleri, o geceyi bir öyküm içinde verebilirim. Bu şekilde benim için bir zenginlik oluyor. Kimseyi kaçırmak istemiyorum.

Medya şimdi Ecevit'e ilgilenir ya da Vitali Hakkı'nun Vakko olması esprisiyle... Ama bizim tavsiyemiz şey olacak. Orada satır aralarında...

Doğru, ispatı da var. Yaşayanlar da var. Ama Ecevit hatırlanmayabilir.

Teşekkür ederiz.

Kitap Arkası

Çamlıca'daki Eniştemiz Abdülhak Şinasi Hisar YKY

"Abdülhak Şinasi'yi okurken, nesrin yazı olduğunu, konuşma olmadığını tekrar hatırladım. Abdülhak Şinasi,

nesre son zamanlarda unuttur gibi olduğumuz bu mevkilini iade eden muharrirlerimizdendir" diyor Ahmet Hamdi Tanpınar. Eski baskıları arasındaki farkları gözelttilerek, yazının dili ve imlasi kutunarak hazırlanan bu kitap, Hisar'ın edebiyatımızdaki yerini belgeler nitelikte.

Geleceği Görmeye Ortaklığı

Tolga Gümişay Güneşi Kitaplığı

Çocuklar için sürprizli öyküler! Gerçek yaşamdan ustacagözlemlenen ayrıntılarla bezeli dokuz öykü, yalın kurgulan ve beklenmedik sonuçlarıyla okuru şaşırtan sürprizler sunuyor. Çizgi roman karelerinin yer aldığı öykü kapaklarıyla, 8-12 yaş arasındaki çocukların beğenisini kazancak bu ilginç öykü kitabı, aynı zamanda onların okuma alışkanlığı edinmelerine de katkıda bulunacak.

Tolga Gümişay'ın ço-

cuklar için kaleme aldığı öyküler, sevgi, arkadaşlık, hoşgörü, okul, aile, yoksulluk, sevdiklerini yitirmek ve yatılı yaşamı gibi gündelik hayata ilişkin pek çok kavramı bir araya getiriyor.

Konuşan ayan Tavus Kuşu Camio Berrak Yurdakul Okuyanlar

"Mama Nono, dünyaya gözlerini açtığı andan itibaren Seraphim'in sonsuz olan öz varlığıyla iletişim kurdu ve Seraphim'in ruhunun yeryüzüne hangi tecrübeleri edinmeye geldiğini bildiği için, ona adım adım kılavuzluk etmeye çalıştı. Seraphim, bebekliğinin büyük bir bölümünü tabiatla iç içe geçirdi. Mama Nono, ona doada olan olayları, bitkileri ve

hayvanları yalnızca parmağıyla işaret ederek gösterdi. Gördüğü şeylerin isimlerini öğretmeden, etiketler yapıp sınıflandırmadan ve kavramlarla kafasını karıştırmadan önce, çocuğun doğayı kendi başına tecrübe edip algılamasına fırsat tanıdı.

Seraphim, oyunların kazanma veya kaybetme kaygısı olmadan, yalnızca oyun oynamanın zevkine varmak için oynadığını, göz görümlerini yanı sıra daima içsel olanı da görmeye çalışması gerektiğini, dünyayı tam olarak fark edip bu farkındalığının tadını çıkarmayı ve yaşamı

ona kollarını açmasını beklemek yerine, kendisinin yaşamı kucaklaması gerektiğini çok küçük yaşta öğrendi."

Son Yeni çeri Reha Çamuroğlu Everest

Tarihi kimgiliği ve Alevilik üstüne yaptığı kapsamlı araştırmalarla tanındığı kadar, romancılığıyla da büyük beğeni

toplayan Reha Çamuroğlu'nun, çok konuşulan romanı Son Yeni çeri de Everest Yayınları'nda.

Son Yeni çeri, on sekizinci yüzyıl İstanbul'un romanı. Rus asıllı Petru'nun Sanı Abdullaha dönüşüm süreci, dönemin İstanbul ve Osmanlı İmparatorluğu yaşamının en ilginç dönemlerinden biriyi çakışmaktadır.

Son Yeni çeri, savaşların, seferberliklerin, mürşitlerin, müritlerin İstanbul'unun ve yeni çeri döneminin kapısını anlatıyor.

Güneşe Uzan Charles Bukowski Parantez

"Kadertanınçasının zalim olduğu ve sonunda hepimizin posasını çıkarcılığı doğru; ama sıkı, rüsumsüz bir kaybedenden daha yıldıncı hiçbir şey yoktur. İşin sırrı Şunda yatıyor; herkes kaybedebilir, kaybetmek yeteneklerin en kolaydır."

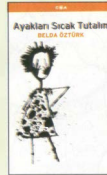
Güneşe Uzan, Charles Bukowski'nin 1978 -

1994 yılları arasında yazdığı mektuplardan derlemiş. Bu mektuplarda, içten ve sıcak bir anlatımla, hem Bukowski'nin yaşam öyküsünün ayrıntılarına inmek hem de hayat, sanat, siyaset hakkındaki ilginç görüşlerini öğrenmek olanağı doğuyor.

Ayakları Sıcak Tatalım Belda Öztürk Goa

...00 günden sonra dağı alıyamayacak kadar yoğun düşünen gezginler, dağı algıladıkları halde varlığına inanmayan şüpheci gezginler ve dağı alıyıp varlığına inandıkları halde yine de gizemleri bulunabilecekleri inanan düşüğüne de bu kede yaşamaya başlarlar. Kuşkusuz her insan sürekli gelişme göstermek; kendini evreni tanırmak korkuya kapı-

lip -sadece kaybetmek istedikleri için- insanıncı kaybedenler de bulunc maktadır. Bunlar ortalamaya dünyaya geridönerler ve yaşadıklarını da "dağın eteklerinde uyurken görülmüş bir düşüğü" olarak hatırlarlar...

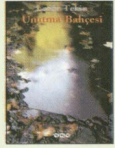
...Terra'ya "Benim ayaklarım çirkin mi?" diye sordu. Aslında çirkin olmadıklarının farkındaydı ve özel olarak güzel olup olmadıklarını

merak ediyordu. Neden doğrudan sormayıp tersten sorduğunu kendisi de bilmiyordu. Sınırmı aslında olmadığı bir şey olduğuna inandığı ve kendini sürekli kandırdığı yönünde gizli bir endişesi vardı...

Unutma Bahçesi

Latife Tekin YKY

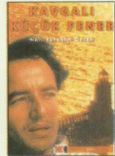
Unutma Bahçesi, unutmama-hatırlama kavramları üstüne eğilirken insan ilişkilerinin güçliliğini, iktidarı ve güç üstüne odaklanıyor.

Birbirlerinden rol çalan kahramanlarıyla; belleğin ve toplumsal rollerin şiddetli birliği üstüne bir kitap...

Kavgalı Küçük Fener Halil İbrahim Özcan Nokta Kitap

Yüzüm haritalarda traşsız duruyor / şaşkınlığım yok kadavrasında / kestiğim sınırlardan kanamaya başlarken / aklıma geliyor siz bana aldırmanın. Yazık / çok yazık / kendime bile soyuyorum.

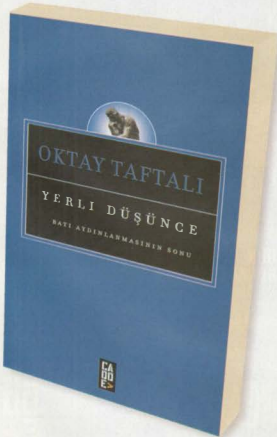

rum artık / bir ters bir düş kahkahalarda / fazla gibi duruyorum / inandığım bütün gerçekliklere

Oktay Taftalı

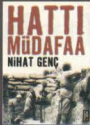
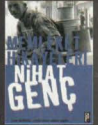
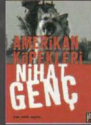
Türap Kitap Fuarı'nda

Nihat Genç

Bütün Kitaplarıyla Cadde'de,
Tüyap Kitap Fuarı'nda

CADDE
➤

Firuzğa Mah. Defterdar Yokuşu No: 47 Cihangir / İstanbul
Tel: (0212) 292 94 50/51-292 44 89-292 44 92 Faks: (0212) 292 44 91